

การประชุมวิชาการระดับชาติ
ม.อ.ตรัง วิจัย ประจำปี 2562

ครั้งที่
8

โดย คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตตรัง

The 8th PSU Trang National Conference on Research across Disciplines 2019

สาขาวิชาศิลปการแสดง

PSUNC 2019 "วิจัยก้าวใหม่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"

Research and Innovation for Sustainable Development

คำนำ

การวิจัยเป็นงานค้นคว้าที่ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลเพื่อแสวงหาคำตอบและให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และนวัตกรรมนับเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เติบโตอย่างรวดเร็ว วิทยาลัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระบุว่า “มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคมที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ มุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียน ภายใน พ.ศ. 2570 ” มีพันธกิจในการสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐานเพื่อการพัฒนาภาคใต้และประเทศ เชื่อมโยงสู่สังคมและเครือข่ายสากล ในส่วนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องตลอดมา มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการขับเคลื่อนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยการจัดให้มีการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย (PSU Trang National Conference on Research across Discipline) ให้เป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการสำหรับ นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และนักวิจัย จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่และประสบการณ์ที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา อันจะนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานทางวิชาการใหม่ให้เป็นที่ประจักษ์ มีการต่อยอดผลงานวิชาการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้ธุรกิจของประเทศมีความเข้มแข็ง ตามแนวคิดของการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 “วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

เอกสารการประชุมทางวิชาการ ในโครงการการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 นี้ ประกอบด้วยผลงานวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 121 เรื่อง จัดเป็นผลงานวิจัย จำนวน 113 เรื่อง ผลงานสร้างสรรค์ จำนวน 6 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง การนำเสนอผลงานวิชาการจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มสาขา ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มการจัดการ ประกอบด้วย สาขาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง จำนวน 7 เรื่อง สาขาการตลาด จำนวน 49 เรื่อง สาขาการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 15 เรื่อง สาขาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 เรื่อง สาขาการบัญชี/การเงิน จำนวน 14 เรื่อง กลุ่มที่ 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย สาขารัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ จำนวน 18 เรื่อง กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะการแสดงและการจัดการ ประกอบด้วย สาขาศิลปะการแสดงและการจัดการ จำนวน 8 เรื่อง

ในนามคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรวมทั้งผู้เข้าร่วมในการนำเสนอผลงานวิจัยผู้เข้าร่วมการประชุมและขอขอบคุณคณะกรรมการดำเนินงานทุกท่านที่มีส่วนให้การประชุมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2562

สารบัญ

คำนำ.....	III
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	VII
สารจากรองอธิการบดีวิทยาเขตตรัง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.....	VIII
สารจากคณบดี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ...	IX
การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562.....	XI
กำหนดการ การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562	XV
วิทยากรพิเศษ ผศ. ดร. อัครวิทย์ กาญจนโอภาส.....	XVII
รายนามกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ	
พิจารณาผลงานวิจัย บทความวิชาการและผลงานสร้างสรรค์.....	XXI
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ ผลงานวิจัยบทความวิชาการและผลงานสร้างสรรค์.....	XXIV
ผลงานสร้างสรรค์	
1. รวทงส่องวิถี.....	1
พิพัฒน์ แซ่ตัน รติรัตน์ ทุมสุวรรณ สิริวรรณ ศรีม่วง สมโภชน์ เกตุแก้ว คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	
2. รอยมนุษย์.....	17
นลรวัช เพียรดี อัจจิมา ชูถนอม คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	
3. แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปปะการังในพื้นที่บ้าน ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	35
กาญจนาพร บุษบง สมโภชน์ เกตุแก้ว เสาวณีย์ บางโรย คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	
4. ระเบิดน้ำพุร้อนแห่งผืนฟ้า.....	51
วรงค์กร กันทองค์ จรรย์สมร ผลบุญ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
5. บุษบง หล่องข้าวใหม่	63
อมรรัตน์ ชัยศิริ อำพวรรณ ทองเพิ่ม จีราวรรณ จันทร์โยธา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	
6. กระบวนการสร้างสรรค์บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง กรณีศึกษา : ตำบลเมืองพังงา.....	75
สายฝน ไฝเลี้ยง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา	

สารบัญ (ต่อ)

---

7. นาฏยศรัทธาพหุศิลป์ถิ่นเมืองตรัง 85
ธิดา เสวียนชัย รัฐเชก เมฆกล่อม
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
8. The Role of Thai and Vietnamese Youth in the Preservation and Promotion of National Intangible Cultural Heritage..... 99
NGO Binh Nam Giang and Derek Songkalayanawat Narongchai Pidokrat
Vietnam National Institute of Culture and Arts Studies, Vietnam and Lopburi College of Dramatic Arts, Thailand.

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีวิสัยทัศน์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อนวัตกรรมและสังคมที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ มุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียนภายในปี 2570” ซึ่งจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการส่งเสริมการวิจัย ค้นคว้า และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาภูมิภาค ประเทศไทยรวมถึงการก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในภูมิภาคอาเซียน

การจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัยครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 โดย คณะพาณิชยศาสตร์ และการจัดการมีวัตถุประสงค์เปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์ และนักวิจัยทั่วประเทศได้นำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สาธารณชน และสร้างความร่วมมือทางด้านการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการใหม่ การต่อยอดผลงานวิชาการ ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ธุรกิจของประเทศมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืนนั้น สอดคล้องต่อวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก

ผมขอขอบคุณคณะพาณิชยศาสตร์ และการจัดการ ที่เล็งเห็นความสำคัญและมุ่งมั่นจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติอย่างต่อเนื่อง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 นี้ จะเปิดโอกาสให้กับอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนผู้สนใจทุกท่านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพงานวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

นิวัติ แก้วประดับ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัติ แก้วประดับ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

29 มีนาคม 2562

สารจากรองอธิการบดีวิทยาเขตตรัง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

การจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2562 ในวันที่ 29 มีนาคม 2562 นี้ นับเป็นครั้งที่ 8 ของการจัดพื้นที่เพื่อเปิดโอกาสให้ นักวิจัย นักศึกษาและผู้ที่มีความสนใจได้มีโอกาสนำเสนอ เผยแพร่ผลงานการวิจัย แลกเปลี่ยนความรู้และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงความมุ่งมั่นและตั้งใจอย่างต่อเนื่องของคณะแพทยศาสตร์ และการจัดการ วิทยาเขตตรัง ต่อการเป็นเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาและสนับสนุนการสร้างงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ รวมทั้งภูมิภาคต่อไป

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 ในครั้งนี้ นับเป็นการพัฒนาอีกขั้นหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสนับสนุนการวิจัยที่ประสบความสำเร็จของทางคณะฯ เห็นได้จากจำนวนผลงาน และจำนวนผู้สนใจที่เข้าร่วมนำเสนอมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ขอขอบคุณคณะแพทยศาสตร์และการจัดการ คณะกรรมการผู้จัดโครงการ ตลอดจนผู้เข้าร่วมโครงการทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนการสร้างผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ให้มีความก้าวหน้า และขอให้การจัดการโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 “วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

อุดมพล พิชนิไพบุลย์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพล พิชนิไพบุลย์)

รองอธิการบดีวิทยาเขตตรัง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

สารจากคณบดี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย เป็นโครงการที่คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ให้ความสำคัญและจัดขึ้นทุกปี ซึ่งในปีพ.ศ. 2562 นี้ นับเป็นครั้งที่ 8 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกิดจาก ผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี บัณฑิตศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัย รวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งในด้านเนื้อหา กระบวนการวิจัย และองค์ความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการกับผู้ทรงคุณวุฒิ อันจะนำไปสู่การต่อยอดและปรับปรุงงานวิจัยให้มีคุณภาพ และเกิดผลงานวิจัยที่มีมาตรฐาน ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2562 : วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน Research and Innovation for Sustainable Development ครั้งที่ 8 นี้ จัดขึ้นในวันที่ 29 มีนาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง โดยมีจำนวนผลงานทางวิชาการที่เข้าร่วมนำเสนอเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความสนใจและการตระหนักต่อความสำคัญของการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ค้นคว้า มาเผยแพร่ แลกเปลี่ยน อันจะนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดให้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโครงการประชุมวิชาการในครั้งนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมประชุมและผู้สนใจทุกท่าน ในการพัฒนาผลงานวิจัยและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และบุคลากรทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดโครงการในครั้งนี้

ปรารธนา หลีกภัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรารธนา หลีกภัย)

คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
ประธานคณะกรรมการดำเนินการจัดการประชุม
วิชาการระดับชาติ ม.อ.ตรัง วิจัย ประจำปี 2562
29 มีนาคม 2562

X

การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562
The 8th PSU Trang National Conference on Research across Disciplines 2019

การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562
The 8th PSU Trang National Conference on Research across Disciplines 2019
“วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”
Research and Innovation for Sustainable Development
โดย คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
วันศุกร์ที่ 29 มีนาคม 2562
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

1. หลักการและเหตุผล

ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ เป็นงานค้นคว้าที่ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลเพื่อแสวงหาคำตอบและองค์ความรู้ใหม่ อันก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนิน การจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ขึ้น เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยรุ่นใหม่ทั้งในภาครัฐและเอกชน สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยสนับสนุนการเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการ ตลอดจนเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์สู่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างบรรยากาศทางวิชาการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อเสนอแนะความคิดเห็น รวมถึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น สร้างความร่วมมือทางด้านงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการใหม่ให้เป็นที่ประจักษ์ ต่อยอดผลงานวิชาการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ธุรกิจของประเทศมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อกระตุ้นและสร้างบรรยากาศในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์
- 2.2 เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท อาจารย์และนักวิจัยให้แพร่หลายมากขึ้น
- 2.3 เพื่อเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท อาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่สู่สาธารณชน
- 2.4 เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ

3. รูปแบบการดำเนินการ

- 3.1 การบรรยายทางวิชาการโดยวิทยากร
- 3.2 การนำเสนอผลงานวิชาการภาคบรรยาย (Oral Presentation) ประเภทบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ
- 3.3 การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์

4. สาขาที่เปิดรับผลงาน

ผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับปริญญาโท อาจารย์ และนักวิจัย

- 1) กลุ่มการจัดการ ประกอบด้วย
  - บริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง
  - การตลาด
  - การจัดการการท่องเที่ยว
  - การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - การบัญชี/การเงิน
- 2) กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย
  - รัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ
  - ภาษาอังกฤษ
- 3) ด้านศิลปะการแสดงและการจัดการ ประกอบด้วย
  - ศิลปะการแสดงและการจัดการ

5. วัน-เวลาดำเนินงาน

วันศุกร์ที่ 29 มีนาคม 2562 เวลา 08.00 – 16.30 น.

6. สถานที่ดำเนินงาน

อาคารเรียนรวม 1 และ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

7. ผู้เข้าร่วมโครงการ

ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

- 7.1 นักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ จากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ
- 7.2 ผู้สนใจทั่วไป

8. การเสนอผลงาน

- 8.1 รูปแบบของการเสนอผลงานภาคบรรยาย
นำเสนอผลงานแบบบรรยาย เรื่องละ 1 คน โดยใช้ Power Point ประกอบการนำเสนอ เรื่องละไม่เกิน 12 นาที ตอบข้อซักถามไม่เกิน 3 นาที รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 นาที
- 8.2 รูปแบบของการเสนอผลงานสร้างสรรค์
นำเสนอผลงานแบบบรรยายและการแสดง เรื่องละ 1 คน โดยใช้ Power Point ประกอบการนำเสนอแบบบรรยายเรื่องละไม่เกิน 5 นาที และนำเสนอแบบการแสดงไม่เกิน 10 นาที รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 นาที
- 8.3 การส่งผลงานวิจัย
ผู้นำเสนอผลงาน ส่งแบบฟอร์มลงทะเบียนและผลงาน พร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่งไปที่ www.psunc.trang.psu.ac.th
- 8.4 กำหนดการ
- เปิดรับผลงาน
- ตั้งแต่บัดนี้ – วันศุกร์ ที่ 25 มกราคม 2562
- แจ้งผลการพิจารณาผลงาน
- ภายในวันศุกร์ ที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562
- ชำระค่าลงทะเบียนสำหรับผลงานที่ผ่านการพิจารณา
- ภายในวันพุธ ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562
- แจ้งข้อเสนอนេះจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงแก้ไขผลงาน
- ภายในวันศุกร์ ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2562
- เจ้าของผลงานส่งคืนผลงานที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
- ภายในวันศุกร์ ที่ 1 มีนาคม 2562
- ประกาศรายชื่อผลงานที่ได้รับอนุมัติให้นำเสนอ
- ภายในวันอังคาร ที่ 5 มีนาคม 2562
- ลงทะเบียนและชำระค่าลงทะเบียนสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมทั่วไป
- ภายในวันที่ 8 มีนาคม 2562
- การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562
- วันศุกร์ ที่ 29 มีนาคม 2562
- 8.5 อัตราค่าลงทะเบียน
ผู้นำเสนอผลงาน	ชำระค่าลงทะเบียน	เรื่องละ 1,500 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุมทั่วไป	ชำระค่าลงทะเบียน	คนละ 1,000 บาท
- ชำระค่าลงทะเบียนโดยการโอนผ่านบัญชี
ธนาคาร ไทยพาณิชย์ สาขาตรัง
ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง (บัญชีออมทรัพย์)
เลขที่บัญชี 512 – 2461 – 962

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1 นักศึกษาในระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท อาจารย์ นักวิจัย ได้เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน
- 9.2 เกิดการพัฒนาคุณภาพของงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์
- 9.3 ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์จากสถาบันต่างๆ

10. รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ที่

www.psunc.trang.psu.ac.th

ติดต่อคุณวิภาวรรณ อินุรักษ์ โทรศัพท 0 7520 1731 E-mail: wiphaphun.i@psu.ac.th

11. ติดต่อสอบถามข้อมูลการรับสมัครผลงานแยกตามสาขา ดังนี้

สาขา: บริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง

ผู้รับผิดชอบ: คุณนงลักษณ์ เทตบุตร โทร: 0-7520-1770

อีเมล: nonglak.k@psu.ac.th

สาขา: การตลาด

ผู้รับผิดชอบ: คุณกานตรัตน์ ชุมคง โทร: 0-7520-1731

อีเมล: karntarut.c@psu.ac.th

สาขา: การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้รับผิดชอบ: คุณสินีนารถ บุญพรหมสุข โทร: 0-7520-1735

อีเมล: sineenart.kh@psu.ac.th

สาขา: การบัญชี/การเงิน

ผู้รับผิดชอบ: คุณงามทิพย์ ชูเชิดรัตน์ โทร: 0-7520-1774

อีเมล: ngamthip.c@psu.ac.th

สาขา: การจัดการการท่องเที่ยว

ผู้รับผิดชอบ: คุณสุรียันต์ บุญเลิศวรกุล โทร: 0-7520-1721

อีเมล: suriyan.b@psu.ac.th

สาขา: รัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ

ผู้รับผิดชอบ: คุณวีณา แพนพื้น โทร: 0-7520-1726

อีเมล: weena.p@psu.ac.th

สาขา: ภาษาอังกฤษ

ผู้รับผิดชอบ: คุณสุรัญญา หนูบรินทร์ โทร: 0-7520-1774

อีเมล: sutanya.n@psu.ac.t

สาขา: ศิลปะการแสดงและการจัดการ

ผู้รับผิดชอบ: คุณสุรัญญา หนูบรินทร์ โทร: 0-7520-1774

อีเมล: sutanya.n@psu.ac.th

กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2562 The 8th PSU Trang National Conference on Research across Disciplines 2019

“วิจัยก้าวใหม่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

Research and Innovation for Sustainable Development

วันศุกร์ที่ 29 มีนาคม 2562

ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

เวลา	กำหนดการ
08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.30 น.	พิธีเปิด
09.30 - 10.00 น.	มอบเกียรติบัตรผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ดีเด่น
10.00 - 10.45 น.	บรรยายพิเศษ เรื่อง “University in Disruptive Era” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครวิทย์ กาญจนโอภาส ผู้ช่วยผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และ CEO Food Innopolis Thailand ห้องบรรยาย L2221 และห้องบรรยาย L2211 (ถ่ายทอด) อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 2
10.45 - 11.00 น.	พัก
11.00 - 12.00 น.	การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย ช่วงที่ 1 แบ่งเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 สาขาวิชาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง ห้องที่ 1 L1232 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด ห้องที่ 1 L2111 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 1 ห้องที่ 2 L2112 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 1 ห้องที่ 3 L2113 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 1 ห้องที่ 4 L2121 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 1 ห้องที่ 5 L2122 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 1 กลุ่ม 3 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ห้องที่ 1 L2212 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 2 ห้องที่ 2 L2222 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 2 กลุ่ม 4 สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องที่ 1 L1215 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 2 กลุ่ม 5 สาขาวิชาการบัญชี/การเงิน ห้องที่ 1 L2211 อาคารเรียนรวม 2 ชั้น 2 กลุ่ม 6 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ ห้องที่ 1 L1211 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 2 ห้องที่ 2 L1221 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 2 กลุ่ม 7 กลุ่มสาขาศิลปะการแสดงและการจัดการ ห้องที่ 1 L1224 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 2
12.00- 13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง ณ ห้อง L1132, L1133 และ L1134 อาคารเรียนรวม 1 ชั้น 1
13.00-14.30 น.	การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย ช่วงที่ 2 แบ่งเป็น 7 กลุ่ม (ต่อ)
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 - 16.00 น.	การนำเสนอผลงานภาคบรรยาย ช่วงที่ 3 แบ่งเป็น 7 กลุ่ม (ต่อ) มอบเกียรติบัตรสำหรับผู้นำเสนอผลงาน

วิทยากรพิเศษ ผศ. ดร. อัครวิทย์ กาญจนโอภาส

ประวัติ

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)	นายอัครวิทย์ กาญจนโอภาส
(ภาษาอังกฤษ)	Mr. Akkharawit Kanjana-Opas
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงาน	อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112
อีเมล	akkharawit.k@psu.ac.th akkharawit.k@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี	วท.บ.(อุตสาหกรรมเกษตร) เกียรตินิยมอันดับสอง ม.สงขลานครินทร์ พ.ศ. 2532
ปริญญาโท	วท.ม. (เทคโนโลยีทางชีวภาพ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2536
ปริญญาเอก	Ph.D. (Oceanography-Marine Chemistry) Scripps Institution of Oceanography University of California San Diego W.ศ. 2545

สาขาที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ

เทคโนโลยีชีวภาพทางทะเล เน้นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติจากทะเล
(Marine Biotechnology, Marine Natural Products)
ทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา
(Intellectual Property and Intellectual Property Management)
การประกอบการธุรกิจเทคโนโลยี (Technopreneurship)

ประสบการณ์ในการทำงาน

มีนาคม 2532-พฤษภาคม 2533	ผู้ช่วยวิจัยภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มกราคม-ธันวาคม 2536	นักเคมี บริษัทโคคา-โคลา (ประเทศไทย) จำกัด
กันยายน 2543-มกราคม 2545	ผู้ช่วยวิจัย Scripps Institution of Oceanography University of California San Diego, USA.
มกราคม 2537-2549	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพอุตสาหกรรม คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ธันวาคม 2547-2549	คณะทำงานเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะธุรกิจทาง เทคโนโลยี
กรกฎาคม 2548-พฤษภาคม 2549	โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1 มิถุนายน 2549-2554	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1 มิถุนายน 2549-2554	รองผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาฝ่ายกิจการพิเศษ รองผู้อำนวยการฝ่ายการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอด เทคโนโลยี ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประสบการณ์ในการทำงาน (ต่อ)

กรกฎาคม 2549-ปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพอุตสาหกรรม คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สิงหาคม 2551-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้
สิงหาคม 2553-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มกราคม 2558-ปัจจุบัน	คณะทำงานรัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดร.พีเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์

การฝึกอบรม ดูงาน

มีนาคม-พฤษภาคม 2538	ฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ณ The Northern Alberta Institute of Technology, Edmonton, Alberta ประเทศแคนาดา
มีนาคม-ธันวาคม 2546	ฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพอุตสาหกรรม ณ Gesellschaft fur Biotechnologie Forschung (GBF) ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมัน
พฤษภาคม-กรกฎาคม 2547	ฝึกอบรมทางด้าน Bioindustry ณ ประเทศญี่ปุ่น
ตุลาคม-พฤศจิกายน 2547	ฝึกอบรมทางด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับบุคคลากรทางด้าน วิทยาศาสตร์ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรกฎาคม 2549	ฝึกอบรมทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา ณ สำนักงานสิทธิบัตร และสถาบันนวัตกรรม ประเทศญี่ปุ่น
พฤษภาคม 2550	ฝึกอบรมด้านสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาของทรพยากรชีวภาพ ณ ประเทศสวีเดน
มีนาคม 2551	ฝึกอบรมการเขียนคำขอสิทธิบัตร (South East Asian Drafting) โดย สำนักงานสิทธิบัตร ยุโรป และ International Federation of Intellectual Property Attorneys (FICPI)
มิถุนายน-กันยายน 2551	ฝึกอบรมตัวแทนสิทธิบัตรมืออาชีพ ณ กรมทรัพย์สินทางปัญญา
มิถุนายน 2554	ฝึกอบรมหลักสูตร Patent and Intellectual Property Law, Center for Advanced Study & Research on Intellectual Property, School of Law, University of Washington
มิถุนายน 2557	อบรมหลักสูตร Licensing Academy in Intellectual Property and Technology Transfer, University of California, Davis

รางวัลที่เคยได้รับ

2553	รางวัลนักวิจัยที่มีผลงานตีพิมพ์สูงสุด 20 อันดับแรก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2551	รางวัลนักวิจัยที่มีผลงานตีพิมพ์สูงสุด 20 อันดับแรก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2550	รางวัลผลงานวิจัยดีเด่นในโอกาสครบรอบ 40 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2550	Best Poster Presentation Award, 12 th Marine Natural Products Conference, February 4-9, 2007. Queenstown, New Zealand
2549	รางวัลอาจารย์ตัวอย่างรุ่นใหม่ คณะอุตสาหกรรมเกษตร

การเป็นวิทยากร/อาจารย์พิเศษ

อาจารย์พิเศษวิชาการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยากรในหัวข้อทรัพย์สินทางปัญญาและงานวิจัย ให้กับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
วิทยากรในหัวข้อทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาให้กับมหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ
สถาบันวิจัยของรัฐและเอกชน
วิทยากรในหัวข้อการจัดการงานวิจัยและการใช้ประโยชน์งานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ให้กับมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ และ สวทช.
วิทยากรด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศในอาเซียน (โดย World Intellectual Property Organi-
zation) วิทยากรให้กับ USPTO
วิทยากรให้กับ USPTO

รายนามกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาผลงานวิจัย บทความวิชาการและผลงานสร้างสรรค์

- 1. กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิจิตรธรรมรส
คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ดร.อิสริยะ สัตกุลพิบูลย์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.นุชชรา พึ่งวิริยะ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ดร.พงษ์พีช เพชรสกุลวงศ์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
ดร.นฤบาล ยมะคุปต์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
- 2. กลุ่มสาขาวิชาการตลาด**
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์
สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ จินดาบถ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ดร.สิทธิชัย นवलเศรษฐ์
คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ดร.ปิยะนุช ปริษานนท์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
ดร.วรางคณา ต้นทสันติสกุล
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
ดร.พงศกร พิษยदनย์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
- 3. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยชลี วัฒนาเจริญศิลป์
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อำนวยเงินตรา
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.เมธาวี ว่องกิจ
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

4. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

ดร.สยาม แยมแสงสังข์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

อาจารย์รุชดี บิลหมัด

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ดร.สุพรรณนา สุขรัตน์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร. อัจฉรา หลีระพงศ์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร. จุไรรัตน์ พุทธิรักษ์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

5. กลุ่มสาขาวิชาการบัญชี

ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ มณีมัย

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.มัทนชัย สุทธิพันธ์ุ์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ดร.สุรณีย์ ช่วยเรือง

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.นิพัทธ์ โพธิ์วิจิตร

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.ดลينا อมรเหมานนท์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

6. กลุ่มสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพชร

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.ทวนธง ครุทจ้อน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.กรวิทย์ เกาะกลาง

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

ดร.วิสุทธินิ ธาณีรัตน์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.อรอุมา สุปัตตนกุล

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ปริสุทธิกุล

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

7. กลุ่มสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ

ดร. ณัฐกฤตา โชติภักครนสุข

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เขี่ยมคำนวน

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาภรณ์ จันทร์อุดม

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

8. กลุ่มสาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ

ดร.สมโภชน์ เกตุแก้ว

สาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ ผลงานวิจัยบทความวิชาการและผลงานสร้างสรรค์

- 1. กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง**
ดร.อิสริยะ สัตกุลพิบูลย์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2. กลุ่มสาขาวิชาการตลาด**
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขบท
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ จินดาบถ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ดร.นิจกานต์ หนูอุไร
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ดร.อรจันทร์ ศิริโชติ
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ดร.สิริภัทร์ โชติช่วง
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
- 3. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ จุสปาโล
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ดร.ห้าวหาญ ทวีเส็ง
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 4. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ**
ดร. สุนิสา สถาพรวงษา
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 5. กลุ่มสาขาวิชาการบัญชี**
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 6. กลุ่มสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์/การบริหารรัฐกิจ**
ดร.ณัฐศ สุวรรณวงศ์
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ดร.วิวัฒน์ ฤทธิมา
วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

7. กลุ่มสาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุปผชาติ อุปลัมภนรากร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คุณกฤษฎี ชัยศิลป์บุญ

ผู้จัดการบริษัทกฤษฎีทีม ออร์แกไนเซอ์ แอนด์ เฟอร์ฟอร์มเม้นส์

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงและการจัดการธุรกิจการแสดง

นายยุทธนา อัมระรงค์

หัวหน้าคณะศิลปินคิดบวกศิลป์

ดร.สมโภชน์ เกตุแก้ว

สาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

รวงทองส่องวิถี Rice is life

พิพัฒน์ แซ่ตัน¹ รติรัตน์ ทุมสุวรรณ¹ สิริวรรณ ศรีม่วง¹ สมโภชน์ เกตุแก้ว²
Pipat Saetun¹ Ratirat Tumsuwan¹ Siriwan Srimuang¹ Sompoch Katkeaw²

ประเภทของงานสร้างสรรค์

ประเภทนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

มีคำกล่าวที่บอกไว้ว่าประเทศไทยเปรียบดังอู่ข้าวอู่น้ำที่เพียบพร้อมไปด้วยทรัพยากรอันทรงคุณค่า นั่นเพราะทั่วทุกภาคของประเทศไทยมีที่ราบกว้างใหญ่ไพศาล และมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน เพื่อหล่อเลี้ยงแผ่นดินให้ชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา กระแสน้ำที่พัดพาดินตะกอนมาทับถมตามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเป็นประจำทุกปี ทำให้ผืนแผ่นดินไทยอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้หอบเอาน้ำฝนจากมหาสมุทรมาประพรมผืนแผ่นดินในหน้าฝน เพื่อบำรุงเลี้ยงต้นข้าวให้แข็งแรง หลังจากต้นข้าวเติบโตเต็มที่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากแผ่นดินใหญ่ ก็นำเอาความแห้งแล้งและหนาวเย็นมากระตุ่นให้ต้นข้าวออกรวงเวียนกันไปมาปีแล้วปีเล่า ความประจวบเหมาะของลมฟ้าอากาศบนผืนแผ่นดินที่บรรพบุรุษเลือกสรรไว้ให้ดีแล้วนี้ ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศอู่ข้าวอู่น้ำและเป็นแหล่งปลูกข้าวเลี้ยงชาวโลก บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำจึงกลายเป็นแหล่งปลูกข้าวชั้นดี ชุมชนที่อาศัยอยู่ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำจึงสามารถผลิตข้าวเลี้ยงประชากรได้อย่างเพียงพอ

ชาวนาไทยที่สืบทอดวิธีการทำนาแบบพึ่งพาธรรมชาติมานับพันปี ต้องเผชิญกับสิ่งที่เขาเรียกกันว่า “ความทันสมัย” ที่ถาโถมเข้ามาในชีวิตอย่างรวดเร็วจนแทบตั้งตัวไม่ทัน กระแสความทันสมัยดังกล่าวมาพร้อมกับนโยบายการพัฒนาเพื่อนำประเทศไทยสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมและบริโภคนิยม ทำให้มีการนำเทคโนโลยีและความรู้จากต่างประเทศมาใช้โดยขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ นำมาซึ่งความเสื่อมสลายของความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมในการประกอบอาชีพของคนไทย แต่ในหลายๆ พื้นที่กลับเลือกที่จะรักษาเอกลักษณ์ของท้องทุ่งนาข้าวที่สวยงามไว้ โดยยังคงกลิ่นอายของความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมกว่าที่จะมาถึงวันนี้พื้นดินตรงนี้เคยแห้งแล้งกันดาร จะมองหาต้นไม้สักต้น หรือน้ำสักหยดก็ช่างยากเย็นแสนเข็ญมืออันหยาบกร้านได้แต่ยกขึ้นท่อมหัว เพื่ออ้อนวอนร้องขอเทวดาฟ้าดินให้ช่วยประทานน้ำฝนเพื่อชุบเลี้ยงชีวิต แต่ก็ได้แค่รอคอยวันแล้ววันเล่า ชีวิตชาวนาในวันเก่าจึงแขวนไว้กับโชคชะตารอคอยเพียงความกรุณาจากฟ้าดินเท่านั้น

ชีวิตของข้าวดำเนินไปเฉกเช่นพัฒนาการแห่งชีวิตมนุษย์ ช่วงข้าวเจริญเติบโตเป็นต้นกล้าและเพิ่งปักดำใหม่ๆ ในเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม เปรียบเหมือนวัยเด็กที่เพิ่งเติบโต เดือนสิงหาคม ต้นข้าวแตกกล้าต้นให้เห็นชัดเจน พร้อมออกเป็นรวงข้าวแล้ว ลำต้นข้าวจะเริ่มกลมเรียวยาวมากขึ้น บริเวณยอดเริ่มนูน อวบ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Bachelor Student, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

² อาจารย์ที่ปรึกษา คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

อ้วนมากขึ้น ดอกข้าวเริ่มแทงช่อดอกออกจากยอดข้าวของลำต้นที่งอ กลม การถอดยอดดอกเป็นสัญญาณบอกว่าเกสรของดอกข้าวได้รับการผสมพันธุ์ให้ติดเป็นเมล็ดในอีกไม่ช้า เมื่อข้าวเริ่มออกดอก ลมช่วงปลายฤดูฝนช่วยพัดหอบเอาเกสรจากรวงดอกของข้าวปลิวไปจับกับเกสรอื่นๆ ที่อยู่ใกล้ๆ แมลงต่างๆ ก็ช่วยผสมเกสรจนถึงช่วงเดือนกันยายน – เดือนตุลาคม ข้าวออกรวง เป็นช่วงสำคัญที่สุดของชีวิตของต้นข้าว ชาวนาต้องคอยหมั่นดูแลน้ำในนาให้ขังต้นข้าวในระดับที่พอเหมาะ หล่อเลี้ยงให้สม่ำเสมอขาดไม่ได้ จากนั้นต้นข้าวจะค่อยๆ เหลืองแก่จนเก็บเกี่ยวได้ปลายเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

โดยเฉพาะทะเลฝั่งอันดามันที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตของผู้คน การทำอาชีพประมง การทำสวนยางพารา และการทำการเกษตร ซึ่งนอกจากวิถีชีวิตเหล่านี้ ยังมีอีกหนึ่งวิถี นั่นคือการทำนาของกลุ่มชายฝั่งอันดามัน ที่ได้มีการอนุรักษ์สืบสานวิถีชีวิตการทำนาข้าวมาตั้งแต่ครั้งอดีต แต่ในปัจจุบันหากกล่าวถึงฝั่งอันดามันกลับถูกพูดถึงถึงการประมง และการท่องเที่ยวอื่นๆ จึงเป็นที่มาของแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ที่จะนำเรื่องราววิถีชีวิตของรวงข้าวและการทำนาในฝั่งอันดามันมาเรียงร้อย และสร้างสรรค์เป็นผลงาน ที่จะชวนให้หวนนึกถึงภาพความทรงจำครั้งอดีตให้ประจักษ์แก่สายตาของผู้คน

แนวความคิด

“ข้าว” เป็นหนึ่งในทรัพยากรที่ทรงคุณค่า บ่งบอกถึงวิถีชีวิตและเรื่องราวต่างๆ ของความเป็นรากเหง้า ขนบธรรมเนียม ประเพณีผ่านกาลเวลาเคียงคู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นไทย ซึ่งจะกล่าวได้ว่าอาชีพการทำนาปลูกข้าวหล่อเลี้ยงประเทศไทย ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแนวคิดในการนำพาบรรยากาศความรู้สึกแบบดั้งเดิมมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดง โดยการนำเอาภาพวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และภาพความงดงามของท้องทุ่งนาข้าวสีเหลืองอร่ามมาปรากฏเป็นภาพรวมของการแสดงเปรียบเสมือนกับกำลังนั่งมองดูภาพเหล่านี้ผ่านหน้าต่างบ้านของเรา รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศให้หวนนึกถึงความรู้สึกเก่าๆ ผ่านเสียงดนตรีประกอบที่มีความคุ้นเคยหวนรำลึกถึงภาพวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมในวัยเด็กของใครหลายๆ คนที่ยังคงติดตราตรึงอยู่ภายในส่วนลึกของความทรงจำทุกคน

แนวคิดที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านการศิลปะการแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “ชุดรวงทองส่องวิถี” ได้นำเอาข้อมูลจากผลงานการวิจัยสร้างสรรค์ของ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2561) ได้กล่าวเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ หรือการทำในใจให้แยกกาย หรือการพิจารณาโดยแยกกาย คิดจากเหตุไปผล คิดจากผลไปเหตุ คิดแบบเป็นความสัมพันธ์เป็นลูกโซ่ นอกจากนี้ยังมีส่วนอื่นๆ ที่สำคัญในการนำมาปฏิบัติในกระบวนการการคิดผลงานสร้างสรรค์ชุดการแสดง “รวงทองส่องวิถี”

ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2561) กล่าวว่าโยนิโสมนสิการ โยนิโส มาจาก โยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า มนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิด พิจารณา โยนิโสมนสิการ จึงหมายถึง การทำในใจแยกกาย หรือ การพิจารณาโดยแยกกาย

เป็นการฉลาดคิด คิดอย่างถูกวิธี พิจารณาจนถึงต้นตอของเรื่องที่เกิดแล้วประมวลความคิดรอบด้านจนสรุปได้ว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร

เป็นการถ่วงรอกข้อมูลเรียกว่า ปรโตโฆสะ อีกขั้นหนึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความชอบคือสัมมาทิฐิ

ทำให้มีเหตุผลไม่ม่งมาย

โยนิโสมนสิการ

1. คิดจากเหตุไปผล
2. คิดจากผลไปเหตุ
3. คิดแบบเห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่
4. คิดเน้นเฉพาะจุดที่ทำให้เกิด
5. คิดเห็นองค์ประกอบที่มาส่งเสริมให้เจริญ
6. คิดเห็นองค์ประกอบที่มาทำให้เสื่อม
7. คิดเห็นสิ่งที่มาตัดขาดให้ดับ
8. คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ
9. คิดแบบมองเป็นองค์รวม
10. คิดแบบอะไรเป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้

การวิจัยสร้างสรรค์หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้เพื่อประกอบการสร้างสรรค์ และการได้มาซึ่งข้อค้นพบสำหรับผลงานทางศิลปะ ทั้งศิลปะบริสุทธิ์และศิลปะประยุกต์

ศิลปะบริสุทธิ์คือ ผลงานที่มุ่งสร้างเพื่อแสดงความงามอย่างยิ่งของรูปทรง สี สัน ลวดลาย ชวนชมอย่างยิ่ง

ศิลปะประยุกต์คือ ผลงานที่มุ่งสร้างเพื่อการใช้งานตามวัตถุประสงค์และมีความงามตามชนใช้

การวิจัยสร้างสรรค์เป็นการแสดงปรากฏการณ์ทางวิชาการใน 2 ประการสำคัญคือ

1. การนำวิชาการอะไรมาใช้อย่างไร ในการประกอบสร้างผลงาน
  2. การประกอบสร้างทำให้เกิดวิชาการอะไร และคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์อย่างไร
- การบันทึกความรู้ทางวิชาการงานศิลปกรรม

1. การกำหนดแนวคิด Design Conception
2. การออกแบบร่าง Design Exploration
3. การพัฒนาแบบ Design Development
4. การประกอบสร้าง Design Construction
5. การเก็บรายละเอียด Design Refinement
6. การนำเสนอผลงาน Design Presentation
7. การประเมินผล Design Evaluation

จากบทความนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำแนวความคิดในการสร้างผลงานสร้างสรรค์ชุด รวงทองส่องวิถี จากความคิด โยนิโสมนสิการ คิดจากผลไปเหตุ และคิดจากเหตุไปผล นั่นคือการนำวิถีชีวิตของรวงข้าว และการทำนาในฝั่งอันดามันมาทำผลงานสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานการสร้างสรรค์ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของบรรพบุรุษให้ได้รับการสืบสานจากลูกหลานสืบไป

กระบวนการออกแบบโครงร่างงานสร้างสรรค์ (design exploration)

การออกแบบร่าง มีกรอบโครงร่าง 4 ส่วน ดังนี้

1. โครงร่างของการแสดง

ในการกำหนดโครงสร้างการแสดง ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาวางโครงสร้างในการแสดง “ชุดรวงทองส่อง” วิถีได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 “หวนคืนสู่วิถี” ช่วงการแสดงจะเป็นการสร้างความรู้สึกเปรียบดั่งกำลังมองออกไปนอกหน้าต่างบ้านของตัวเองแล้วเห็นทุ่งนาที่เขียวขจีชวนให้หวนนึกถึงภาพความทรงจำครั้งอดีต สะท้อนวิถีชีวิตที่สุขแสนจะเรียบง่าย เต็มไปด้วยความสุข จนเหมือนได้กลับไปสัมผัสความรู้สึกนั้นอีกครั้ง

ช่วงที่ 2 “ชูช่อรวงเหลืองอร่าม” ช่วงการแสดงจะสื่อให้เห็นถึงเหล่ารวงข้าวที่กำลังเรียงระบำด้วยความสุข ความสนุกสนาน ชูช่อรวงเหลืองอร่าม ต้อนรับการเฉลิมฉลองในฤดูแห่งการเก็บเกี่ยว

2. โครงร่างของท่าทางที่นำมาใช้

ช่วงที่ 1 “หวนคืนสู่วิถี” จะเป็นการนำเสนอภาพวิถีชีวิตที่สะท้อนความทรงจำเก่าๆ ของท้องทุ่งนา ดังนี้ ท่าหุ่นไล่กา ท่าเชิดหุ่น ท่าดำนา ท่าสัญลักษณ์ควาย ท่าสัญลักษณ์ศาลา ท่าเกี่ยวพาราสี ท่าพลั่วไสของต้นข้าว

ภาพประกอบที่ 1 และ 2 : ช่วงที่ 1 “หวนคืนสู่วิถี”

ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวดิรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 3 - 5 : ทำสัญลักษณ์ ท่าควาย ชี่ควาย และควายไถนา
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทุมสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 6 : ทำจินตนาการ การหยอกล้อกันของหนุ่มสาว
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทุมสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 7 : ท่าสัญลักษณ์ ท่าดำเนินา

ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ช่วงที่ 2 “ชูช่อรวงเหลืองอร่าม” สืบการเรียงระบำของเหล่ารวงข้าว และมีการเกี่ยวข้าวเหล่าชาวนา รวมถึงมีการระบำของเหล่าหุ่นไล่กา สัญลักษณ์รวงข้าว สัญลักษณ์ควาย การเรียงระบำเฉลิมฉลองของเหล่าชาวนาหลังฤดูการเกี่ยวข้าว มีการร้องเพลงจิบกันของเหล่าหนุ่มสาว

ภาพประกอบที่ 8 และ 9 : ช่วงที่ 2 “ชูช่อรวงเหลืองอร่าม”

ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 10 - 15 : ทำสัญลักษณ์ หุ่นไล่กา
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 16-17 : ทำสัญลักษณ์ เกี้ยวพาราสี
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 18-21 : ทำจินตนาการ ทำรวงข้าว และเกี่ยวข้าว
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ภาพประกอบที่ 22 : ทำจินตนาการ เกี่ยวข้าว
ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทুমสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

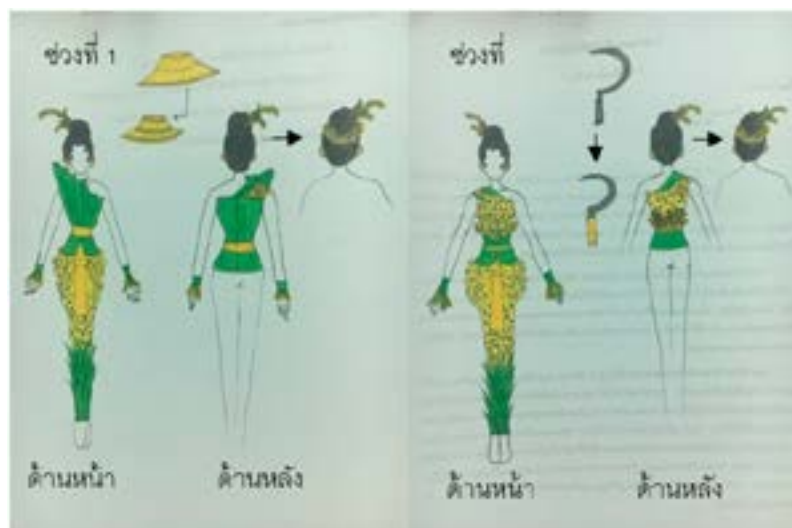
3. โครงร่างของเพลงประกอบการแสดง

ตารางที่ 1 : อธิบายรายละเอียดต่างๆ ของเพลงประกอบการแสดง

ภาพการแสดง	จังหวะ	ทำนอง	อารมณ์
ช่วงที่ 1 “หวนคืนสู่วิถี” ช่วงการแสดงจะเป็นการสร้างความรู้สึกเปรียบดั่งกำลังมองออกไปนอกหน้าต่างบ้านของตัวเองแล้วเห็นทุ่งนาที่เขียวขจีชวนให้หวนนึกถึงภาพความทรงจำครั้งอดีตสะท้อนวิถีชีวิตที่แสนจะเรียบง่ายเต็มไปด้วยความสุข จนเหมือนได้กลับไปสัมผัสความรู้สึกนั้นอีกครั้ง	-เริ่มด้วยเสียงขลุ่ยบรรเลง	-เริ่มด้วยเสียงเหล่าสัตว์ อีกานก ไก่ขัน และจังหวะเป็นเสียงของเกราะว้าว	-ในช่วงแรกจะเริ่มด้วยอารมณ์คิดถึงบ้านหรือการหวนคืนสู่ความหลังวันวานและจะค่อยๆ เพิ่มความสนุกสนาน
ช่วงที่ 2 “ชูช่อรวงเหลืองอร่าม” ช่วงการแสดงจะสื่อให้เห็นถึงเหล่ารวงข้าวที่กำลังเรียงระบำด้วยความสุข ความสนุกสนาน ชูช่อรวงเหลืองอร่าม ต้อนรับการเฉลิมฉลองในฤดูแห่งการเก็บเกี่ยว	-จะเริ่มด้วยเสียงเกราะไม้ไผ่ นำเข้าสู่ช่วงที่ 2	-จะใช้ทำนองดนตรีที่มีความกระชับมากขึ้น	-มีความสนุกสนานรื่นเริงมากขึ้น แล้วทำให้รู้สึกเหมือนได้เป็นส่วนหนึ่งกับการแสดง

4. โครงร่างของเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

การแสดงชุด “รวงทองส่องวิถี” มีการออกและพัฒนามาจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทย ดังนั้นเครื่องแต่งกายมีการนำรูปแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ให้มีความวิจิตรงดงามและเทคนิคพิเศษในการสร้างภาพให้มีมิติมากยิ่งขึ้นทั้งชายและหญิง

ภาพประกอบที่ 23 - 26 : ชุดการแสดงรวงทองส่องวิถีหญิง - ชาย
 ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวศิริรัตน์ ทุมสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

ตารางที่ 2 : อธิบายส่วนต่างๆ ของเครื่องแต่งกาย

ลำดับ	ส่วนประกอบ	รายละเอียด
1	หมวก	ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากหมวกของชาวนา มีลักษณะที่ถอดแบบมาจากหมวกของชาวนาจริง
2	ศีรษะ	นักแสดงหญิง : จะทำผมเป็นมวยสูง พร้อมปักด้วยรวงข้าว และปิ่นรูปทรงที่นำมาจากกระซึ่งเป็นอุปกรณ์สำหรับการเก็บเกี่ยวรวงข้าวของชาวนา นอกจากนี้มีการมัดปลายจอนตัดเป็นวงดุงตั้งข้าวโน้มรวง นักแสดงชาย : สวมผ้าโพกหัว สื่อให้เห็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน
3	เกาะอก	เป็นเกาะอกสีครีม ที่ปักด้วยเส้นด้ายลวดลายสีเหลืองทองของรวงข้าว ขลิบข้างๆ ด้วยสีเขียวอ่อนและแก่ สื่อให้เห็นลักษณะของต้นรวงข้าว นอกจากนี้ยังสื่อให้เห็นเปรียบดั่งเมล็ดสีขาวครีมที่ถูกห่อหุ้มด้วยเปลือกข้าวสีเหลืองทอง นอกจากนี้ยังมีรวงข้าวที่ไผ่ล่อออกมาจากส่วนของเกาะอก
4	เสื่อด้านนอก	ได้รับแรงบันดาลใจมาจากต้นกล้วยสีเขียวย เปรียบเสมือนเป็นระยะเริ่มต้นก่อนจะกลายเป็นรวงข้าวสีเหลืองทอง ลักษณะจะเรียบง่ายสะท้อนความเป็นวิถีชีวิตอันเรียบง่าย
5	ข้อมือ	ได้รับแรงบันดาลใจมาจากต้นข่านำมาพันข้อมือ เมื่อนำมือมาประสานกันจะมีลักษณะเป็นรวงข้าว
6	ผ้าคาดเอว	ได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าขาวม้าคาดเอวของชาวนา มีสีเหลืองทอง สะท้อนความเป็นทุ่งนาที่พร้อมเก็บเกี่ยว

7	กางเกง	จะมีลักษณะคล้ายกับการแต่งกายท่อนล่างของโขนละคร สวมสนับเพลา และสวมด้วยผ้ายักจีบเป็นชั้นๆ และด้านหน้าจับจีบลักษณะคล้ายจีบหน้านางเปรียบพีนนาในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวที่มีสีเหลืองทองอร่ามทั่วทุ่ง ในส่วนที่เป็นสนับเพลามีสีครีม ลวดลายรวงข้าวสีทอง เหมือนเกาเขาก ในส่วนของผ้ายักมีสีเหลืองอ่อน สื่อถึงความสวยงามของรวง นอกจากนี้ตรงข้อเท้าจะประดับไปด้วยโบต้นข้าวซึ่งเปรียบดั่งใบข้าวที่ห่อหุ้มรวงข้าวอยู่
---	--------	--

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานปริญญาานิพนธ์ทางด้านศิลปะการแสดงและการจัดการ ครั้งนี้ได้มีระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานในระหว่าง วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2562

ตารางที่ 3 : ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เดือน มกราคม 2562

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติงาน
16 มกราคม 2562	สอบหัวข้อการทำ Senior Project ประกาศหัวข้อที่ได้รับการอนุมัติและสมาชิกในกลุ่ม
17 มกราคม 2562	คิดรูปแบบ องค์ประกอบของผลงานสร้างสรรค์และคิดรูปแบบของ เพลงการแสดงและเขียนโครงร่างเพื่อส่งโครงร่างให้กับอาจารย์ประจำ รายวิชา
21 มกราคม 2562	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC 62 ครั้งที่ 1
23 มกราคม 2562	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC 62 ครั้งที่ 2
24 มกราคม 2562	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC 62 ครั้งที่ 3
28 มกราคม 2562	คิดโครงร่างเพลงการแสดง
29 มกราคม 2561	ส่งโครงร่างเพลงครั้งที่ 1 และเพิ่มจำนวนนักแสดง
1 กุมภาพันธ์ 2562	ส่งตุ๊กตาครั้งที่ 1
2 – 4 กุมภาพันธ์ 2562	จัดซื้อเครื่องแต่งกาย และจัดทำเพลงการแสดง
5 กุมภาพันธ์ 2562	ส่งผ้าครั้งที่ 1 สั่งตัดชุดเครื่องแต่งกาย ชาย 1 ชุด หญิง 1 ชุด
6 กุมภาพันธ์ 2562	ทำเพลง Demo(งานนาหมื่นศรี) และจัดทำอุปกรณ์ประกอบการแสดง
7 กุมภาพันธ์ 2562	ประชุมเรื่องเครื่องแต่งกาย และส่งเพลง Demo(นาหมื่นศรี) ครั้งที่ 1 และส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ครั้งที่ 4
18 กุมภาพันธ์ 2562	ซ้อมการแสดงรวงทองส่องวิถี ของงานนาหมื่นศรี
19 กุมภาพันธ์ 2562	ส่งผลงานการแสดงรวงทองส่องวิถี ครั้งที่ 1(นาหมื่นศรี)
21 กุมภาพันธ์ 2562	ประชุมกำหนดการจัดทำปริญญาานิพนธ์
22 กุมภาพันธ์ 2562	สั่งซื้อรวงข้าวอบแห้ง และคิดทำการแสดง
23 กุมภาพันธ์ 2562	คุยรายละเอียดกลอนที่ใช้ในการแสดง

24 – 26 กุมภาพันธ์ 2562	คิดทำการแสดง
27 กุมภาพันธ์ 2562	ส่งทำการแสดงครั้งที่ 1 + แก้ไข และขอรายชื่อนักแสดง
28 กุมภาพันธ์ 2562	ส่งทำการแสดงครั้งที่ 2 และ My mapping + แก้ไข และแก้ไขนักแสดงและจัดทำตารางซ้อม
1 มีนาคม 2562	จัดซื้ออุปกรณ์ + ส่งรายชื่อนักแสดง My mapping ตารางซ้อมการแสดง และแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ครั้งที่ 5
4 มีนาคม 2562	ส่งเครื่องแต่งกายครบชุด 1 ชุด ครั้งที่ 1
6 มีนาคม 2562	ส่งเพลงประกอบการแสดง
12 มีนาคม 2562	ส่งการแสดงพร้อมเพลง
22 มีนาคม 2562	ส่งการแสดงพร้อมการแต่งกายครบชุด
26 มีนาคม 2562	นำเสนอ VDO Presentation
28 มีนาคม 2562	ซ้อมนำเสนอจริง
29 มีนาคม 2562	นำเสนอจริง

ผลงานสร้างสรรค์

ช่วงที่ 1 “हनคินสู่วิถี”

*** R : ด้านขวาของเวที

L : ด้านซ้ายของเวที

1.1 ชาย : 2 คน เป็นควาย

หญิง : ทั้งหมดเป็นคอมพิวเตอร์ต้นหญ้า

ลักษณะแถวฝั่ง R แถวหน้ากระดาน

ฝั่ง R ของเวที ผู้ชาย(ควาย)

1.2 ชาย : 2 คนเป็นควาย 1 คน เป็นคันทไถ

อีก 3 คนเป็นชาวนา

หญิง : ทั้งหมดเป็นชาวนาทำกิจกรรมด้านา

ลักษณะแถวฝั่ง ผู้หญิงอยู่ด้านหน้าเวที

ผู้ชายอยู่ด้านหลังเวที

1.3 ชาย : ทุกคนจับคู่กับผู้หญิง
หญิง : ทุกคนจับคู่กับผู้ชาย

ลักษณะแถว จัดแถวเป็นสามเหลี่ยม 2 แถว

1.4 ชาย : 2 คนเป็นควาย 3 คนเป็นต้นกล้า อีก
คนเป็นชวานา
หญิง : 1 คนเป็นชวานา อีก 5 คนเป็นต้นกล้า
ชวานา และควาย อยู่ฝั่ง R ของเวที
กลุ่มต้นข้าวตั้งคอมโพสอยู่ฝั่ง L ของเวที

1.5 นักแสดงทั้ง ชายและหญิงรวมกลุ่มตั้งคอมโพสเป็นต้นกล้า
ลักษณะแถว เป็นกลุ่มกลางเวที

ช่วงที่ 2 “ซูซอรวงเหลืองอร่าม”

2.1 ชาย : ออกจากเวที
หญิง : ทั้งหมดตั้งคอมโพสเป็นรวงข้าว
ลักษณะแถว รวงข้าวอยู่ฝั่ง R ของเวที

2.2 ชาย : ทั้งหมดตั้งคอมโพสรวงข้าว
หญิง : ทั้งหมดตั้งคอมโพสรวงข้าว
รวงข้าวตั้งแถวเป็นสามเหลี่ยมตรงกลางเวที

2.3 ชาย : ระบายต้นข้าว
หญิง : ระบายต้นข้าว
ลักษณะแถว ต้นข้าวแยกเป็นกลุ่มกระจายทั่วเวที จับคู่เป็นฟันปลา

2.4 ชาย : ทั้งหมดระบายเป็นหุ่นไล่กา
หญิง : ทั้งหมดตั้งคอมโพสรวงข้าว รวงข้าวตั้งกลุ่มอยู่ตรงกลางเวที หุ่นไล่กาตั้งแถวเป็นวงกลมล้อมรอบผู้หญิง

2.4 ชาย : 2 คน เป็นชาวนา 4 คนตั้งคอมโพส
หญิง : 3 คน เป็นชาวนา 3 คนตั้งคอมโพส
ลักษณะแถว ชาวนาอยู่ฝั่ง R ของเวที คอมโพสตั้งอยู่เป็นฝั่ง L ของเวที

2.4 ชาย : ทั้งหมดระบายชาวนา
หญิง : ทั้งหมดระบายชาวนา
ชาวนาตั้งแถวหน้ากระดาน 2 แถว ด้านหน้าอยู่ฝั่ง L ของเวที ด้านหลังอยู่ฝั่ง R ของเวที

2.5 ชาย : 2 คนเป็นควาย 1 คนเป็นชาวนา 1 คนเป็นหุ่นไล่กา และอีก 2 คนตั้งคอมโพส
หญิง : ทั้งหมดตั้งคอมโพส
ลักษณะแถว คอมโพสอยู่ตรงกลางเวที ชาวนาและควายอยู่ฝั่ง R ของเวที และ หุ่นไล่กาอยู่ฝั่ง L ของเวที

ภาพประกอบที่ 27 - 38 : ผลงานการแสดงชุดรวงทองส่องวิถี

ที่มา : นายพิพัฒน์ แซ่ตัน,นางสาวตรีรัตน์ ทุมสุวรรณ และนางสาวสิริวรรณ ศรีม่วง

บทสรุป ข้อเสนอแนะ และปัญหาอุปสรรค

บทสรุป

ผลงานสร้างสรรค์ชุด รวงทองส่องวิถี มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของประเทศไทย โดยได้นำกรณีศึกษาวิถีชีวิตในการทำนาแถบชายฝั่งอันดามัน เพื่อให้ผู้ชมได้ระลึกถึงวิถีชีวิตในอดีตที่เรียบง่าย สามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งการแสดงจะสร้างความรู้สึกให้หวนนึกถึงความทรงจำเก่าๆ วิถีชีวิตแบบเก่าๆ ที่หลายคนนึกถึงแต่อาจไม่มีโอกาสที่จะได้สัมผัสเนื่องจากภาระหน้าที่ นอกจากนี้ยังสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะการแสดงสร้างความวิจิตรงดงามของทรัพยากรอันล้ำค่าของคนไทยนั้นคือท้องทุ่งนาที่พร้อมไปด้วยรวงข้าวสีเหลืองทองที่กำลังเรียงระบำกันอย่างสนุกสนาน ต้อนรับการเฉลิมฉลองในฤดูกาลแห่งการเก็บเกี่ยวซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของใครหลายคนๆ ที่ยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจของทุกคน

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์และการได้เรียนรู้ของผู้สร้างสรรค์ผลงานการแสดง ผู้สร้างสรรค์ได้ประมวลข้อพึงปฏิบัติในการทำงาน ได้ดังนี้

1. ควรมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระเบียบ
2. ควรมีความพยายามและอดทนต่อการทำงาน
3. ควรมีความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม
4. ควรมีความรับผิดชอบต่อการทำงานของส่วนรวมและของตนเอง
5. ควรมีความรับผิดชอบและความตรงต่อเวลา

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อมูลและรายละเอียดในหัวข้อที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับยังไม่เพียงพอต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้งานเกิดการล่าช้า และมีข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- นายประพาส วีระแพทย์. “ข้าว,” ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี. เล่ม 3. หน้า 1-49. กรุงเทพฯ : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2529.
- ดร.โสฬส ศิริไสย์. “ขวัญข้าว ขวัญแผ่นดิน” สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 1-84. กรุงเทพฯ : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. เยาวนุช เวศร์ภาดา และวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์. “ข้าววัฒนธรรมแห่งชีวิต” พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แปลน โมทิฟ, 2541

รอยมนุษย์ Clue of Human

นลธวัช เพียรดี¹ อัจจิมา ชูถนอม¹
Nonthawat Phiandi¹ Autjima Chuthanom¹

ปกรณ์ พรหมพูล¹ สมโภชน์ เกตุแก้ว²
Pakorn Prompul¹ Sompoch Ketkeaw²

ประเภทของงานสร้างสรรค์

นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

ภาพเขียนสีโบราณ หรือภาพเขียนโบราณตามผนังถ้ำ เป็นสิ่งที่บอกเล่าความเป็นมาของมนุษย์ยุคโบราณ กล่าวได้ว่ามนุษย์ในปัจจุบันได้เรียนรู้ถึงความเป็นมาความอุดมสมบูรณ์และความเป็นอยู่ในอดีตของบรรพบุรุษได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้

ภาพเขียนสีโบราณ เป็นภาพเขียนที่สื่อถึงการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่และประสบการณ์ที่พบเจอของมนุษย์โบราณ นายอนันต์ ชูโชติ (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า ภาพเขียนโบราณที่พบเจอ แบ่งออกได้เป็นกลุ่มๆ เช่น ภาพวาดคล้ายคน สัตว์ เรขาคณิต และสัญลักษณ์ต่างๆที่เขียนด้วยสีแดง ดำ น้ำตาล โดยใช้เทคนิคเขียนลายเส้นเป็นโครงร่างภายนอกและเขียนลวดลายตกแต่งภายใน ตลอดจนแบบระบายสีทับภาพที่ปรากฏจึงบ่งบอกว่า มีสัตว์หลายชนิดอยู่ในบริเวณนี้ให้คนสมัยนั้นได้เห็น และได้วาดภาพบันทึกไว้ตามเพิงผาในแถบฝั่งอันดามัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ นายนิวัฒน์ วัฒนยมนาพร (2561: ออนไลน์) ภาพเขียนเหล่านี้ จึงสันนิษฐานได้ว่า อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อบอกเล่าเรื่องราว หรือใช้ประกอบพิธีกรรมบางอย่าง ถือเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญอันแสดงให้เห็นถึงร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์

กรณีศึกษาที่น่าสนใจเกี่ยวกับร่องรอยที่มนุษย์ยุคโบราณหลงเหลือเอาไว้กรณีหนึ่ง ที่เพิ่งถูกค้นพบเมื่อไม่นาน อยู่ที่ “เพิงผาพรุฒิมะ” ภูเขาช่องลม ตั้งอยู่หมู่ 6 บ้านศรีวังษ์ ต.อ่าวลึกน้อย อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ กรมศิลปากรได้ค้นพบแหล่งภาพเขียนสีโบราณ อายุ 3-5 พันปี รวมกว่า 60 ภาพ มากเป็นอันดับ 3 ของกระบี่ ในเขตอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี นักโบราณคดี กรมศิลปากร สำนักรวบรวมภาพเขียนสีโบราณ เมื่อวันที่ 26 พ.ค.ที่ผ่านมา จำนวน กว่า 30 ภาพ เป็นภาพลิง 7 ตัว โหนเถาว์วัลย์ ภาพคน ช้าง และ รูปทรงเรขาคณิต พบตามแนวเพิงผา ในระยะ 300 เมตร รวม 8 จุด

บ้านอ่าวม่วง อ.แหลมสัก ได้มีการพบซากหอยแครงสายพันธุ์สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่เท่าฝ่ามือจำนวนมาก ซึ่งเป็นหอยแครงที่ได้สูญพันธุ์ไม่มีในพื้นที่แล้ว และมีการพบภาพเขียนสีโบราณจำนวนมาก ตลอดแนว

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Bachelor Student, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

² อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

เพิงผายาวกว่า 10 เมตร เขียนด้วยสีน้ำตาล มีทั้งรูปคน มีนิ้วสามนิ้ว รูปปลา และลายเส้นต่างๆ รวมกว่า 30 ภาพ บางส่วนก็เริ่มจางเนื่องจากผิวผนังเพิงผาผุกร่อนไปตามกาลเวลา ส่วนภาพปลา มีลักษณะลายเส้นคล้ายกับภาพเขียนสีที่เขาคอนาบน้ำ คาดว่าเป็นแหล่งอาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ราว 3,000-5,000 ปี

ที่ถ้ำผีหัวโต จังหวัดกระบี่ มีภาพเขียนที่ปรากฏในถ้ำทั้งสองคุหาตามฝาผนังถ้ำและเพดานเป็นจุดๆ ไป ภาพเขียนกลุ่มใหญ่อยู่บนฝาผนังถ้ำด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ในคูหาที่ 2 เขียนต่อเนื่องกันตลอดแนวยาวผนัง ลักษณะภาพเขียนสีที่ถ้ำผีหัวโตนี้มีความแตกต่างไปจากภาพเขียนสีที่พบในที่อื่นๆ ในประเทศไทย ภาพที่ปรากฏเป็นภาพคน ภาพมือและเท้า ภาพสัตว์ ได้แก่ นก ไก่ ปลา ปลาหมึก จระเข้ เม่น กุ้ง และภาพลายเส้น ซึ่งอาจเป็นภาพเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น แห อวน และเรือ เป็นต้น ภาพทั้งหมดนั้นมีประมาณ 163 ภาพ ภาพคนนั้นมีจำนวนมากที่สุดเท่าที่เคยพบประมาณ 40 ภาพ มีหลายขนาดด้วยกัน สูงตั้งแต่ 15 ซม. จนถึง 95 ซม. และมีวิธีการเขียนรายละเอียดแตกต่างกันไม่ซ้ำแบบกัน แสดงให้เห็นใบหน้าและเส้นผม ประดับตกแต่งร่างกายหรือมีการแต่งตัวไม่ซ้ำแบบกัน แสดงอาการเคลื่อนไหวหรืออยู่นิ่งเฉยๆ สิ่งที่น่าสนใจที่เราได้เห็นเจตนาของผู้ที่เขียนภาพที่ถ้ำผีหัวโตนี้ ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับความงาม แต่เป็นความต้องการที่จะบอกเล่าถึงสิ่งที่พบเห็นหรือ อาจมีความเชื่อบางอย่างแฝงอยู่ด้วย เช่น ภาพปลาที่มีเป็นจำนวนมากและมีลักษณะแตกต่างกันไป ดูเหมือนพยายามอธิบายชนิดของปลา ซึ่งอาจจะต้องการบอกถึงแหล่งอาหาร หรือเกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรมบางอย่างเพื่อความมั่นใจในการหาอาหาร

ภาพคนกับภาพสัตว์รวมทั้งภาพคนแต่งกายเลียนแบบสัตว์ หรือกับสิ่งของ มักจะเขียนอยู่ร่วมกันหรือใกล้ๆกัน น่าจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางใดทางหนึ่ง ดังเช่นภาพคนที่มีนกเกาะอยู่บนแขนข้างซ้ายแทบทุกภาพและมีจำนวนมาก บางภาพเขียนร่วมอยู่กับภาพเรืออาจต้องการแสดงให้เห็นว่านกที่เกาะอยู่บนแขนนั้นเป็นสัตว์เลี้ยง อาจช่วยในการจับปลาหรือหาปลา นำทางไปหาแหล่งอาหาร เป็นสัตว์นำโชคหรืออาจมีความหมายในเรื่องพิธีกรรมความเชื่อ พวกชาวเลหรือชาวทะเลอื่นๆ ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่ท่องเที่ยวเดินทางร่อนเร่อยู่ตามหมู่เกาะต่างๆ และท่องเที่ยวทะเลในทะเลอันดามันมาช้านาน เชื่อว่าบรรพบุรุษของเขาตายไปจะอยู่ในร่างนก คอยคุ้มครองและบอกเหตุอันตรายแก่พวกเขา และเชื่อในเรื่องสวรรค์และนรก เมื่อมีคนตาย “นก” จะนำวิญญาณของผู้ตายหรือบรรพบุรุษของตนไปสู่สวรรค์โดยใช้เรือเป็นพาหนะเดินทาง

ภาพเขียนเหล่านี้ สันนิษฐานได้ว่า อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อบอกเล่าเรื่องราว หรือใช้ประกอบพิธีกรรมบางอย่าง ถือเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญอันแสดงให้เห็นถึงร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ และพัฒนาการทางวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่แถบนี้

แนวความคิด

ผู้สร้างสรรค์ได้เล็งเห็นถึงความน่าสนใจของภาพเขียนสีโบราณของพื้นที่ทั้ง 3 แหล่งนี้ จึงต้องการนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ออกมาในรูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะการแสดง ที่มีความโดดเด่น และเรื่องราวที่เล่าเรื่องถึงวิถีชีวิตมนุษย์ยุคโบราณผ่านภาพเขียนสีบนผนังถ้ำและในบางส่วนก็นำเอาหลักฐานมาจากโบราณวัตถุ รวมถึงเหตุการณ์และพิธีกรรมในอดีตของมนุษย์ จึงได้สร้างสรรค์การแสดงชุด รอยมนุษย์ ขึ้นเพื่อสื่อถึงความงามของการแสดงรวมถึงท่าทางที่นำมาจากภาพเขียนตามเพิงผาและ ฝาผนังให้

มาปรากฏอยู่ในการแสดงและสอดแทรกการนำเสนอเรื่องราวของกิเลสที่มีอยู่ใน

ตัวมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าวันแม้แต่มนุษย์ยุคโบราณ ในส่วนของเครื่องแต่งกายบางส่วนเลียนแบบมาจากภาพเขียนและโบราณวัตถุผสมผสานกับความเป็นร่วมสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่บรรพชนได้สร้างไว้ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้ชมได้รู้เรื่องราวในอดีตที่ผ่านมา เช่นเดียวกับท่าทางในการแสดงก็เลียนแบบมาจากภาพวาดบนผนังถ้ำ ดนตรีที่นำมาใช้ก็จะสื่อให้เห็นพัฒนาการของเครื่องดนตรีในยุคแรกจนถึงปัจจุบัน ทั้งหมดเพื่อให้ผู้ชมได้เห็นถึงเรื่องราววิถีชีวิตมนุษย์ที่ผ่านการเวลาพัฒนามาเรื่อยๆ โดยมีความเชื่อเป็นตัวสร้างอารยธรรมจนหลงเหลือเป็นร่องรอยมาถึงปัจจุบัน

กระบวนการออกแบบโครงสร้างงานสร้างสรรค์

1. โครงร่างของการแสดง

ช่วงการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง

ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต

Scene 1 อาหาร กล่าวถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ว่าด้วยเรื่องปากท้อง ตั้งแต่การจุดไฟ ล่าสัตว์ และการปรุงอาหารด้วยหม้อปั้นดินเผา

Scene 2 ที่อยู่อาศัย กล่าวถึงการพักผ่อน ในแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคโบราณ ได้แก่ ถ้ำเพิงผา

Scene 3 เครื่องนุ่งห่ม ในระยะเวลาต่อมามนุษย์ได้รู้จักการนำเส้นใยมานุ่งห่มร่างกายเพื่อความอบอุ่นและปกปิดจุดซ่อนเร้น โดยใช้หนังสัตว์

Scene 4 การเกี่ยวพาราสี การดำรงเผ่าพันธุ์จะต้องเกิดขึ้นในช่วงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดไม่ว่าวันแม้แต่มนุษย์

จากภาพการแสดงทั้ง 4 scene ในช่วงที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงการ แสดง	เนื้อหาแต่ละ ช่วง	เนื้อหาที่ต้องการนำ เสนอ	ดนตรีประกอบ	อารมณ์ ของการ แสดง	อุปกรณ์ ประกอบการ แสดง
ช่วงที่ 1 วิถี มนุษย์	กล่าวถึงวิถี ชีวิตความเป็น อยู่ การดำเนิน กิจวัตรประจำ วันต่างๆของ มนุษย์โบราณ	-อาหาร กล่าวถึงการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ ที่ว่าด้วยเรื่องปาก ท้อง ตั้งแต่การจุดไฟ ล่าสัตว์ และการปรุง อาหารด้วยหม้อปั้น ดินเผา	จังหวะช้า เพียง ช่วงที่เป็นท่า โพสท์ ดนตรีจะ เปลี่ยนเป็นเร็ว อย่างรวดเร็ว เมื่อภาพนิ่งหาย ไป	ลึกลับ แล้ว จึงค่อยๆ คลายความ ตึงเครียด เป็น บรรยากาศ สบายๆ	-ผ้าจากบน หัว -ไฟฉาย -ภาพสัตว์ -อุปกรณ์ล่า สัตว์
		-ที่อยู่อาศัยกล่าวถึง การพักผ่อน ในแหล่ง ที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ในยุคโบราณ ได้แก่ ถ้ำ เพิงผา	จังหวะเร็วระทึก น่าตื่นเต้น	ระทึกใจ	
		-เครื่องนุ่งห่มในระยะ เวลาต่อมามนุษย์ได้ รู้จักการนำเสื่อผ้ามา นุ่งห่มร่างกายเพื่อ ความอบอุ่นและปกปิด จุดซ่อนเร้น โดยใช้ หนังสัตว์			
		-การเกี่ยวพาราสี การดำรงเผ่าพันธุ์จะ ต้องเกิดขึ้นในช่วงชีวิต ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่าแม้แต่มนุษย์			

ช่วงที่ 2 ความกลัวสร้างพิธีกรรม

Scene 1 นำเสนอถึงความกลัวและการไม่รู้จักในความเป็นไปเกี่ยวกับธรรมชาติ ของมนุษย์ในยุคโบราณ ไม่ว่าจะเป็นฟ้าผ่าฟ้าร้อง น้ำท่วม พายุ โดยคิดว่าเกิดจากสิ่งที่มองไม่เห็นหรือภูต ผี ปีศาจทั้งสิ้น จะนำเสนอในรูปแบบของเสียงดนตรีที่สะเทือนใจ เช่น การใช้กลอง เป็นตัวแทนของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเหล่านั้น

Scene 2 พิธีกรรม การเต้นรำบูชาสิ่งต่างๆ และการประกอบพิธีกรรมของมนุษย์ยุคโบราณ ใช้ทำรำและการแปรแถวเล่าเรื่อง

Scene 3 กิเลส เมื่อมนุษย์มีอาการระทมที่มีความรุ่งเรือง ความโลภหรือกิเลสก็เกิดขึ้นและสุดท้ายสิ่งที่มนุษย์สร้างก็ถูกทำลายด้วยน้ำมือมนุษย์เอง

จากภาพการแสดงทั้ง 3 scene ในช่วงที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงการแสดง	โครงร่างแต่ละช่วง	เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ	ดนตรีประกอบ	อารมณ์ของการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดง
ช่วงที่ 2 สร้างอารยะ	กล่าวถึงอารยะธรรมของมนุษย์โบราณที่เกิดจากความเชื่อที่เกิดจากความไม่รู้จักในธรรมชาติ	-ความกลัว เพราะมนุษย์มีความกลัว จึงเกิดเป็นความเชื่อขึ้นมา	จังหวะช้า ชล้ง น่ากลัว	ลึกกลับ น่าติดตาม	
		-พิธีกรรม เกิดขึ้นเพื่อสักการะสิ่งที่เกิดจากความเชื่อ	จังหวะดนตรีเร็ว สนุก บ่งบอกถึงการบูชาสักการะ เฉลิมฉลอง	การสักการะ	-เครื่องสังเวย
		-กิเลส เพราะมนุษย์มีความโลภ และกิเลสจึงเกิดการทำลายด้วยมือของมนุษย์เอง			

ช่วงที่ 3 ก่อใหม่

Scene 1 นำเสนอการสร้างใหม่ เริ่มต้นสร้างร่องรอยอารยธรรมที่ผ่านมามาขึ้นมาใหม่ โดยผ่านตัวนักแสดงที่สื่อให้เห็นการวาดโดยการใช้ผ้าสีต่างๆ แทนสีที่ใช้วาดในยุคหนึ่ง

Scene 2 อารยธรรมรุ่งเรือง ในท้ายที่สุดจากวิวัฒนาการไปเรื่อยๆ ของอารยธรรมจนไปถึงจุดที่อารยธรรมรุ่งเรือง มนุษย์ก็จะต้องเกิดกิเลสขึ้นอีก แล้ววัฏจักรก็จะวนไปแบบนี้ไม่มีที่สิ้นสุด

จากภาพการแสดงทั้ง 2 scene ในช่วงที่ 3 มีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงการแสดง	โครงร่างแต่ละช่วง	เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ	ดนตรีประกอบ	อารมณ์ของการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดง
ช่วงที่ 3 ล่ม สลาย	กล่าวถึงการล่มสลายของอารยธรรมในยุคหนึ่งๆ	-ก่อกำเนิด เช่นทุกๆยุค เมื่ออารยธรรมล่มสลาย ย่อมมีการเริ่มต้นใหม่	เสียงดนตรีช้า ให้ความรู้สึกถึงความหวัง	ความหวัง	-ผ้าจากบนหัว
		-อารยธรรมรุ่งเรือง ในท้ายที่สุดจากวิวัฒนาการไปเรื่อยๆ ของอารยธรรมจนไปถึงจุดที่อารยธรรมรุ่งเรือง มนุษย์ก็จะต้องเกิดกิเลสขึ้นอีก แล้ววัฏจักรก็จะวนไปแบบนี้ไม่มีที่สิ้นสุด	ดนตรีจังหวะช้าลง เหมือนช่วงแรกของการแสดง	การหลงเหลือ อารมณ์	

2. โครงร่างของท่าทางที่นำมาใช้

ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต

ผู้สร้างสรรค์ใช้ท่าทางที่มาจากการเล่นแบบภาพวาดบนผนังถ้ำ ผสมผสานกับท่าทางที่จินตนาการขึ้นซึ่งอ้างอิงจากวิถีชีวิตของมนุษย์

Scene 1 อาหาร เป็นการนำภาพการหาเลี้ยงปากท้องของคนโบราณ จากรูปวาดบนผนังถ้ำ และร่องรอยของซากหม้อ ซากไห โบราณ ที่มีการขุดพบ

ลำสัดว์

คิงไฟ

จุ่มหม้อ

Scene 2 ที่อยู่อาศัย เป็นการเลียนแบบท่าทางจากภาพของการใช้ชีวิตในถ้ำ ภูเขาต่างๆ ที่มาจาก ภาพบนผนังถ้ำ

กริยา

กริยา

พักผ่อน

พักผ่อน

Scene 3 เครื่องนุ่งห่ม ทำทางนำมาจากท่าในจินตนาการเป็นส่วนมาก ผสมกับการนำท่าทางบนผนังถ้ำมาประกอบ

ปกปิดร่างกาย

ปกปิดร่างกาย

อวดชุด

Scene 4 การเกี่ยวพาราสี ทำทางที่มาจากจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ สื่อถึงภาพของคนโบราณในการเกี่ยวพาราสีกันเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์

ยกหมุน

เกี่ยวพาราสี

เกี่ยวพาราสี

ช่วงที่ 2 ความกลัวสร้างพิธีกรรม

Scene 1 ความกลัว ทำทางการแสดงในช่วงนี้เป็นท่าทางที่มาจากจินตนาการเป็นส่วนมาก ท่าทางที่สื่อถึงความกลัวที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ

กล้าว

กล้าว

กล้าว

ระวาง

Scene 2 พิธีกรรม การเต้นรำบูชาสิ่งต่างๆ การประกอบพิธีกรรมของมนุษย์ยุคโบราณ ใช้ท่ารำ และการแปลแถวเล่าเรื่อง

พิธีกรรม

บวงสรวง

Scene 3 กิเลส ท่าทางสื่อถึงการเข้าแย่งชิง การอยากได้อะไรก็มีในสิ่งนั้นๆ และเกิดเป็นความรุนแรงขึ้น

ต่อสู้แย่งชิง

ต่อสู้แย่งชิง

ช่วงที่ 3 ก่อใหม่

Scene 1 ก่อใหม่ เป็นช่วงที่แสดงออกถึงความการเริ่มต้นใหม่ของยุคใหม่หลังจากที่ยุคเก่าได้ล่มสลายไป ท่าทางที่นำมาใช้สื่อถึงการดึงกลับเข้ามา การหาที่ยึดเหนี่ยว การเริ่มสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นใหม่

หวนคืน

หวนคืน

การก่อ

การก่อ

Scene 2 อารยะธรรมรุ่งเรือง ทำทางสื่อถึงการเฉลิมฉลองอารยะธรรม ในยุครุ่งเรือง เป็นบทสรุปของช่วงการแสดง ทำทางมีความปิติยินดี และเป็นทำทางแบบนาฏศิลป์มากขึ้น

3. โครงร่างของเพลงประกอบการแสดง

ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้ดนตรีจังหวะช้าในตอนเปิดตัวเพื่อให้มีความขลังแล้วค่อยๆ เปลี่ยนจังหวะเป็นดนตรีที่เร็วขึ้นเพื่อเล่าถึงวิถีชีวิตของคนยุคโบราณ

ช่วงที่ 2 ความกลัวสร้างพิธีกรรม ผู้สร้างสรรค์ใช้จังหวะดนตรีเร็วทั้งหมด แสดงถึงความตื่นตา ตื่นใจ เพราะต้องการสื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองของอารยะธรรมที่เริ่ม ก่อตัวขึ้นจากความเชื่อ

ช่วงที่ 3 ก่อใหม่ ผู้สร้างสรรค์ใช้ดนตรีจังหวะช้าให้สื่ออารมณ์อาวรณ ถึงการสิ้นหวัง ให้สื่อถึงอารมณ์ของการล่มสลาย และจะเริ่มใช้จังหวะดนตรีเร็วอีกครั้งในช่วงท้าย เพื่อสื่อถึงการสร้างสรรค์ร่องรอยการกระทำต่างๆในอดีตของมนุษย์ให้คงจารึกไว้จนถึงปัจจุบัน

4. โครงร่างของเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

ภาพประกอบที่ 1 : เครื่องแต่งกาย ชุดรอยมนุษย์

ที่มา : นายชลวิทย์ เพียรดี, นางสาวอัจฉิมา ชูถนอม และนายปกรณ์ พรหมพูล

นักแสดงชาย

- กรองคอ ออกแบบเป็นผ้าลายสีทองและประกอบลวดลายของสัญลักษณ์และลวดลายของลูกบิดต่างๆที่ปรากฏ และใช้ลูกบิดห้อยขอบผ้า
- กางเกงมีลักษณะคล้ายผ้าถุงโนรา ใช้เป็นผ้าสีดำลายสีทอง
- รัดสะเอวเป็นประเก็นสีดำปิดทอง
- ต่างหูประเก็นสีดำปิดทอง
- ทรงผม รวบผมสูง เสริมด้วยแฮร์พีช มีผ้าพันผม ผู้ชายผมจะสั้นกว่าผู้หญิง
- ข้อมือและข้อเท้าทำเป็นประเก็นสีดำปิดทอง
- สร้อยคอลูกบิด

นักแสดงหญิง

- กรองคอ ออกแบบเป็นผ้าลายสีทองและประกอบลวดลายของสัญลักษณ์และลวดลายของลูกบิดต่างๆที่ปรากฏ และใช้ลูกบิดโบราณห้อยขอบผ้า
- นุ่งเป็นกางเกงกระโปรงใช้ผ้าสีขาวลายสีทอง
- รัดสะเอวประเก็นสีน้ำตาลปิดทอง
- ต่างหูประเก็นสีน้ำตาลปิดทอง
- ทรงผม รวบผมสูง เสริมด้วยแฮร์พีช มีผ้าพันผม
- ข้อมือและข้อเท้าทำเป็นประเก็นสีน้ำตาลปิดทอง
- สร้อยคอลูกบิด

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. นำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ ก่อนการผลิตผลงานสร้างสรรค์นั้น จะต้องนำข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาจากการค้นคว้าในหนังสือ อินเทอร์เน็ต บทความ และจากการสัมภาษณ์จากนักวิชาการผู้มีความรู้ด้านภาพเขียนและโบราณวัตถุของมนุษย์ยุคต่างๆ เพื่อที่จะสามารถเรียงร้อยเรื่องราวในแต่ละช่วงของการแสดงออกมาให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และสื่อสารกับผู้ชมได้

2. กำหนดเรื่องราวของการแสดง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลออกมาสำเร็จ จะนำไปสู่การกำหนดเรื่องราวของการแสดงโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ชมจะได้รับจากการชมการแสดง นั่นคือการที่มนุษย์เมื่อถูกครอบงำโดยกิเลส สังคมก็จะถูกกิเลสกลืนกินจนทำให้เกิดการล่มสลาย และจะต้องย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นเหมือนดังทุกๆยุคสมัยในอดีต เพื่อให้ผู้ชมได้ตระหนักรู้ถึงผลลัพธ์ของสิ่งนี้ จึงได้ใส่เรื่องราวเหล่านี้ลงในผลงานสร้างสรรค์

3. กำหนดช่วงของการแสดง ในการแสดงถูกแบ่งออกเป็น 3 ช่วงการแสดง กำหนดจากเรื่องราวของการแสดงที่ต้องการนำเสนอ

โดยในช่วงแรกบอกเล่าถึงอารยธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นในยุคแรก ที่ในยุคนั้นก็ถือว่าเป็นอารยธรรมที่เจริญที่สุด มีทั้งการสร้างอาวุธที่ใช้ในการล่าสัตว์ การสร้างหม้อ ชาม ไห ที่ใช้ในการประกอบอาหาร การนำหนังสัตว์ ใบไม้ เปลือกหอย และอื่นๆ มาใช้ในการปกปิดและตกแต่งร่างกาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำเสนอในรูปแบบการแสดงเพื่อให้ผู้ชมเห็นถึงอารยธรรมสมัยโบราณทั้งหมด

ช่วงที่สองมีการบอกถึงที่มาของความเชื่อซึ่งเป็นจุดกำเนิดของพิธีกรรมและโบราณวัตถุต่างๆ ว่าความเชื่อต่างๆของมนุษย์ จนทำให้เกิดเป็นพิธีกรรมและศาสนานั้นเกิดขึ้นจากความกลัวและไม่รู้จักธรรมชาติทั้งสิ้น เพราะมนุษย์ไม่รู้ถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ ไฟคืออะไร สายฟ้า ฟ้าผ่าเกิดขึ้นเพราะโรคระบาดเกิดขึ้นจากอะไร เหล่านี้ทำให้มนุษย์เกิดความกลัวและคิดว่าผู้สร้างสิ่งเหล่านี้คือ ผี ปีศาจ และเทพเจ้า

ในช่วงสุดท้ายกล่าวถึงการล่มสลายของทั้งสิ่งปลูกสร้าง ความเชื่อ มนุษย์ และอารยธรรมที่เกิดจากกิเลสของมนุษย์ จนทำให้มนุษย์ต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ยังจุดเริ่มต้นอีกครั้ง

4. กำหนดเพลงของการแสดง ขั้นตอนนี้ดูจากช่วงของการแสดงเป็นหลัก เนื้อหาในแต่ละช่วงของการแสดงจะเป็นตัวบ่งบอกอารมณ์ของช่วงการแสดงนั้นๆ จังหวะเพลงและเสียงดนตรีจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาของช่วงการแสดงเพื่อสื่อสารกับผู้ชมให้ได้ตามจุดประสงค์ โดยในช่วงแรกของการแสดงเลือกใช้ดนตรีที่มีความขลังตอนเปิดแล้วค่อยๆเร็วขึ้นเพื่อเล่าถึงวิถีชีวิตของคนยุคโบราณ ช่วงที่สองใช้ดนตรีเร็วทั้งหมด เพราะต้องการสื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมที่เริ่มก่อตัวขึ้นจากความเชื่อ มาถึงช่วงสุดท้ายใช้ดนตรีช้าให้อารมณ์สิ้นหวัง เพื่อให้สื่อถึงอารมณ์ของการล่มสลายและเริ่มต้นใหม่

5. กำหนดเครื่องแต่งกายในการแสดง เครื่องแต่งกายของนักแสดงก็สำคัญสำหรับการแสดงมากเช่นกัน ได้มีการออกแบบให้ชุดการแสดงเป็นชุดบอดี้สูทแนบไปกับร่างกายของนักแสดงเพราะต้องการแสดงใช้สรีระร่างกายเป็นตัวสื่อสารค่อนข้างมาก การออกแบบจะทำให้ผู้ชมได้รับสารนั้นอย่างชัดเจน บนชุดวาดด้วยลวดลายที่เลียนแบบมาจากภาพและสีบนฝาผนัง มีผ้าปกปิดน้อยชิ้นอย่างคนโบราณที่ไม่ได้สนใจเรื่องการละอายต่อรูปลักษณ์เปลือยเปล่าของตนมากนัก

6. คัดเลือกและฝึกซ้อมนักแสดง การคัดเลือกนักแสดง คัดเลือกจากสรีระรูปร่างเป็นอันดับแรก

เนื่องจากการแสดงต้องใช้สรีระในการสื่อสารกับผู้ชมเป็นหลัก โดยเลือกจากนักแสดงที่รูปร่างสมส่วนค่อนข้างไปทางผอมเพราะจะทำให้เห็นส่วนโค้งเว้าได้ดี เกณฑ์ที่สองเลือกจากทักษะว่าเหมาะสมกับบทบาทหรือไม่ โดยในกรณีนี้นักแสดงเป็นนักศึกษาสาขาศิลปการแสดงทั้งหมด การคัดเลือกจึงเลือกจากนักแสดงรุ่นพี่เป็นหลัก และจึงเลือกรุ่นน้องเป็นตัวช่วยเสริมเนื่องจากรุ่นพี่มีประสบการณ์และทักษะมากกว่ารุ่นน้อง และในส่วนของการฝึกซ้อมการแสดงนั้นจะคำนึงถึงควมถี่ในการฝึกซ้อมเป็นสำคัญ ยิ่งบ่อยครั้งจะทำให้การแสดงออกมามีคุณภาพ ประกอบกับการจัดเวลาฝึกซ้อมให้ไม่คาบเกี่ยวกับเวลาส่วนตัวของนักแสดงมากเกินไป โดยจะสอบถามจากนักแสดงถึงวันเวลาที่ตรงกัน ตกลงกันให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้กระทบกับทุกฝ่าย แบ่งเป็นการซ้อมย่อย 10-15 ครั้ง และการซ้อมใหญ่ 1 ครั้ง อาจมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสม

7. ปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษา ตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเรื่องราวของการแสดง กำหนดช่วงของการแสดง กำหนดเพลงของการแสดง กำหนดเครื่องแต่งกายของการแสดง จนไปถึงการคัดเลือกและฝึกซ้อมนักแสดง ทั้งหมดได้ผ่านการปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษาทุกขั้นตอนเพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์ออกมาดีและมีคุณภาพมากที่สุด

ผลงานสร้างสรรค์

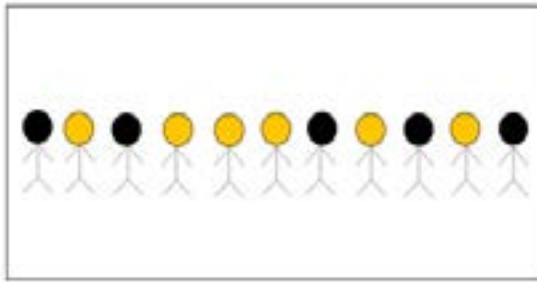

ภาพประกอบที่ 2 : เครื่องแต่งกาย ชุดรอยมนุษย์

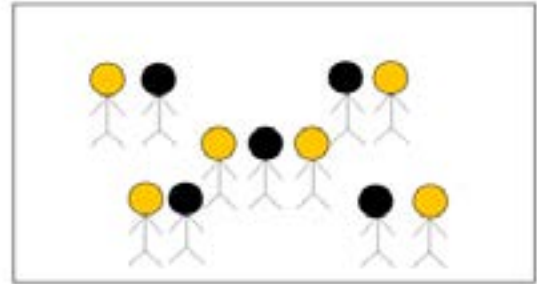
ที่มา : นายนลธวัช เพียรดี, นางสาวอัจฉิมา ชูถนอม และนายปกรณ์ พรหมพูล

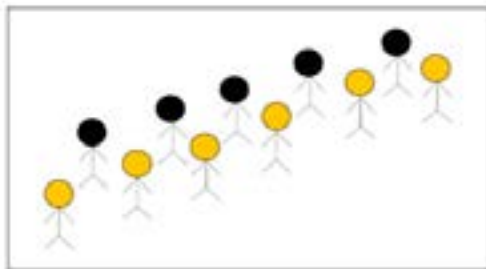
ช่วงที่ 1 วิถีชีวิต

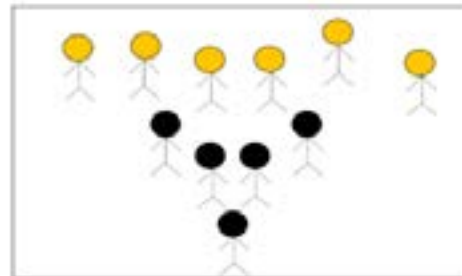
ชายหญิงยืนสลับกันเป็นแถวตรง โพล์ทำนึ่งของแต่ละคน

ชายหญิงยืนเป็นแถวสี่เหลี่ยมคางหมู สื่อถึงการทำหัตถกรรมเช่น การปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือ การสร้างโบราณสถาน โดยแสดงออกผ่าน สรีระของนักแสดง

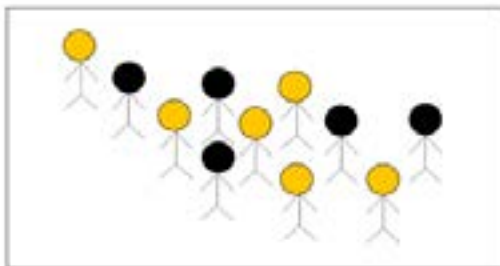

ผู้หญิงยืนเป็นแถวเฉียง ผู้ชายยืนเป็นแถวเฉียงซ้อน หลังผู้หญิง เป็นการเกี่ยวพาราสีของชายและหญิง มีการใช้ผ้าพันผมนักแสดงออกมาเล่นในการแสดง

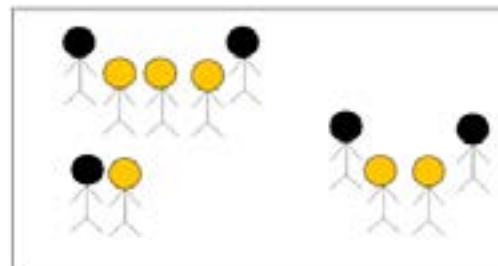

ผู้ชายยืนเป็นแถวปากพญิง ผู้หญิงยืนเป็นแถวด้านหลัง โดยผู้ชายจะเป็นฝ่ายออกสำคัญ ส่วนผู้หญิงจะเล่นเงา สัตว์ต่างๆอยู่ด้านหลัง โดยใช้ไฟฉายที่ติดอยู่กับตัว ฉายรูปสัตว์ขึ้นไปบนผนัง

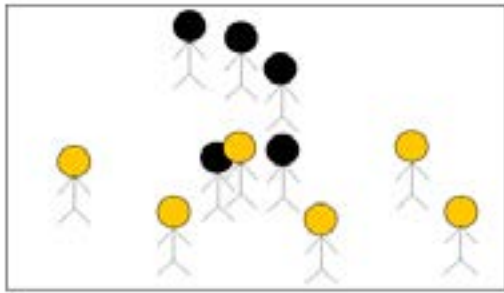
ช่วงที่ 2 ความกตัญญูสร้างพิธีกรรม

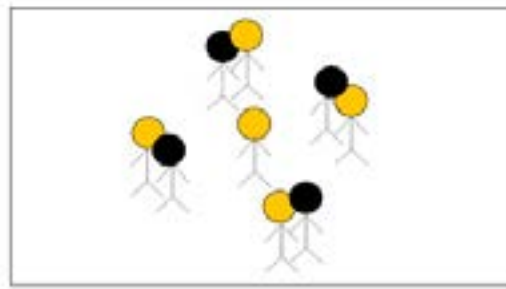
แถวเฉียงสลับชายหญิง เป็นการสร้างคอมโพสิตให้เห็นสัญลักษณ์ของตัวแทนแห่งความเชื่อ โดยใช้ นักแสดงหญิงในการสร้างภาพเหล่านั้น ส่วนนักแสดงชายเป็นตัวแทนผู้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ

แบ่งเป็นสองกลุ่มเพื่อทำทำสัญลักษณ์ มาจาก เทวรูป และใช้ทำกิจกรรมมาจากการประกอบสร้าง ขึ้นเทวรูป

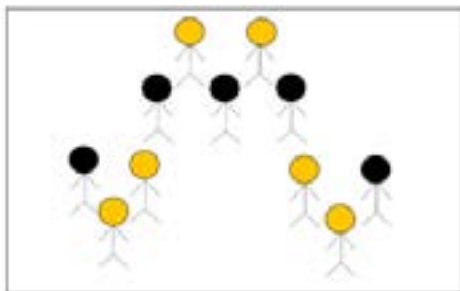

การเดินรำบูชาสิ่งต่างๆ การประกอบพิธีกรรม
ของมนุษย์ยุคโบราณ ใช้ทำไร่และการแปล
แนวเส้นทาง

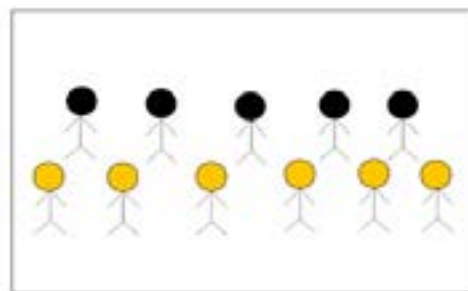

เป็นแถววงกลม เพื่อล้อมคนตรงกลาง เป็นการ
แสดงความนับถือเคารพ บูชา และจะใช้ทำยาที่
แสดงถึงความแข็งแรงและการพังทลาย

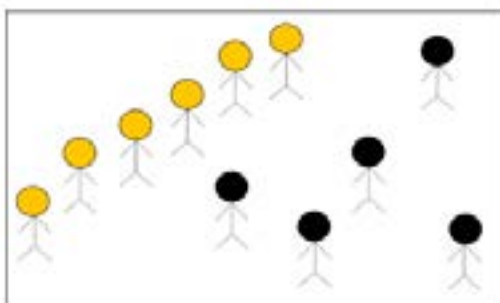
ช่วงที่ 3 ก่อใหม่

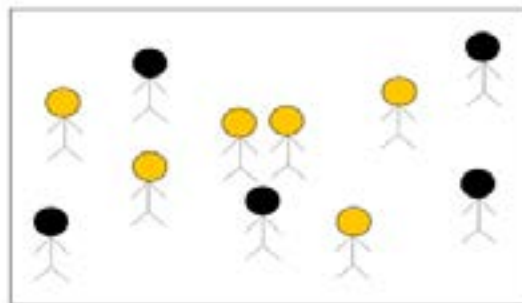
เป็นการนำเสนอถึงการล่มสลายของอารยธรรม
เพราะ ก็เลศความโลกของมนุษย์ ใช้การต่อตัวขึ้น
ไปจนสูง

เป็นการนำเสนออารยธรรมทั้งหมดล่มสลาย
นักแสดงจะล้มลงนอนหรือหมอบต่ำ

ผู้หญิงยืนเป็นแถวเฉียง ผู้ชายยืนกระจาย สร้างใหม่
เริ่มต้นใหม่ โดยผ่านตัวนักแสดงที่สื่อให้เห็นการวาด
โดยการใช้ผ้าสีต่างๆแทนสีที่ใช้วาด

ชายหญิงยืนกระจาย นำเสนอร่องรอยที่ยังคงเหลือ
ทิ้งไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยโพสท่าเป็นภาพนิ่ง

บทสรุป ข้อเสนอแนะ และปัญหาอุปสรรค

บทสรุป

ร่องรอยมนุษย์ เป็นหลักฐานสะท้อนความเป็นมาตั้งแต่อดีตสู่การดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน มีวิถีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ มีอารยธรรมที่พัฒนาการในแต่ละยุคแต่ละสมัย และมีความเป็นเอกลักษณ์ของสังคม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นของร่องรอยเหล่านั้นคือมนุษย์ในสมัยต่อมาไม่เห็นความสำคัญ ละเลยซึ่งร่องรอยของบรรพบุรุษจึงทำให้การดำเนินชีวิตเกิดความล้มเหลว ไม่สามารถที่จะดำรงให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในบริบทของสิ่งแวดล้อมรอบตัวจึงทำให้สภาพสังคมในสมัยต่อมาเกิดปัญหาอุปสรรคของการดำเนินชีวิต ผู้นำของสังคมจึงคิดที่จะให้มนุษย์ได้ย้อนไปดูร่องรอยอารยธรรมต่างๆที่บรรพบุรุษในสมัยก่อนปฏิบัติแล้วนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

การแสดงชุดนี้จึงเป็นสื่ออีกทางหนึ่งที่จะนำพามนุษย์ในสังคมปัจจุบันได้ย้อนรอยของอารยธรรมในอดีต เพื่อที่จะเป็นทางจุดประกายความคิดให้มนุษย์ทั้งหลายดำรงอยู่จนสังคมได้อย่างปกติสุข

ปัญหาอุปสรรค

มีแหล่งข้อมูลอยู่มากมายและกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ของฝั่งอันดามัน ทำให้การลงพื้นที่ในทุกแหล่งข้อมูลจึงเป็นไปได้ยาก หากแต่เก็บข้อมูลได้บางพื้นที่เท่านั้น ในบางพื้นที่ก็ไม่ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสถานที่จริง ข้อมูลที่ขาดหายในส่วนนั้นจึงถูกสังเคราะห์โดยภาพรวมใหญ่ ไม่ใช่ข้อมูลเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ จากประสบการณ์และการเรียนรู้ของผู้สร้างสรรค์ผลงานการแสดง

1. การวางแผนการทำงานอย่างมีระเบียบ
2. การมีความอดทนและความพยายามในการทำงานเป็นทีม
3. มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานของส่วนรวม

เอกสารอ้างอิง

- ดอร์ลิง คินเดอร์สตีย์. (2537). สารานุกรมชุดประทีปความรู้ มนุษย์ยุคแรก. กรุงเทพมหานคร:บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- นายณพัทธ์ สมพันธ์. (2545). สีเขียนภาพผนังถ้ำ ยุคโบราณในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์จำกัด
- นิตยา กนกมงคล. (2552). ปัจจัย 4 ของชีวิต. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พรีน จำกัด (มหาชน)
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2545). ประวัติศาสตร์อารยธรรมภาคใต้. กรุงเทพมหานคร:สุวีรียาสาส์น
- ร้อยเอกบุญยฤทธิ์ ฉายสุวรรณ,นางสาวเรไร นัยวัฒน์. (2550). ฟุ้งติกเมืองท่าการค้าโบราณ กรุงเทพมหานคร:บริษัท สำนักพิมพ์สามพันธ์ จำกัด
- สนิท พลเดช. (2546). ริมฝั่งอันดามัน. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ธรรมสาร จำกัด
- อัญชลี สินธุสอน,พรพรรณ หงสไกร. (2552). คนก่อนประวัติศาสตร์ บนดินแดนไทย. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พรีน จำกัด(มหาชน)

แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

Guidelines for the promotion of conservation and restoration of folk performing arts In Yan Ta Khao District, Trang Province

ภาณุพงศ์ บุญสุข¹ สมโภชน์ เกตุแก้ว² เสาวณีย์ บางโรย²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูล การแสดงพื้นบ้าน ศึกษาความเป็นมาในอดีต สภาพการณ์ในปัจจุบัน เงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ การสูญสลายของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน วิธีการดำเนินงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่สำคัญ คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรมที่สำคัญ โดยเริ่มศึกษาข้อมูล ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ผู้วิจัยได้คัดเลือกและกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้และกลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้ดังนี้ บุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการแสดงพื้นบ้าน แหล่งการเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านในชุมชน แหล่งที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้าน แหล่งที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและความสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีตำบลในพื้นที่อำเภอย่านตาขาว ประกอบด้วย 8 ตำบล ดังนี้ (1.) ย่านตาขาว (2.) หนองบ่อ (3.) นาชุมเห็ด (4.) ไนควน (5.) โพรงจระเข้ (6.) ทุ่งกระบือ (7.) ทุ่งค่าย (8.) เกาะเปี้ยะ

จากการดำเนินงานวิจัย พบว่า 1.) การคงอยู่ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ณ สภาพปัจจุบัน ยังคงสภาพของการแสดงอยู่ได้แต่อาจจะไม่สมบูรณ์มากนัก ถ้าได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจะทำให้การคงอยู่ มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2.) การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการแสดงจากอดีตกับปัจจุบัน พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสภาพสังคมแต่ยังคงมีความเป็นรูปแบบเดิมให้เห็นอยู่ 3.) แนวทางหรือทิศทางการฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง สร้างแนวคิดให้คนในยุคปัจจุบันได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น 4.) วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนจะต้องมีทั้งการอนุรักษ์ ถ่ายทอดและเผยแพร่อย่างต่อเนื่องในชุมชน

คำสำคัญ : ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน, การส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟู, อำเภอย่านตาขาว

¹ นักศึกษาปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Bachelor Student, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

² อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

Abstract

The purpose of this research was to study and collect information on folk performances. Study the history of the past Current situation Conditions and factors that affect the change of persistence, loss of folk performing arts In Yan Ta Khao District, Trang Province to find ways to promote conservation and restoration of folk performing arts This method of operation The researcher collected field data. By using important research tools such as observation, interview and landing Which is a collection of important qualitative cultural research data By starting to study information History Geography Social and cultural conditions And information related to folk performing arts The researcher selected and determined the sample group. Ie, knowledgeable groups and groups of practitioners as follows: persons with knowledge Expertise Folk performances Learning resources for folk performances in the community Related sources for promoting conservation And restoring folk performances The source that the researcher has received cooperation and support in collecting data to achieve the objectives of the research with sub-districts in the area of Yan Ta Khao District consisting of 8 sub-districts as follows: (1.) Yan Ta Khao (2.) Nong Bo (3.) Na Chum Het (4.) In Khuan (5.) Alligator Caves (6.) Buffalo Fields (7.) Thung Khai (8.) Ko Pia

From the research, it was found that 1.) The existence of folk performing arts at present is still in the state of acting, but may not be very complete. If receiving support from all sectors, the existence of 2.) The changes in the form of performances from the past and the present have changed in accordance with the era and social conditions, but still have the original form to be seen. 3.) Guidelines or directions for the restoration of folk performing arts Yan Ta Khao District, Trang Province, creating more ideas for people in the present era to participate. 4.) How to promote and support must be both conservation. Broadcast and publish continuously in the community.

Keywords: folk performing arts, promoting conservation and restoration, Yan Ta Khao District

ความเป็นมาและความสำคัญ

วิถีวัฒนธรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างสังคมและชุมชน เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกัน การเข้าใจกัน และการเข้าถึงซึ่งกันและกันทั้งของคนในชุมชนเองและคนต่างชุมชน จึงจะทำให้สังคมและชุมชนเกิดการพัฒนาด้านอื่นๆตามมา ถ้าหากสังคมขาดซึ่งวิถีวัฒนธรรมก็จะทำให้ความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมจะจางหายไปตามกาลเวลา วิถีวัฒนธรรมจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ความรัก ความสามัคคีของคนในสังคมและชุมชน ถ้าหากสังคมใดมีพื้นฐานของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งก็จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมจึงเป็นพื้นฐานที่ผูกโยงของการสร้างสังคมและชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

การแสดง เป็นสื่อสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมและชุมชนมีความสุขหรือไม่ ซึ่งสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ารากฐานของการสร้างความสุขให้กับสังคมและชุมชนอย่างแท้จริงนั้นคือ การแสดงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม และยังเป็น อัตลักษณ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตอีกทางหนึ่งด้วย

การแสดงพื้นบ้าน เป็นการแสดงที่แสดงออกถึงการสืบทอดทางศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่สืบทอดกันต่อกันมาอย่างช้านาน ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน การแสดงจะออกมาในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม อาชีพ และความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้การแสดงพื้นบ้าน มีลีลาท่าทางที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง และพักผ่อนหย่อนใจ

การแสดงพื้นบ้าน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ที่บรรพบุรุษไทยได้สั่งสม สร้างสรรค์ และสืบทอดไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อให้รุ่นลูกหลานได้เรียนรู้และรักในคุณค่าของศิลปะไทยในแขนงนี้ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพร้อมที่จะช่วยสืบทอด จรรโลง และธำรงไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป แต่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทำให้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านต้องปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เพื่อที่จะดำรงอยู่และสืบทอดของศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้อยู่คู่กับวัฒนธรรมท้องถิ่นไปยาวนาน และเพื่อปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย มีการเพิ่มฉาก แสง สี เสียงที่ทันสมัยมากขึ้นเพื่อเอาใจกลุ่มผู้ชม และในส่วนของด้านพิธีกรรมจะมีปัญหาเรื่องของผู้สืบทอด จึงทำให้สูญสลายหายไปจากวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ในสภาพปัจจุบันศิลปะการแสดงพื้นบ้านในชุมชนย่านตาขาว ได้ลดน้อย และสูญสลายไปบางส่วน แต่ส่วนใหญ่ยังมีการสืบสานและถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้เพื่อการดำรงอยู่ของการแสดงพื้นบ้านต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์และหาแนวทางในการฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการและความเป็นไปได้ในการหาแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ให้คงอยู่คู่กับชุมชนและสังคมได้อย่างโดดเด่นและยั่งยืน

อนึ่ง ผลจากการศึกษาและสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ จะนำไปจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่เป็นแหล่งเรียนรู้และการค้นคว้าที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และต่อยอดในการพัฒนา พื้นฟูการแสดงในชุมชนย่านตาขาวให้เป็นมรดกของชุมชนต่อไป ดังนั้นผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์แก่เยาวชน นักศึกษา และผู้สนใจในการเรียนรู้ถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์หรือสืบทอดศิลปะการแสดงที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน และการนำภูมิรู้และภูมิธรรมของการแสดงไปปรับใช้ใน

ชีวิตประจำวัน ตลอดจนยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติภารกิจด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย/การศึกษา

1. เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ การสูญสลายของศิลปะการแสดงพื้นบ้านในอำเภอย่านตาขาว

ขอบเขตการวิจัย/การศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรังนั้น ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะหาแนวทางการฟื้นฟูเผยแพร่การแสดงพื้นบ้านของอำเภอย่านตาขาว ให้คนได้เห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นของศิลปะการแสดงในการอยู่ร่วมกับสังคม และสังคมสามารถที่จะอนุรักษ์สืบทอดศิลปะการแสดง อันที่จะสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนให้ได้รับความนิยมและสืบทอดต่อกันไปชั่วลูกหลาน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของการวิจัย
2. กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา
3. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดขอบเขตและเป้าหมายของการวิจัย

ด้านเนื้อหาการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา การแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้ ศูนย์วัฒนธรรม ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ การสูญหายของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว
5. เพื่อศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมการแสดงเฉพาะชุมชนอำเภอย่านตาขาว

ด้านวิธีการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามในการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ด้านระยะเวลาการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2561 ถึงกุมภาพันธ์ 2562

ด้านขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา การแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้ ศูนย์วัฒนธรรม ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ การสูญหาย ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว
5. เพื่อศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมการแสดงเฉพาะชุมชนอำเภอย่านตาขาว

1. กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

ประชากร ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

1. นายบุญทม นวะวะกะ
2. นางถนอม คงแก้ว
3. นายสมหมาย พลประสิทธิ์
4. นายเที่ยง ขาวคง
5. นายภัทรพงษ์ สังข์ขาว
6. นายจำเลียง ตรัง
7. นายเกียรติก้อง แก้วละเอียด

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกและกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่กลุ่มผู้รู้และกลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้ดังนี้

-บุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการแสดงพื้นบ้าน

-แหล่งการเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านในชุมชน

-แหล่งเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้าน

-แหล่งที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและความสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีตำบลในพื้นที่อำเภอย่านตาขาว ประกอบด้วย 8 ตำบล ดังนี้ (1.) ย่านตาขาว (2.) หนองบ่อ (3.) นาชุมเห็ด (4.) ในควน (5.) โพรงจระเข้ (6.) ทุ่งกระปือ (7.) ทุ่งค่าย (8.) เกาะเปี้ยะ

3. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในแต่ละวิธีการเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการวิเคราะห์อย่างสมบูรณ์ที่สุด ดังนี้

1. แบบสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อใช้สังเกตการแสดงพื้นบ้านใน

ชุมชนย่านตาขาว ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของการแสดง การแสดงในโอกาสต่างๆของชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์บุคคล ผู้มีความรู้ความสามารถทางการแสดงพื้นบ้าน แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. แนวทางการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ต้องการหาข้อสรุปและความชัดเจน ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้านของอำเภอย่านตาขาว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในโครงการ แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ครั้งนี้ การดำเนินงานวิจัยจะมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และการสนทนากับชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก แต่เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้าน ผู้วิจัยก็ได้ละเลย จึงได้ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ให้ต่อบัตถุประสงค์ของกาวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการแสดงโนรา การแสดงลิเกป่า และการแสดงหนังตะลุงที่ปรากฏเป็นการแสดงของคนในชุมชนย่านตาขาว จังหวัดตรัง มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูการแสดงของอำเภอย่านตาขาวต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาประเด็น ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา อำเภอย่านตาขาว
2. สภาพภูมิศาสตร์
3. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม
4. ศิลปะการแสดงพื้นบ้านในอำเภอย่านตาขาว

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนองค์ความรู้ในส่วนของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้านในอำเภอ ย่านตาขาว มีวรรณกรรมทั้งหมด 11 เรื่อง ทั้งนี้ในส่วนของวรรณกรรม ทางผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดเป็นที่พอใจแล้ว แต่หากมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก็จะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อมาเป็นข้อมูลในการดำเนินงานครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล/การลงพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอย่านตาขาวและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงพื้นบ้านแขนงต่างๆ อาทิ เช่น การแสดงมโนราห์ โนราไกลน หนังตะลุง และลิเกป่า เป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่พอใจของทางผู้วิจัย

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เลือกลงพื้นที่ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ผู้วิจัยรวบรวมได้มา 7 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ฐานเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ (มโนราห์บุญทม (เป้) นะวะกะ), ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ตำบลเกาะเปียง, ศูนย์แกะสลักรูปหนังตะลุง, คณะมโนราห์เที่ยงน้อย บันเทิงศิลป์, คณะมโนราห์ภัทรพงษ์ เจ เสน่ห์ศิลป์, คณะมโนราห์จำแลงจำเลียง ศ.กลุ่มเลื่อน ตรัง, คณะลิเกป่าบ้านคลองปะเหลียน

จากการลงพื้นที่ในแต่ละครั้ง ทางผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละการแสดง และได้สรุปข้อมูลไว้พอสังเขป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มโนราห์ บุญทสมคิด ไชยยศศิลป์ ศ.มโนราห์กลุ่ม

คณะมโนราห์บุญทสมคิด ไชยยศศิลป์ เป็นคณะมโนราห์แบบโบราณ ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง มีการร่ายรำท่าทำทและประกอบพิธีกรรมในแบบฉบับโบราณที่คาดว่าจะมีเพียงคณะนี้ที่คงเหลืออยู่และยังคงแบบแผนดั้งเดิมของการแสดงและการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อในแบบฉบับโบราณ ปัจจุบันเปิดเป็นฐานเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ในชุมชนหนองบ่อ มีนักเรียนที่สนใจจำนวน 40 กว่าคน มีอายุตั้งแต่อายุ 3 ขวบ ขึ้นไป เข้ามาฝึกฝนเรียนรู้ การรำมโนราห์แบบโบราณ มโนราห์ตัวอ่อน คณะมโนราห์บุญทสมคิด ไชยยศศิลป์ ยังรับประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับมโนราห์ เช่น พิธีกรรมโรงครู โรงคำครุ ตั้งหิ้ง ตัดจุกครอบเทริด ผูกผ้าใหญ่ แก้มบน ฯลฯ นายบุญทสม เล่าให้ฟังว่าที่ตัวเองกำลังทำอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เยาวชนที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตนเอง และอีกอย่างเพื่อเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมจึงต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้อยู่คู่กับชุมชน

ภาพที่ 1 : ฐานการเรียนรู้วัฒนธรรมภาคใต้
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 2 : พิธีกรรมแก้เหมย
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 3 : มโนราห์ตัวอ่อน
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

2. ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นมโนราห์ ตำบลเกาะเป็ยะ

ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นมโนราห์ ตำบลเกาะเป็ยะ จากการสัมภาษณ์ นางถนอม คงแก้ว ได้เล่าว่า เดิมศูนย์วัฒนธรรม ตำบลเกาะเป็ยะ มีมาตั้งแต่สมัยพ่อของตนเอง ซึ่งปัจจุบันตนเองได้รับช่วง ต่อจากพ่อของตนเองมา ประมาณ 30 กว่าปี หลังจากที่พ่อของตนได้เสียชีวิตลง อดีต พ่อของนางถนอม คงแก้ว มีคณะมโนราห์เป็นของตนเอง ชื่อว่า มโนราห์ฉาย ซึ่งเป็นมโนราห์โรงโบราณ ที่ใช้สำหรับการรำเพื่อประกอบพิธีกรรมเท่านั้น ศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้เป็นศูนย์ฝึกหัดการรำมโนราห์และการเล่นดนตรีพื้นบ้านแก่เยาวชนในชุมชน เพื่อนำเยาวชนที่ได้รับการฝึกฝนไปรับงานการแสดงต่างๆ เพื่อสร้างการทำงานเป็นทีมและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการหาทุนการศึกษาให้กับเยาวชน ณ ปัจจุบัน เนื่องจากสภาพสังคมและเยาวชนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆ ทำให้การเรียนรู้ลดน้อยลง เพราะเยาวชนต่างก็ไปศึกษาต่อในต่างพื้นที่จึงทำให้ไม่มีผู้ที่จะเข้ามาเรียนรู้และสนใจในการฝึกหัดรำมโนราห์ และอีกปัจจัยหนึ่งเนื่องด้วยสุขภาพของ นางถนอม ผู้ซึ่งเป็นผู้ดูแลศูนย์วัฒนธรรม ไม่ค่อยมีความพร้อมทางด้านร่างกาย จึงไม่สามารถฝึกหัดการรำมโนราห์แก่เยาวชนได้อย่างเต็มที่เหมือนเมื่อก่อน และในส่วนของการประกอบพิธีกรรมก็ไม่สามารถสืบทอดได้เพราะด้วยสถานะภาพตนเอง เป็นผู้หญิง จึงไม่เหมาะสมกับการประกอบ

พิธีกรรมทางตำนานโนราห์ แต่ทั้งนี้ นางถนอม คงแก้ว ก็ยังเปิดสอนให้ความรู้ในการรำรำโนราห์แก่เยาวชนที่มีความสนใจ และยังมีกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านนี้ ประมาณ 10 กว่าคน ที่เข้ามาฝึกฝนเรียนรู้การแสดงโนราห์เพื่อไปใช้ในโอกาสงานวันสำคัญต่างๆ แต่ในเรื่องการฝึกซ้อมก็จะขาดนักดนตรี นางถนอม จึงใช้วิธีการ ซ้อมด้วยการเปิดแผ่นซีดีเพลง ใช้ซ้อมรำ

ภาพที่ 4 : พิธีกรรมโรงครู
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 5 : นางถนอม คงแก้ว
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 6 : ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น
เกาะเปียงะ
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

3. ศูนย์แกะสลักรูปหนังตะลุง

ศูนย์แกะสลักรูปหนังตะลุง เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้เยาวชนและประชาชนที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้การทำหนังตะลุง นายสมหมาย พลประสิทธิ์ ผู้ดูแล เล่าว่า เมื่อก่อนตนเองเป็นลูกคู่ของหนังตะลุงและแกะสลักหนังตะลุง ตั้งแต่อายุ 15 ปี ปัจจุบัน อายุ 64 ปี จนถึงระยะที่หนังตะลุงเกิดวิกฤต หยุดการแสดง เนื่องจากเป็นการแสดงที่หาดูได้ยากและไม่มีใครสนใจ หนังตะลุงก็หยุดแสดง ลูกคู่หนังก็ต้องหยุดด้วย ตนเองจึงหยุดแกะสลักรูปหนังด้วย แล้วจึงได้เปลี่ยนเป็นอาชีพอื่น แต่ต่อมาสักระยะหนึ่ง หนังตะลุงในช่วงยุคของ หนังอาจารย์ณรงค์ ตะลุง บัณฑิต มีชื่อเสียงเกิดขึ้น ทำให้การแสดงหนังตะลุงกลับฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้ง ตนเองจึงได้กลับมาแกะสลักรูปหนังตะลุงต่อ โดยการประยุกต์ตัวหนังขึ้นมาใหม่ นายสมหมาย พูดต่ออีกว่าสภาพปัจจุบันกับอดีตมีความแตกต่างกันพอสมควร เรื่องการแสดงของหนังตะลุงที่แตกต่างกันแล้ว ปัจจุบันจะไม่แสดงเรื่องที่เป็นนิยาย ไม่เหมือนเมื่อก่อนจะนิยมแสดงเรื่องราวที่เป็นนิยาย หรือละครจักรๆวงๆ หรือนิทานพื้นบ้าน ในส่วนของการขับบท สมัยก่อนจะเน้นการขับบทที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ยังมีในส่วนของดำเนินกิจกรรมของคณะหนัง ในสมัยที่ตนเองเป็นลูกคู่ ลูกน้องต้องมีความเกรงใจนายหนังเคาะพซึ่งผู้ที่เป็นหัวหน้าคณะ แต่ปัจจุบันลูกคู่ที่เล่นดนตรีจะไม่เหมือนเมื่อก่อน และในส่วนของแกะสลักหนังตะลุง ในอดีตถ้าได้ลองไปศึกษาที่หอศิลป์ รูปหนังตะลุงส่วนมากจะไม่ค่อยมีลาย เพราะเนื่องด้วยสมัยก่อนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ไม่พร้อมจึงทำลวดลายได้ไม่มาก กว่าจะได้หนังมาแต่ละอันก็ต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ปัจจุบันมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น จึงสะดวกและใช้เวลาในการทำน้อยลง ทางด้านแนวทางในการฟื้นฟู นายสมหมาย กล่าวว่า ต้องอาศัยส่วนราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน การอนุรักษ์และเผยแพร่การเรียนรู้ การแกะสลักหนังตะลุง เนื่องจากตัวเองมีความพร้อมด้านความรู้แต่ขาดความพร้อมด้านทุนทรัพย์ หรืองบประมาณเข้ามาช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สู่ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่ผู้ที่สนใจ

ภาพที่ 7 : นายสมหมาย
พลประสิทธิ์
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 8 : อุปกรณ์แกะสลัก
หนังตะลุง
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 9 : ถวายงาน
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

4. คณะมนรธาเทียงน้อย บันเทียงคิลป์

อดีตนายเทียง ชาวคอง เคยมีคณะมนรธาเทียงน้อย บันเทียงคิลป์ ตนเอง เริ่มฝึกหัดการรำมนรธาเทียง ประมาณอายุ 20 กว่าปี เรียนรู้การรำรำจาก อาจารย์คลึง และมีคณะเป็นของตนเองประมาณ 4 ปี เป็นคณะมนรธาเทียงโบราณ ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทั่วไปของมนรธาเทียง ปัจจุบัน มอบให้น้องๆของตนเองไปแล้ว เนื่องจากสภาพร่างกายและความจำไม่พร้อม นายเทียง พุดถึงเรื่องสภาพการเปลี่ยนแปลงระหว่างอดีตกับปัจจุบันไว้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงและต่างกันไปมาก เพราะว่าปัจจุบันสมัยใหม่กับการเล่นแบบเวทีโบราณมันต่างกัน ตั้งแต่การขับทบท การรำรำ ต่างๆ ปัจจุบัน นายเทียง ก็ยังมีลูกศิษย์มาฝึกหัดรำมนรธาเทียงอยู่บ่อยๆ ถึงแม้ร่างกายอาจจะไม่พร้อมมากพอสมควร แต่ก็ขออนุรักษ์และสืบสานการแสดงมนรธาเทียงไว้ให้อยู่คู่กับลูกหลานต่อไป

ภาพที่ 10 : นายเทียง ชาวคอง
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 11 : บ้านนายเทียง ชาวคอง
ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

5. คณะมนรธาเทียงภักทรพงษ์ เจ เสนห์คิลป์

คณะมนรธาเทียงภักทรพงษ์ เจ เสนห์คิลป์ มีผู้ดูแลคณะคือนายภักทรพงษ์ สังข์ขาว อายุ 28 ปี โนราเจ เริ่มฝึกหัดการรำรำมนรธาเทียง ตั้งแต่อายุ 16 ปี เริ่มจากฝึกรำในชุมชนมนรธาของโรงเรียนยานตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ มีอาจารย์ ตรีง จิตขาว เป็นผู้ดูแลและฝึกฝน การก่อตั้งคณะเป็นของตนเอง เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 หลังจากตนเองได้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 นายภักทรพงษ์ ได้ตัดสินใจ ไม่มาศึกษาต่อ จึงได้เปิดรับสมัครให้เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจในการรำรำมนรธา มาฝึกฝน เด็กๆที่เข้ามาฝึกฝนก็มีเชื้อสายของมนรธาเทียงกันทั้งนั้น หรือที่เรียกอีกอย่างว่า เด็กที่มีเชื้อสายครุหมอตายาย โนราเจ ได้ฝึกฝนการรำรำให้กับลูกศิษย์และฝึกฝนลูกคุ่นักดนตรี จนมีความพร้อมจึงเปิดเป็นคณะของตนเอง แต่ทั้งนี้แล้ว โนราเจยังคงกล่าวไว้ว่าตนเองยังมีได้เป็นเอกเทศพอสมควร เพราะยังต้องพึ่งบารมีผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มอบวิชาความรู้ในเรื่อง

ของการประกอบพิธีกรรมนั้นก็คือ โนราหมาย และโนราชม แต่ในเรื่องของการประกอบพิธีกรรมและการแสดงนั้น ตนเองเป็นผู้ทำเองทั้งหมด แต่มีอาจารย์มานั่งเป็นประธานในการประกอบพิธี

เอกลักษณ์ของคณะ คือการรำย่ำหรือกระบวนท่าจะไม่เหมือนโนราที่ดั้งเดิม ส่วนมากจะประกอบพิธีกรรมมากกว่าการรำไหว้ การเปลี่ยนของการแสดงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของโนราเจ กล่าวว่า ถ้ายกตัวอย่างก็คือโดยภาพรวมส่วนมากจะเปลี่ยนแปลงทางการรำย่ำเพื่อปรับให้เข้ากับยุคสมัย แต่ยังคงยึดหลักพื้นฐานและความถูกต้องเป็นหลัก ในส่วนของเครื่องดนตรีก็จะมีการเพิ่มเครื่องดนตรีที่มีความเป็นสากลเข้ามาเพื่อให้ น่าสนใจและน่าฟังมากขึ้น

ในส่วนของการความคิดเห็นในเรื่อง การสูญหายของการแสดงโนรานั้น ส่วนตัวแล้ว โนราเจ กล่าวว่า การแสดงโนรา ไม่สูญหายแน่นอน ถ้าโลกไม่แตก เพราะโนบทโนราบอกไว้ว่า “คุณเอ๊ยคุณครู เหมือนฝั่งแม่น้ำพระคงคา คั้นคั้นจะแห้งไหลมา ยังไม่รู้สิ้นไม่รู้สุด” เปรียบเสมือน แม่น้ำที่ดูเหมือนกำลังจะแห้งแต่ก็ไม่เคยแห้งหมดไป ถึงจะแห้งก็จะมีน้ำไหลมาเพิ่มอีก โนราก็เช่นกัน อย่างน้อยก็ยังมีผู้ที่สืบทอดที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทางคณะยังมีวิธีการส่งเสริมและถ่ายทอดให้กับเยาวชนที่สนใจเข้ามาฝึกฝนอยู่เป็นประจำ จนได้ออกงานการแสดงอยู่บ่อยครั้ง

ภาพที่ 12 : โนราเจ ภัทรพงษ์ สังข์ขาว
ที่มา : ภาณุพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 13 : สาธิตโรงครูแหงเข้
ที่มา : ภาณุพงศ์ บุญสุข

6. คณะมนรธา์จำแลงจำเลียง ศ.กล่อมเลือน ตรัง

คณะมนรธา์จำแลงจำเลียง ศ.กล่อมเลือน ตรัง ผู้ดูแล คือ นายจำเลียง ตรัง จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ การก่อตั้งคณะ เริ่มจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตั้งแต่สมัยทวดของบิดาตัวเอง จากทวดมาสู่ปู่ จากปู่มาสู่ลุงจากลุง มาสู่พ่อ จากพ่อมาสู่ตนเอง ถือได้ว่าเป็นการสืบทอดกันในสายตระกูลของตนเองโดยเฉพาะ ถ้าหากทวดของพ่อยังมีชีวิตอยู่ คณะที่เริ่มก่อตั้งขึ้นก็ประมาณ 150 กว่าปี โดยการเปลี่ยนชื่อคณะตามผู้สืบทอดมาเรื่อยๆ ประสบการณ์ในด้านการแสดงตนเองได้ฝึกหัดการรำโนราตั้งแต่ อายุ 7-8 ปี เริ่มฝึกหัดมาเรื่อยๆจนมีความชำนาญ

เอกลักษณ์เฉพาะของคณะจะเป็นในเรื่องการประกอบพิธีกรรม โรงครูโรงหมอย และการรำย่ำแบบโบราณ สภาพปัจจุบันของการแสดงโนราในความคิดเห็นของโนราจำเลียง กล่าวว่า เราต้องยึดมั่นและถือมั่นในแบบฉบับโบราณในเรื่องของการรำย่ำตนเองยังยึดติดการรำแบบโบราณเป็นหลักทำตามคำสอนของอาจารย์ แต่ในส่วนของการรับบท ดนตรีก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยแต่ที่สำคัญที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้คือกระบวนกรรำย่ำและบทร้องที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม

แนวทางการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ ตนเองได้ส่งเสริมการฝึกหัดลูกศิษย์อยู่เสมอ โดยใช้เวลาว่างในช่วงปิดเทอมฝึกฝนเยาวชนให้เกิดประโยชน์และเกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ซึมซับเข้าสู่เด็กสมัยใหม่

ภาพที่ 14 : นายจำเลียง ตรัง
ที่มา : ภาณุพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 15 : โรงครูหรือโรงพิธี
ที่มา : ภาณุพงศ์ บุญสุข

7. คณะลูกโป่บ้านคลองปะเหลียน

คณะลูกโป่บ้านคลองปะเหลียน ดูแลโดย นายเกียรติก้อง แก้วละเอียด จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสภาราชนิ จังหวัดตรัง ประวัติการก่อตั้งคณะ เริ่มจากการสืบทอด 2-3 ชั่วโมงคน ผ่านการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตนเองได้รับช่วงในรุ่นที่ 3 ประสบการณ์การแสดงเริ่มด้วย สมัยตอนเด็กทางคณะก็ได้ไปแสดงตามที่ต่างๆ แต่ตนเองไม่ได้ไปเข้าร่วมแสดง ต่อมาประมาณ 7 ปี คณะลูกโป่ซบเซาลง ผู้อาวุโส หรือคนเก่าในคณะก็ได้คุยวางแผนและตกลงกันว่า จะพัฒนาในการแสดงลูกโป่คงอยู่ต่อไป หลังจากการฟื้นฟูเกิดขึ้นก็ได้ไปแสดงตามสถานที่ต่างๆมากขึ้น ในส่วนของของเอกลักษณ์ของคณะลูกโป่บ้านคลองปะเหลียน ด้านการแสดง ตัวละครประกอบการแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์และไม่เหมือนคนอื่นก็คือ ตัวละครยาหยี จะมีทั้งหมด 2 คน ซึ่งต่างจากคณะอื่นๆที่เพียงคนเดียว เพราะเนื่องด้วย ในบทร้องต่อที่แขกแดงซบซบท กล่าวไว้ว่า “มาอยู่ทับเที่ยง เทศเลียงเมียงสอง” ก็เลยเกิดเป็นเอกลักษณ์ของคณะขึ้นมาแต่ในส่วนอื่นๆก็จะมีคล้ายคลึงกับคณะลูกโป่โดยทั่วไป อาจจะต่างกันแค่เพียงบทร้องที่ใช้ขับเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์

อดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดนายเกียรติก้องกล่าวไว้ว่า ในเรื่องของเครื่องดนตรี อาจจะมีเครื่องประกอบจังหวะการแสดงมีน้อย เช่น รำมะนา สมัยก่อนใช้แค่ 2 ลูก แต่ปัจจุบันใช้ 4 ลูก มีปี่ และซอ เข้ามาเสริม ในส่วนของการแสดงบทที่ใช้ก็จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยและโอกาสที่ใช้

สภาพปัจจุบันของลูกโป่คณะบ้านคลองปะเหลียน ทางคณะลูกโป่ได้สร้างพันธกิจเป็นของตนเอง มีทั้งหมด 3 ประการ ประการที่หนึ่ง อนุรักษ์ ประการที่สอง การเผยแพร่ และประการที่สาม การถ่ายทอดทางคณะได้สร้างพันธกิจทั้งสามขึ้นก็เพื่อให้เดินควบคู่กับการแสดงลูกโป่ได้อย่างมีเป้าหมาย และเพื่อให้เยาวชนได้เกิดเรียนรู้และซึมซับวิถีวัฒนธรรมของการแสดงอย่างมีคุณค่าและควรแก่การอนุรักษ์ และยังมีเยาวชนกลุ่มต่างๆที่เข้ามาฝึกฝนเรียนรู้อยู่เป็นประจำ โดยใช้เวลาว่างในช่วงวันอาทิตย์

ตอนนี้ทางคณะกำลังทำโครงการไปยังกลุ่มส่งเสริมวัฒนธรรม เพราะว่าทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีโครงการสนับสนุนและงบประมาณในการฝึกอบรมและการสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้แก่เยาวชน

ภาพที่ 16 : นายเกียรติก้อง แก้วละเอียด
 ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

ภาพที่ 17 : โล่รางวัลเล็กป่า
 ที่มา : ภาณพงศ์ บุญสุข

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการลงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้การวิจัยสามารถตอบโจทย์ปัญหาการวิจัยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ลงพื้นที่ในการวิจัยโดยกำหนดพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่มีบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการแสดงพื้นบ้าน เป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งการเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านอยู่ในชุมชน เป็นพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้าน เป็นแหล่งที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและความสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีตำบลในพื้นที่อำเภอย่านตาขาว ประกอบด้วย 8 ตำบล ดังนี้ 1.) ย่านตาขาว 2.) นอนงบ่อ 3.) นาชุมเห็ด 4.) ในควน 5.) โพรงจระเข้ 6.) ทุ่งกระปือ 7.) ทุ่งค่าย (8.) เกาะเปี้ยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องด้วยบางพื้นที่ที่จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ขาดการฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการให้ความสำคัญต่อศิลปปะการพื้นบ้านแขนงต่างๆ บางพื้นที่ขาดผู้สืบทอดในการทำพิธีกรรม จึงทำให้แหล่งการเรียนรู้ลดน้อยลง บางพื้นที่เนื่องด้วยสุขภาพของผู้ให้ความรู้ไม่เต็มพิกัด จึงทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ขาดการสืบทอด และบางสาเหตุ ต้องการความร่วมมือของทางราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ให้คนในชุมชนตนเองได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ แต่ก็ยังมีแหล่งการเรียนรู้อีกหลายๆที่ ที่ยังมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ศิลปปะการแสดงพื้นบ้านของชุมชนย่านตาขาวให้คงอยู่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลศิลปปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ในเขต อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง เพื่อศึกษาความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง การคงอยู่ การสูญสลายของศิลปปะการแสดงพื้นบ้าน ในอำเภอย่านตาขาว

ผู้วิจัยได้เริ่มศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอำเภอย่านตาขาว ผ่านการทบทวนวรรณกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ หนังสือ และการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร คือ นายบุญถม นวะระกะ นางถนอม คงแก้ว นายสมหมาย พลประสิทธิ์ นายเที่ยง ขาวคง นายภัทรพงษ์ สังข์ขาว นายจำเลียง ตรัง และนายเกียรติก้อง แก้วละเอียด และผู้วิจัยได้คัดเลือกและกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มผู้รู้และกลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้ตั้งนี้บุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการแสดงพื้นบ้าน แหล่งการเรียนรู้การแสดงพื้นบ้านในชุมชน แหล่งเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้าน และ

แหล่งที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและความสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีตำบลในพื้นที่อำเภอย่านตาขาว ประกอบด้วย 8 ตำบล ดังนี้ (1.) ย่านตาขาว (2.) หนองบ่อ (3.) นาชุมเห็ด (4.) ในควน (5.) โพรงจระเข้ (6.) ฟุ้งกระบือ (7.) ฟุ้งค่าย (8.) เกาะเปี้ยะ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในแต่ละวิธีการเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการวิเคราะห์อย่างสมบูรณ์ที่สุด ดังนี้

1. แบบสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อใช้สังเกตการแสดงพื้นบ้านในชุมชนย่านตาขาว ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของการแสดง การแสดงในโอกาสต่างๆของชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการแสดงพื้นบ้าน แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. แนวทางการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ต้องการหาข้อสรุปและความชัดเจน ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้านของอำเภอย่านตาขาว

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้านสามารถตอบตามประเด็น ได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การคงอยู่ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ณ สภาพปัจจุบัน

ณ สภาพปัจจุบัน ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ของอำเภอย่านตาขาว ยังมีความเจริญงอกงาม มีการสืบทอดถ่ายทอดกันอยู่เรื่อยๆ ซึ่งพูดถึงหลักความเป็นจริงแล้ว ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ไม่สามารถสูญหายไปได้ เพราะยังมีการสืบทอดและถ่ายทอดองค์ความรู้รุ่นต่อไป แต่เนื่องด้วยบางพื้นที่ขาดการได้รับความช่วยเหลือหรือขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ไม่มีกำลังใจหรือขาดแคลนในเรื่องของทุนทรัพย์ ในการดำเนินงาน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้การแสดงพื้นบ้านลดน้อยลง แต่ในบางพื้นที่ก็ยังคงการสนับสนุนการช่วยเหลือจากหน่วยงานทางราชการภาครัฐและภาคเอกชน

ประเด็นที่สอง การเปลี่ยนแปลงของการแสดงระหว่างอดีตกับปัจจุบันเป็นอย่างไร

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ การเปลี่ยนแปลงของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ระหว่างอดีตกับปัจจุบัน พบได้ว่า ศิลปะการแสดงพื้นบ้านในอำเภอย่านตาขาว มีการเปลี่ยนแปลงและถูกปรับให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันมากขึ้น เนื่องด้วย วิถีวัฒนธรรมมีการปรับตัวจากสภาพเดิมเพื่อเป็นการอยู่รอดของการแสดง จึงถูกเสริมเติมแต่ง ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น แต่ที่ยังคงอยู่และเป็นแบบแผนแต่เดิมก็คือเรื่อง การประกอบพิธีกรรม ที่ไม่สามารถเปลี่ยนอะไรได้เลย แต่ทุกสิ่งล้วนยึดหลักเดียวกันที่ว่า ปรับเปลี่ยนได้แต่ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เพื่อทรงคุณค่าต่อการอนุรักษ์จากบรรพบุรุษสู่ลูกสู่หลาน

ประเด็นที่สาม แนวทางหรือทิศทางการฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

แนวทางหรือทิศทางการฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เนื่องด้วยกลุ่มการแสดงพื้นบ้านแต่ละประเภท มีทิศทางในการฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้านในเดิวนั่นเอง นั่นก็คือ การรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของการแสดงแต่ละประเภทให้มีความโดดเด่นและอยู่รอดในการณ์ปัจจุบัน โดยเริ่มจากการปลูกฝังคนในชุมชนให้ช่วยกันสนับสนุนและผลักดัน ศิลปะการแสดงพื้นบ้านในชุมชนที่ตนอยู่ หันมาอนุรักษ์และร่วมกันเผยแพร่

วัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีความก้าวหน้า สนับสนุนบุคลากรและปลูกฝังให้กับเยาวชนที่มีความสนใจ เพื่อเป็นการฟื้นฟูและถ่ายทอดการแสดงให้คงอยู่ตลอดไป

ประเด็นที่สี่ วิธีการส่งเสริมวิถีวัฒนธรรม และถ่ายทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านสู่คนรุ่นหลังได้อย่างไรบ้าง

1. การอนุรักษ์
2. การเผยแพร่
3. การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
4. ความร่วมมือของคนในชุมชน
5. เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน
6. การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัย เรื่องแนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในเขตอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ทำให้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการแสดง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความร่วมมือของคนในชุมชนต้องมีมากกว่านี้
2. การยื่นมือเข้ามาช่วยและการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณในการเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน
3. เปิดเป็นเวทีชุมชน เพื่อนำการแสดงแต่ละประเภทมาจัดแสดง ในทุกๆเดือน
4. สร้างค่ายศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ
5. ให้ความสนับสนุนการแสดงพื้นบ้านที่มีในชุมชนของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานอำเภอย่านตาขาว, 2545 : 1

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546 : 903

เจริญ ศรีประดิษฐ์, 2551: อุดม หนูทอง, 2542

วิราภรณ์ ปนาทกุล, 2531

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้. 2542

สภาพและข้อมูลพื้นฐาน - ตรัง : ที่ทำการปกครองอำเภอย่านตาขาว, (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.yantakhao.dopatrang.go.th/general1.php (2 กรกฎาคม 2561)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น,ตรังเขา ตรังนา ตรังเล (ออนไลน์). 2556. สืบค้นจาก www.iamtrang.com/?p=3393

(2 กรกฎาคม 2561)

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดตรัง, มรดกวัฒนธรรม-การละ

เล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และดนตรี-การละเล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และมหรสพเมืองตรัง-มโนราห์,

(ออนไลน์). 2542. สืบค้นจาก www.iamtrang.com/?p=861 (12 กรกฎาคม 2561)

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดตรัง, มรดกวัฒนธรรม-การละ

เล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และดนตรี-การละเล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และมหรสพเมืองตรัง-หนังตะลุง,

(ออนไลน์). 2542. สืบค้นจาก www.iamtrang.com/?p=859 (12 กรกฎาคม 2561)

บุคคลสำคัญของท้องถิ่น,ผู้มีชื่อเสียงทางวัฒนธรรม-ณรงค์ จันทร์พุ่ม : ตะลุงบัณฑิต, (ออนไลน์). สืบค้น

จาก www.iamtrang.com/detail_page.php?sub_id=554 (13 กรกฎาคม 2561)

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดตรัง, มรดกวัฒนธรรม-การละ

เล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และดนตรี-การละเล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์และมหรสพเมืองตรัง-ลิเกป่า,

(ออนไลน์). 2542. สืบค้นจาก www.iamtrang.com/?p=863 (17 กรกฎาคม 2561)

ระบำอามิสบูชาแห่ผ้าขึ้นเขาภู Amissa Bucha Hae Pha Khuen Khao Kut Dance.

วรงค์กร กันทิวงค์¹ จรรย์สมร ผลบุญ²
Warongkorn Kanthiwong¹ Jansamorn Pholboon²

ประเภทของงานสร้างสรรค์

นาฏศิลป์ไทย

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอประเพณีการแห่ผ้าขึ้นเขาภู เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ประเพณีดังกล่าวที่มีคุณค่าทางจิตใจของชาวเกาะยอ จังหวัดสงขลา ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางผ่านรูปแบบการแสดงที่วิจิตรและก่อให้เกิดสุนทรียภาพแก่ผู้รับชม

แนวความคิด

จังหวัดสงขลา มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานเริ่มตั้งแต่เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของอาณาจักรศรีวิชัย ผ่านการยึดอำนาจจากเจ้าเมืองต่างๆ มีการย้ายถิ่นฐานเรื่อยมาจนถึงฝั่งหัวเขาแดงมีเจ้าเมืองที่นับถือศาสนาอิสลาม ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระเจ้าตากสินมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้ชาวจีนเข้ามาปกครองและได้ย้ายถิ่นฐานไปยังฝั่งแหลมสน ภายหลังสิ้นสุดการปกครองของชาวจีน ชาวสงขลาได้ย้ายถิ่นฐานและก่อตั้งเมืองขึ้นใหม่ ฝั่งบ่อหยาง และมีเจ้าเมืองปกครองนับถือศาสนาพุทธ จากการเปลี่ยนแปลงการปกครองทั้ง ๓ ครั้งนี้ ชาวเมืองสงขลาจึงมีทั้งชาวไทยมุสลิม ชาวไทยพุทธ และ ชาวไทยเชื้อสายจีน ทำให้มีวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ในกลุ่มชาวไทยพุทธที่ถือเป็นกลุ่มคนจำนวนมากในจังหวัดมีประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ามากโดยเฉพาะประเพณีการแห่ผ้าที่เป็นประเพณีที่นิยมและเป็นที่ยึดมั่นกันอย่างมาก มักจัดขึ้นในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาตังกวน อำเภอเมือง ประเพณีแห่ผ้าห่มพระธาตุเจดีย์ อำเภอสทิงพระ และประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภู ตำบลเกาะยอ เป็นต้น

สำหรับประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภู ปรากฏที่สำนักสงฆ์เขาภูตั้งอยู่บนยอดเขาสูงสุดในพื้นที่ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในอดีตสมเด็จพระเอกาทศธรรมมีรับสั่งให้สมเด็จพระเจ้าเกาะยอออกธุดงค์จากกรุงศรีอยุธยาจนเดินทางมาเผยแพร่ศาสนาพุทธในจังหวัดสงขลาเพื่อป้องกันการคุกคามของศาสนาอิสลาม ชาวเกาะยอเห็นว่าการเดินทางของท่านลำบากมากจึงได้มีมติให้ท่านได้ขึ้นไปพักบนเขาภู ภายหลังจากที่สมเด็จพระเจ้าเกาะยอมรณภาพลง ชาวเกาะยอจึงร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระเจ้าเกาะยอนับจากวันที่สมเด็จพระเจ้าเกาะยอมรณภาพ ทุก ๆ ปีในวันวิสาขบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ชาวเกาะยอจัดประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภูโดยใช้ผ้าทอเกาะยอในการห่มองค์พระเจดีย์ สมเด็จพระเจ้าเกาะยอเทพนม และท้าวจตุโลกบาล เป็นประเพณีที่ชาวเกาะยอได้ถือปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านาน เพื่อทำบุญในวัน

¹ นักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Bachelor Student, Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University

² อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Lecturer, Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University

วิชาขุขุขุ เพื่อรำลึกถึงบุญคุณของสมเด็จพระเจ้าเกะยอ เพื่อเป็นการถวายพุทธบูชาแก่องค์สมเด็จพระเจ้าเกะยอ และเพื่อเป็นการห่มองค์พระเจดีย์และพระพุทธรูปสมเด็จพระเจ้าเกะยอ

จากการศึกษาประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขากุฎี พบว่าการแห่ผ้าขึ้นเขากุฎีจะใช้ผ้าเกะยอในการแห่และห่มองค์พระเจดีย์และลักษณะการห่มองค์พระเจดีย์ ซึ่งแตกต่างจากที่อื่น ผู้ศึกษาจึงอยากศึกษาประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขากุฎี นำมาสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขากุฎี

กรณีศึกษา หรือแนวคิด หรือทฤษฎีที่นำมาใช้

แนวคิดที่นำมาใช้คือ แนวคิดการสร้างสรรค์การแสดงดอกไม้ 5 กลีบ ของจรรยาสมร ผลบุญ (2560) โดยแบ่งขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์เป็นกลีบดอกไม้ จำแนกหลักการทำงานได้ดังนี้

- ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ วิจัย เรื่องราวของการสร้างสรรค์
- ขั้นที่ 2 ออกแบบและสร้างสรรค์องค์ประกอบของการแสดง
- ขั้นที่ 3 ออกแบบและสร้างสรรค์วิธีการแสดง
- ขั้นที่ 4 ประเมินองค์ประกอบและวิธีการแสดง
- ขั้นที่ 5 การฝึกซ้อมการแสดง และการเผยแพร่ผลงาน

รูปที่ 1 แผนภูมิดอกไม้ 5 กลีบ
ที่มา : จรรยาสมร ผลบุญ (2560, หน้า 47)

กระบวนการออกแบบโครงงานสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลด้านพื้นฐานจากตำราหนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยกระบวนการออกแบบโครงงานสร้างสรรค์ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. โครงร่างของการแสดง

ผู้สร้างสรรค์ได้วิเคราะห์รูปแบบการแสดงออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่หนึ่ง นำเสนอขั้นตอนการทอผ้า เริ่มจากการย้อมเส้นด้ายแล้วนำเส้นด้ายไปตากหลังจากที่เส้นด้ายแห้งแล้วนำไปสู่กระบวนการทอผ้า จนได้ผ้าสำเร็จ และสมโภชผ้า

ช่วงที่สอง นำเสนอขั้นตอนพิธีการแห่ผ้าโดยชาวบ้านตั้งขบวนแห่ผ้าเพื่อนำผ้าขึ้นถวายและห่มองค์พระเจดีย์

ช่วงที่สาม นำเสนอการรื้อเรียงหลังเสร็จพิธี

2. โครงร่างของท่าทางที่นำมาใช้ ด้วยข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทย รูปแบบการแสดงจึงนำท่าทางของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ โดยนำแม่ท่าจากเพลงแม่บทใหญ่มาใช้ นอกจากนี้ลีลาที่นำมาใช้ยังคงเอกลักษณ์ของลีลานาฏศิลป์ไทย

3. โครงร่างของเพลงประกอบการแสดง ในช่วงปีพาทย์ มีเพลงร้องประกอบดังนี้

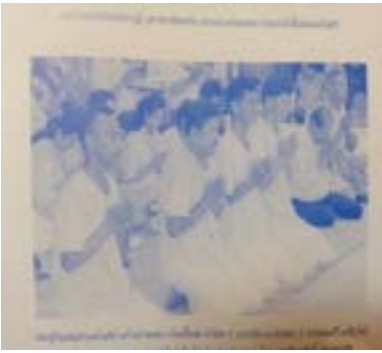

องค์เจดีย์เขากฎิพิสุทธิ์ศรี	สถิตที่ยอดบรรพตจรตสวรรค์
อริธาตุเจ้าเกาะยอบรรจุนั้น	มีเทวัญอยู่รักษาทั้งสี่ทิศ
ทอผ้าสีเขียวชมพุดูสง่า	น้อมถวายเทวามาประสิทธิ์
ผ้าสีเหลืองเรื่องรองสอดผ่องพิศ	ขึ้นนุชิตห่มองค์พระเจดีย์

4. โครงร่างของเครื่องแต่งกาย

ผู้สร้างสรรค์ใช้รูปแบบการแสดงสมจริงในลักษณะที่ชาวบ้านได้สวมใส่ในวันทำพิธี แต่จัดทำให้เหมาะสมกับชุดการแสดง และเลือกใช้สีที่ถือเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน กระบวนการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายดังนี้

4.1 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้ชาย ได้รับแนวคิด จากการแต่งกายของผู้ชายที่ถูกคัดเลือกเพื่อขึ้นห่มผ้าองค์พระเจดีย์ ลักษณะการแต่งกายเป็นชุดสีขาวล้วนทั้งหมด ทรงผมดอกกระทุ้ม จากการวาดโครงร่างเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้ชาย ผู้สร้างสรรค์ได้ตัดเย็บชุดลักษณะเป็นเสื้อคอทะเลแขนกระบอก ๓ ส่วน สีขาวล้วน นุ่งโจงกระเบนขอบเขียวสำเร็จรูป ผ้าพาดไหล่สีขาวแถบเขียวไว้ไหล่ขวา สวมสร้อยคอ กำไลข้อมือ และทัดดอกยอไว้หูขวา

4.2 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้รับแนวคิดจากการแต่งกายของชาวบ้านผู้หญิงในภาคใต้ ลักษณะการแต่งกาย สวมเสื้อสีขาวคอวีแขนกระบอก 3 ส่วน ชายเสื้อเป็นระบาย ๒ ชั้น ใส่ผ้าพาดไหล่ลายขอบกระโปรง ปรับจากนุ่งโจงกระเบน เป็นนุ่งกระโปรงสีเขียว จีบหน้านางสำเร็จ ทรงผมเคิพหน้า มวยต่ำ ติดดอกไม้ (ดอกยอ) เครื่องประดับ สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัด กำไลข้อมือ จากการวาดโครงร่างเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ผู้สร้างสรรค์ได้ตัดเย็บชุดลักษณะ สวมเสื้อสีขาวคอวีแขนกระบอก 3 ส่วนขอบแขนเสื้อสีเขียว ชายเสื้อเป็นระบาย ๒ ชั้น นุ่งกระโปรงจีบหน้านางสำเร็จสีเขียว ผ้าพาดไหล่ ๒ ข้าง สีเขียว ทรงผมเคิพหน้า สวมสร้อยคอ เข็มขัด กำไลข้อมือ และทัดดอกยอไว้ทางซ้าย

ภาพต้นแบบ	ภาพร่าง	ชุดสร้างสรรค์
		
		

5. โครงร่างของอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง ผู้สร้างสรรค์ได้วิเคราะห์อุปกรณ์ที่ใช้ในประเพณีทอผ้า และแห้วขึ้นเขาทุกภูมิภาค และได้ออกแบบและจำลองให้ใกล้เคียงของจริงมากที่สุด จำแนกรายละเอียด ดังนี้

5.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า ประกอบด้วย เส้นด้าย และเครื่องทอผ้า

5.1.1 เส้นด้าย ที่ใช้ประกอบด้วยด้ายดิบสำหรับนำเสนอขั้นตอนการย้อมเส้นด้าย และ ด้ายสีชมพู เขียวและเหลืองสำหรับขั้นตอนตากดำนและทอผ้า ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ได้นำเส้นด้ายจริงจากชาวบ้านเกาะยอมมาใช้

5.1.2 เครื่องทอผ้าได้จำลองจากของจริงที่ใช้อยู่ โดยผู้สร้างสรรค์นำส่วนที่ใส่เส้นด้าย มาสร้างสรรค์เสมือนเป็นเครื่องทอผ้า

อุปกรณ์	ภาพอุปกรณ์จริง	ภาพอุปกรณ์สำหรับการแสดง
เส้นด้าย		
เครื่องทอผ้า		

5.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการแห้ว ประกอบด้วย องค์พระเจดีย์ ผ้าทอ

5.2.1 องค์พระเจดีย์ จำลองจากของจริง นำส่วนเฉพาะที่บรรจุอัฐิสมเด็จพระเจ้าเกายอมาสร้างสรรค์เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

5.2.2 ผ้าทอที่ใช้ ประกอบด้วย 1) ผ้าทอสำหรับแห้วและหม่องค์พระเจดีย์เป็นสีเหลือง ขนาด ๑๒ หลา 2) ผ้าทอเกาะยอสีชมพูเพื่อใช้หม่องพระเสื่อเมือง 3) ผ้าทอเกาะยอสีเขียวเพื่อใช้หม่องทำวजू GLOBAL

อุปกรณ์	ภาพอุปกรณ์จริง	ภาพอุปกรณ์สำหรับการแสดง
องค์พระเจดีย์		
ผ้าทอเกาะยอสีเหลือง		
ผ้าทอเกาะยอสีชมพู		
ผ้าทอเกาะยอสีเขียว		

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งด้านเอกสาร และข้อมูลจากภาคสนาม ซึ่งในขั้นของการเก็บข้อมูลภาคสนามจำแนกรายละเอียดดังนี้

1.1 ลงพื้นที่ดูข้อมูลประเพณีการทอผ้า และการแห้วผ้า การห่มองค์พระเจดีย์ โดยใช้แบบสำรวจเบื้องต้น ทั้งสำรวจข้อมูลผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านนี้

1.2 ออกแบบองค์ประกอบของการแสดง โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารและภาคสนาม

1.3 นำเสนอแนวคิดในการออกแบบองค์ประกอบของการแสดง ได้แก่ นักแสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี และรูปแบบการแสดง โดยนำเสนอโครงร่าง และออกแบบองค์ประกอบทั้งรูปแบบการแสดงต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

2. การสร้างสรรค์ผลงานด้านการแสดง ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการพิจารณาผลงานการสร้างสรรค์ เป็นจำนวน 3 ครั้ง ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์องค์ประกอบการแสดงผู้สร้างสรรค์ต้องวิเคราะห์รูปแบบชุดการแสดงโดยร่างภาพ นำเสนอที่ปรึกษาก่อนทดลองตัดเย็บ 1 ชุด เมื่อนำเสนอชุดการแสดงต่อคณะกรรมการต้องปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3. ประเมินคุณภาพ และความพึงพอใจของชุดการแสดงที่สร้างสรรค์

4. ปรับปรุงแก้ไข จนชุดการแสดงสมบูรณ์ นำไปเผยแพร่สู่สาธารณชน

ผลงานสร้างสรรค์

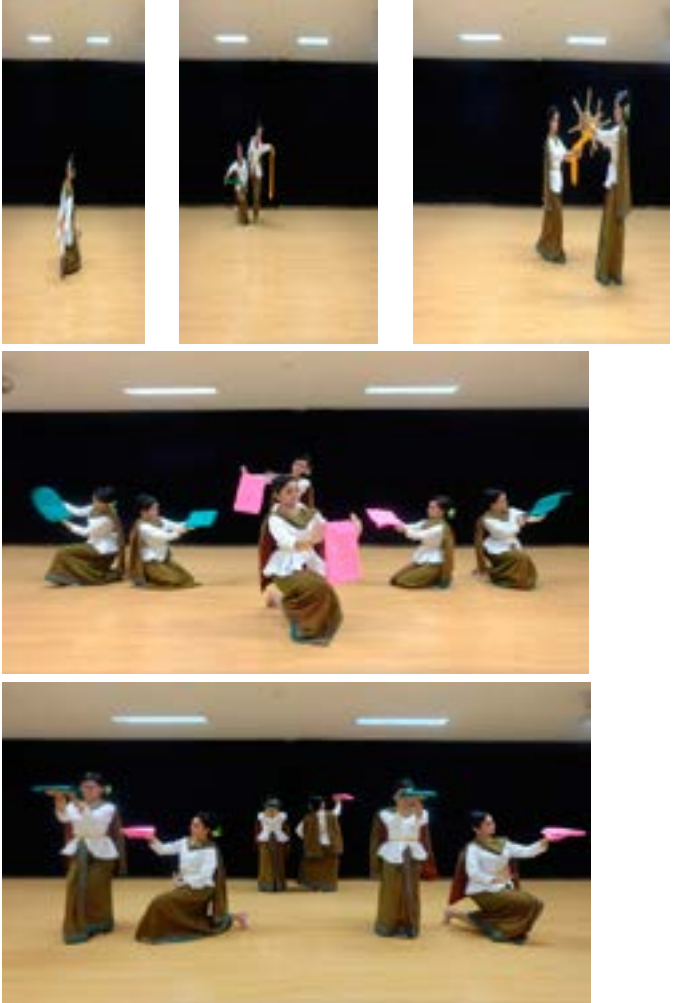
1. ผลงานการสร้างสรรค์ด้านองค์ประกอบการแสดง ประกอบด้วย 1) เครื่องแต่งกาย 2) องค์พระเจดีย์ 3) ผ้าทอเกาะยอ จากที่นำเสนอภาพร่างแล้วจำลองขึ้นมาเพื่อใช้ในการแสดง โดยผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการพิจารณาผลงานการสร้างสรรค์ มีเพียงเครื่องแต่งกายเท่านั้นที่ต้องปรับแก้

รูปที่ 2 ชุดแต่งกาย

ที่มา : วรกรณ์ กันทิวงค์, 2561

2. ผลงานการสร้างสรรครูปแบบการแสดง การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

รายละเอียด	ภาพประกอบ
<p>ช่วงที่ 1 การนำเสนอการย้อมสีด้วย ตากด้าย การทอผ้า การโชว์ผ้าทอผืนที่สมบูรณ์ การสมโภชผ้าเพื่อนำไปใช้ในประเพณีแห่ผ้า</p>	

รายละเอียด	ภาพประกอบ
ช่วงที่ 2 ช่วงแห่ผ้าและห่มผ้าองค์พระเจดีย์	

รายละเอียด	ภาพประกอบ
<p>ช่วงที่ 3 เป็นช่วงการแสดงรีนเรจของชาวบ้าน หนุ่มสาวโดยส่วนมากจะเกี่ยวพาราสীগัน</p>	
<p>ช่วงที่ 4 ทำเข้า</p>	

บทสรุป ข้อเสนอแนะ และปัญหาอุปสรรค

บทสรุป

การแสดง ระบายอารมณ์สุขาแห่งฟ้าขึ้นเขากฎ เป็นผลงานสร้างสรรค์ของกลุ่มนาฏศิลป์ไทย สาขาวิชานาฏยรังสรรค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้สร้างสรรค์ได้นำประเพณีของชาวเกาะยอที่ได้กระทำติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ถือเป็นประเพณีที่ดึงดูดที่ส่งต่อความศรัทธาพระพุทธศาสนา ด้วยข้อจำกัดของระบำที่ต้องปรากฏมาในลักษณะของนาฏศิลป์ไทย แต่ทั้งนี้เรื่องราวที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เป็นของภูมิภาคได้ โดยผู้สร้างสรรค์มุ่งเน้นการสร้างสรรค์ชุดการแต่งกายทั้งผู้ชายและผู้หญิง รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงเป็นในลักษณะสมจริง นอกจากนี้เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นวงปี่พาทย์มีบทร้องประกอบ

ข้อเสนอแนะ

1. นักศึกษาด้านการแสดง ควรมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ชุดการแสดงในประเด็นของเรื่องราวต่างๆ โดยมองในแถบพื้นที่ ชุมชน ของตนเอง
2. กลุ่มที่เกี่ยวข้องด้านการแสดงควรจับประเด็นด้านวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นมาวิเคราะห์สร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงที่เป็นชุดการแสดงที่อนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามเหล่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- จรรย์สมร ผลบุญ. (2560). การสร้างสรรค์ชุดการแสดงจากประวัติศาสตร์ : ประเพณีถวายดอกไม้เงินดอกไม้ทอง วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ 19(37), 47.
- ศรีสมร ศรีเบญจพลากร. (2544). ประวัติเมืองสงขลา. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- วิเชียรศิริ(ชม) ณ สงขลา, พระยา. (2553). พงศาวตอลเมืองสงขลาและโบราณคดีและประวัติศาสตร์เมืองสงขลา. พิมพ์ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ: พี.เพรส
- อุบลศรี อรรถพันธ์. (2554). ผ้าทอพื้นเมืองภาคใต้. พิมพ์ครั้งที่ 1 สงขลา: เอสพริ้นท์(2004)

บุญลอม หลองข้าวใหม่ Boonlom Longkhaomai

อมรรัตน์ ชัยศิริ¹ อำพรรณ ทองเพิ่ม¹ จิรวารณ จันทร์โยธา¹
Amonrat Chaisiri¹ Ampawan Thongperm¹ Jirawan Chanyotha¹

ประเภทของงานสร้างสรรค์

ผลงานศิลปะการแสดงนิพนธ์ชุดบุญลอม หลองข้าวใหม่ เป็นผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะการแสดง ประเภทการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

อำเภอระโนดเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มระหว่างทะเลฝั่งอ่าวไทยกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ชาวอำเภอระโนดร้อยละ 90 ประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เปรียบเสมือนเป็นทุ่งรวงทองและเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่หล่อเลี้ยงคนสงขลามาดังแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีการทำขวัญข้าวหรือพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ เป็นประเพณีหนึ่งของชาวนาในอำเภอระโนดที่ได้รับการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีความเชื่อว่าพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพผู้เป็นวิญญาณแห่งข้าวนั้น เป็นการแสดงถึงความกตัญญูรู้คุณต่อข้าว โดยจะทำหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว เพื่อความเป็นสิริมงคลและแสดงความชื่นชมยินดีที่ได้ทำนาประสบผลสำเร็จ ซึ่งเดิมแต่ละครอบครัวจะประกอบพิธีเป็นการเฉพาะครอบครัว โดยเชิญหมอทำขวัญที่เคารพนับถือหรือคนเฒ่าคนแก่ในตระกูลมาทำพิธี ต่อมาชาวนาได้มีการรวบรวมข้าวและนำมาทำพิธีร่วมกัน ณ วงเวียนพระแม่โพสพของอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา แต่ในปัจจุบันชาวนาในอำเภอระโนดจะห่างหายจากการนำข้าวมาร่วมในพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้ชาวนาไม่ให้ความสำคัญต่อพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพเท่าใดนัก ด้วยเหตุนี้ทางเทศบาลอำเภอระโนดร่วมกับกองการศึกษาอำเภอระโนด ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของประเพณีทำขวัญข้าวหรือพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ซึ่งเป็นสายใยแห่งความเกื้อกูลของสังคมและการเสริมสร้างความรักสามัคคีของคนในชุมชน จึงได้รื้อฟื้นและส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป โดยการจัดงานบวงสรวงพระแม่โพสพขึ้นในวันข้าวไทย ซึ่งตรงกับวันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี แต่การจัดงานพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพในช่วงหลัง มีการใช้งบประมาณที่มีจำนวนมากเกินจากที่ทางเทศบาลอำเภอระโนดและกองการศึกษาอำเภอระโนดได้ตั้งไว้ ทำให้การจัดงานพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพต้องชะงักลงจนถึงปัจจุบัน

พิธีบวงสรวงพระแม่โพสพของอำเภอระโนด นอกจากแสดงถึงเอกลักษณ์ที่สืบทอดจากบรรพบุรุษแล้ว ยังสอดแทรกความรู้ด้านต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น

1. ภูมิปัญญาด้านภาษาศาสตร์ ในบทสวดการทำขวัญข้าวใช้ถ้อยคำง่าย ๆ จะมีศัพท์บาลีสันสกฤตที่เป็นบทสวดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น บทบูชาพระรัตนตรัยและภาษาถิ่นใต้ที่ปรากฏอยู่ใน

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Department of Performing Art, Faculty of Fine Art, Thaksin University.

วรรณกรรมจะเขียนเป็นสำเนียงได้โดยใช้อักษรไทย

2. ภูมิปัญญาด้านวรรณคดี รูปแบบการประพันธ์ ผสมผสานทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แม้จะเป็นร้อยแก้วก็มักจะมีคำคล้องจองกัน ส่วนร้อยกรองแต่งด้วยบทประพันธ์ประเภทกาพย์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของวรรณกรรมท้องถิ่นในพื้นที่ (ธีรธร ชมเชย. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2561, จาก <http://teerathorn.blogspot.com>)

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า พิธีทำขวัญข้าวหรือพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวนาในอำเภอระโนดในเรื่องของความเชื่อที่ว่า พิธีทำขวัญข้าวหรือพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ จะทำให้ผลผลิตปราศจากภัยธรรมชาติ สัตว์ และแมลงรบกวน มีผลผลิตที่สมบูรณ์ เป็นสิริมงคลแก่ครอบครัวของตน และเป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวนา แต่ในปัจจุบันชาวนาในอำเภอระโนดห่างหายจากการนำข้าวมาร่วมในพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในเรื่องของการทำนามากขึ้น ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการหยิบยกพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏศิลป์ ในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน เพื่ออนุรักษ์และสืบสานพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพให้คงอยู่กับชาวนาในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และเป็นที่รู้จักต่อสาธารณชนสืบไป

แนวความคิด

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของชาวอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้พบว่าพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพมีผลต่อชาวนาในอำเภอระโนดในเรื่องของความเชื่อ เป็นการสวดดีพระแม่โพสพเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว และเป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวนา จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์มีความประสงค์นำมาสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการส่งเสริมประเพณีการบวงสรวงพระแม่โพสพ รวมทั้งสร้างสรรค์ผลงานชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ เพื่อเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน

ทฤษฎีที่นำมาใช้

1. ทฤษฎีการออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน 6 ขั้นตอน ของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้สร้างสรรค์ดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีแนวทางการออกแบบ ดังนี้

1) การกำหนดความคิดหลัก ผู้สร้างสรรค์มีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ต้องการที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาสร้างสรรค์ชุดการแสดงใหม่ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของตนเอง

2) การประมวลข้อมูล เป็นการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล เพื่อสืบหาข้อมูลในเรื่องที่ผู้สร้างสรรค์สนใจ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์เป็นผลงานสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง

3) การกำหนดขอบเขต ผู้สร้างสรรค์ได้มุ่งประเด็นด้านความเชื่อเกี่ยวกับพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอระโนด จ.สงขลา มาสร้างสรรค์ตามแนวความคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์

4) การกำหนดรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน ใช้ระยะเวลาประมาณ 7 นาที ใช้นักแสดงผู้หญิง 10 คน

5) การออกแบบนาฏศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ใช้การจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์มาเป็นหลักของการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ทั้ง 4 ประการ คือ การมีเอกภาพ ความสมดุล ความกลมกลืน และความแตกต่าง

2. ทฤษฎีการเคลื่อนไหวแบบตะวันออก ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และ ดร. ดารณี วนิชติลภ ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้าหลักทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อที่จะเลือกใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ท่ารำ มีดังนี้

1) นฤตยา ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ออกแบบในส่วนของการพ้อนรำที่ใช้ลีลา เพื่อสร้างสรรค์ความงามของท่ารำสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการสื่อสาร

2) อภินัย ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ออกแบบในส่วนของการแสดงอารมณ์ ด้วยคำพูด บทร้อง และดนตรี เพื่อให้นักแสดงเข้าใจถึงบทบาทและคล้อยตามกับเรื่องราวที่ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนด

3) อังคะ ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ออกแบบในส่วนของการใช้อวัยวะหลักที่ใช้ในการพ้อนรำ ได้แก่ ศีรษะ มือ เอว ออก แขน ขา เท้า

3. ทฤษฎีการออกแบบสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ มีความสอดคล้องกับการแสดงสร้างสรรค์ชุด บุญลอม หล่องข้าวใหม่ ดังนี้

1) ทฤษฎีทัศนศิลป์ การกำหนดจุด เส้น ของนักแสดงบนเวที คือ การเปลี่ยนตำแหน่งของนักแสดงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง มีการกำหนดการเคลื่อนไหวเป็นเส้นตรง เส้นโค้งหรือเส้นเป็นลูกคลื่น เพื่อให้รู้สึกสนุกสนานและตื่นเต้น การออกแบบสีของเครื่องแต่งกายตามความหมายของสีในทางจิตวิทยา

2) ทฤษฎีการเคลื่อนไหว เช่น การใช้พลัง ได้แก่ การเน้นพลังเพื่อให้การแสดงเรียบง่ายผู้สร้างสรรค์ได้นำหลักของการใช้พลัง เพื่อให้มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ รวมถึงเป็นการสร้างเอกลักษณ์เด่นให้กับชุดการแสดง

4. ทฤษฎีการออกแบบเครื่องแต่งกาย ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำหลักทฤษฎี 2 อย่างมาใช้ในการออกแบบดังต่อไปนี้ การออกแบบเครื่องแต่งกายประยุกต์และเครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดความสวยงามแปลกใหม่ และเหมาะสมกับการแสดง โดยการออกแบบเครื่องแต่งกายผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบให้อยู่ในรูปแบบของการแต่งกายของชาวบ้านภาคใต้ตอนบน

5. ทฤษฎีการออกแบบแสง ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการออกแบบแสง เพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกของนักแสดง โดยแสงที่ใช้จะเปลี่ยนไปตามช่วงของการแสดง

6. ทฤษฎีการออกแบบดนตรี ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบดนตรีให้อยู่ในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน โดยมีการแต่งเพลงใหม่ เพื่อให้เกิดความแตกต่างและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

7. ทฤษฎีการออกแบบอุปกรณ์การแสดง ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยใช้กระบุงใส่รวงข้าว ซึ่งเป็นประเภทเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความสมจริงให้การแสดงมากขึ้น

กระบวนการออกแบบโครงงานสร้างสรรค์

1. โครงร่างของการแสดง

ผู้สร้างสรรค์กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ สำหรับเผยแพร่ ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน นำเสนอผลงานการแสดง ในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน โดยมีบทร้องเพลงบอกประกอบการแสดงช่วงที่ 1 จำนวน 2 บท ใช้ระยะเวลาในการแสดงประมาณ 7 นาที ใช้นักแสดงผู้หญิงจำนวน 10 คน การแสดงแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สื่อให้เห็นถึงการบูชาพระแม่โพสพ เป็นการสวดดีพระแม่โพสพเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ ครอบครัว และเป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวนา ช่วงที่ 2 สื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้ผลผลิตของข้าวที่สมบูรณ์

2. โครงร่างของท่าทางที่นำมาแสดง

ผู้สร้างสรรค์ออกแบบตามความคิดและจินตนาการ โดยการเลือกใช้นาฏยลักษณะโนรา ที่เป็นกระบวนการพื้นฐาน นำมาดัดแปลงให้เข้ากับท่ารำพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน

3. โครงร่างของเพลงประกอบการแสดง

ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดและออกแบบดนตรีประกอบการแสดง โดยการเขียนรายละเอียด เป็นแบบร่าง ตามความคิดและจินตนาการ โดยการใช้ทำนองเพลงที่ออกแบบขึ้นใหม่ และใช้เครื่องดนตรี โนรา ผสมผสานกับดนตรีร่วมสมัยให้เกิดรูปแบบที่น่าสนใจ และสร้างความสนุกให้กับการแสดงมากขึ้นโดย กำหนดการประกอบสร้าง ดังนี้ ช่วงที่ 1 เปิดด้วยเสียงขลุ่ยแสดงให้เห็นถึงความปลื้มปิติต่อผลผลิตของข้าว และความศรัทธาต่อพระแม่โพสพ เสียงฉิ่งและระฆังราว ต่อด้วยเพลงบอก สอดแทรกด้วยเสียงปี่และทับโนรา

บทร้องเพลงบอกที่ประกอบอยู่ในการแสดงช่วงที่ 1 จำนวน 2 บท ดังนี้

ประนมท้สมันสน้อมแล้วค้อมกาย	พร้อมด้วยดอกไม้และบายศรี
บวงสรวงสรรหามาอย่างดี	วันนี้ลูกขอบูชา
สิบห้าค่ำเดือนหกยกมากล่าว	แม่โพสพเจ้าอยู่ไหนหนา
กลางไร่กลางทุ่งหรือกลางนา	เชิญแม่มาช่วยอวยชัย

ช่วงที่ 2 สอดรับด้วยเสียงปี่ แสดงให้เห็นถึงความสุขของชาวนาที่ได้ผลผลิตตามความต้องการ เสียงดนตรี ฟังแล้วรู้สึกสนุกสนาน

4. โครงร่างของเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

จากการศึกษาค้นคว้า หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาเครื่องแต่งกายของผู้หญิงภาคใต้ตอนบนที่มีการใส่เสื้อลูกไม้ และการนุ่งผ้าปาเต๊ะไปวัด ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาออกแบบ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงให้ดูมีความสวยงามตามแบบผู้หญิงภาคใต้ตอนบน ที่มีความอ่อนหวานและความเข้มแข็งอยู่ในตัว โดยการผสมผสานความคิดและจินตนาการ

รูปที่ 1 แบบร่างเครื่องแต่งกายของการแสดงชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่
ที่มา: อำพวรรณ ทองเพิ่ม

กระบวนการและการผลิตงานสร้างสรรค์

กระบวนการและการผลิตงานสร้างสรรค์ การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ มีกระบวนการดำเนินงานโดยนำแนวคิดตามหลักทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวความคิด

1) การหาแรงบันดาลใจ ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิธีการบวงสรวงพระแม่โพสพ และนำมาเป็นแนวคิดในสร้างสรรค์ผลงานชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ เพื่อเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน

2) การเปิดความคิดและสร้างแนวความคิด โดยการศึกษาค้นคว้า เอกสารทางวิชาการ การสัมภาษณ์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเป้าหมายที่จะนำเสนอผลงาน คือ กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีความสนใจด้านนาฏศิลป์ไทย และประชาชนทั่วไป โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งผลงานที่นำเสนอต่อสาธารณชนนั้นจะต้องถูกต้องตามกาลเทศะ และไม่ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณี

3. การกำหนดวิธีสื่อความหมายผ่านการแสดง

3.1 วัตถุประสงค์ เป็นการศึกษาพิธีการบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด บุญลอม หล่องข้าวใหม่ สำหรับเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน

3.2 ขอบเขตการสร้างสรรค์ผลงาน ขอบเขตเนื้อหา ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอเรื่องราวพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา นำมาสร้างสรรค์ผลงานการแสดงและถ่ายทอดสู่ผู้ชม

ขอบเขตการแสดง ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอผลงานการแสดงในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน โดยมีบทร้องเพลงบอกประกอบการแสดงช่วงที่ 1 จำนวน 2 บท ใช้ระยะเวลาในการแสดงประมาณ 7 นาที ใช้นักแสดงผู้หญิงจำนวน 10 คน

4. การกำหนดปัจจัยในการประกอบสร้าง ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดปัจจัยการประกอบสร้างการ แสดงในระยะเวลาประมาณ 7 นาที ประกอบด้วย โครงสร้างกระบวนการท่ารำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ ประกอบ และนำเสนอคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาสอบโครงสร้าง

5. การประกอบสร้าง

5.1 การประกอบสร้างท่ารำ ผู้สร้างสรรค์ออกแบบท่ารำโดยการเลือกใช้นาฏยลักษณะโนรา ต่อท่ารำให้กับนักแสดง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไข

5.2 การประกอบสร้างดนตรี ผู้สร้างสรรค์นำแบบร่างที่ได้ออกแบบไว้ ชี้แจงรายละเอียดและ สิ่งที่ต้องการต่อนักดนตรี แล้วนำเพลงเสนออาจารย์ที่ปรึกษารับฟังและให้ข้อเสนอแนะ และนำข้อเสนอแนะ มาแก้ไข ปรับปรุง

5.3 โครงสร้างของเครื่องแต่งกาย ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบเสื้อผ้าให้อยู่ในลักษณะของเสื้อลูกไม้ ทรงคอเต่า สีเหลืองอ่อนแซมด้วยลูกไม้สีขาวตรงบริเวณแขนเสื้อและบริเวณสะเอว การออกแบบร่างผ้านุ่ง เป็นแบบสำเร็จรูปทรงทวิต ใช้ผ้าทอเกาะยผลิตภัณฑของจังหวัดสงขลา สีเขียวเข้มสลายในตัวผ้า การ ออกแบบร่างสไบนำมาพาดบ่า โดยกำหนดใช้ผ้าชีฟองสีขาว

รูปที่ 2-3 เครื่องแต่งกายแบบสมบูรณ

ที่มา : อำพรพรรณ ทองเพิ่ม

กระบวนการออกแบบเครื่องประดับ ผลงานสร้างสรรค์ชุดบุญหลอม หล่องข้าวใหม่ มีเครื่องประดับดังนี้ สร้อยคอเส้นเล็กจี๊เพชร ต่างหู กำไลแขนเล็ก เข็มกลัดเพชร และใช้ดอกไม้ประดิษฐ์มือติดบน ศีรษะด้านหลัง

รูปที่ 4 เครื่องประดับประกอบการแสดง

ที่มา : อำพรพรรณ ทองเพิ่ม

กระบวนการออกแบบการทรงผม โดยผมด้านหน้าของนักแสดงมีการโยกหน้าไปด้านขวาขึ้นพอประมาณ ด้านหลังยึดผมรวบเป็นทรงหลังเต่า ตัดดอกไม้ประดิษฐ์บริเวณบนมวยผมด้านหลัง และมีการติดดอกไม้ทัดหูให้เหมือนชาวบ้านที่ตัดดอกไม้ไปทำบุญที่วัด

รูปที่ 5-6 ด้านหน้าและด้านหลังของทรงผม

ที่มา : อำพรรณ ทองเพิ่ม

5.4 การประกอบสร้างอุปกรณ์การแสดง โดยการใช้กระบุงใส่รวงข้าวพันสีทอง นำผ้าชีฟองเย็บลูกไม้ชายผ้ามาเย็บติดกับกระบุง ด้านล่างของกระบุงจะใช้กระดาษแข็งพันด้วยริบบิ้นสีทองทรงกลมขนาดเหมาะกับศีรษะของนักแสดงรองศีรษะ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพระแม่โพสพ

รูปที่ 7 อุปกรณ์แบบสมบูรณ์

ที่มา : ณัฐนรี ทองสุข

5.5 การออกแบบแสง โดยการใช้สีของแสงให้เหมาะสมกับเรื่องราวและสีของชุดนักแสดง สีที่ใช้ในการแสดงจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ใช้สีเหลือง สื่อให้เห็นถึงความรู้สึกถึงความศรัทธาต่อพระแม่โพสพ ช่วงที่ 2 ใช้สีเหลือง สีขาว สีส้ม สีฟ้าใส สื่อให้ถึงความรู้สึกความสนุกที่ชาวบ้านได้ผลผลิตตามความต้องการ

5.6 การถ่ายทอดท่ารำและฝึกซ้อมนักแสดง

1) การคัดเลือกนักแสดง เกณฑ์การคัดเลือกมีดังต่อไปนี้

- มีความสามารถรำพื้นฐานทางด้านการแสดงนาฏศิลป์และโนรา
- นักแสดงจะต้องมีความมานะ พยายาม ขยัน กระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบ

ขอขอบคุณผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- มีความสามารถในการสื่อสารอารมณ์ร่วมในการแสดงและเข้าถึงบทบาทของตนเอง

2) การฝึกซ้อมนักแสดง ผู้สร้างสรรค์อธิบายแนวคิดและรูปแบบการแสดง รวมถึงการสร้างความรู้สึกลูกต่อนักแสดงในแต่ละท่ารำตามความคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาการแสดงในแต่ละช่วง การฝึกซ้อมท่ารำเป็นการปฏิบัติควบคู่ไปกับการนำเสนอต่ออาจารย์ปรึกษาเป็นระยะ และปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งถึงวันแสดงจริง

6. การประเมินผลการออกแบบ

ผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ อยู่ในเกณฑ์ดีและได้คะแนนการประเมินคิดเป็นร้อยละ 86 ผู้สร้างสรรค์ได้นำคำแนะนำจากคณะกรรมการมาใช้ในการพัฒนาต่อยอด

ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ เป็นการแสดงในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ตอนบน ใช้นักแสดงจำนวน 10 คน เวลาในการแสดง 7 นาที แบ่งออกได้เป็น 2 คือ ช่วงที่ 1 สื่อให้เห็นถึงการบูชาพระแม่โพสพ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว และเป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวนา มีกระบวนท่ารำ 13 ท่า ช่วงที่ 2 สื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้ผลผลิตของข้าว มีกระบวนท่ารำ 29 ท่า

รูปที่ 8-10 ตัวอย่างท่ารำในการแสดงช่วงที่ 1 สื่อถึงการบูชาพระแม่โพสพการสดุดีพระแม่โพสพ
ที่มา : อำพวรรณ ทองเพิ่ม

รูปที่ 11-13 ตัวอย่างท่ารำในการแสดงช่วงที่ 2 สื่อถึงความสุขที่ได้ผลผลิตของข้าว
ที่มา : อำพรรณ ทองเพิ่ม

บทสรุป ข้อเสนอแนะ และปัญหาอุปสรรค

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงนิพนธ์ชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์ในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน 6 ขั้นตอน ทฤษฎีการเคลื่อนไหวแบบตะวันออก ทฤษฎีการออกแบบสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ทฤษฎีการออกแบบเครื่องแต่งกาย ทฤษฎีการออกแบบแสง ทฤษฎีการออกแบบดนตรี และทฤษฎีการออกแบบอุปกรณ์การแสดง ในส่วนของพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ ของอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา การออกแบบสร้างสรรค์ท่ารำโดยใช้สัญลักษณ์ในราชมสมผสานกับท่ารำพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน การออกแบบดนตรี เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นกรอบความคิด เสริมสร้างตามจินตนาการในการออกแบบผลงานสร้างสรรค์ โดยมีกระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. การกำหนดกรอบความคิด โดยการศึกษาประวัติความเป็นมาและความเชื่อเกี่ยวกับพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีความสนใจด้านนาฏศิลป์ไทย และประชาชนทั่วไป
3. การกำหนดวิธีสื่อความหมายผ่านการแสดง ขอบเขตการแสดง เป็นเรื่องราวการบูชาพระแม่โพสพหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ของชาวอำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา ขอบเขตเนื้อหา นำเสนอผลงานการแสดงในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบน โดยมีท่วงประกอบการแสดงช่วงที่ 1 จำนวน 2 บท เป็นบทบูชาพระแม่โพสพ ระยะเวลา 7 นาที ใช้นักแสดงผู้หญิง 10 คน รูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 สื่อให้เห็นถึงการบูชาพระแม่โพสพ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ช่วงที่ 2 สื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้ผลผลิตของข้าวที่สมบูรณ์

4. การกำหนดปัจจัยประกอบสร้าง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

-การออกแบบท่ารำ ผู้สร้างสรรค์นำท่ารำนานาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ตอนบนผสมผสานกับนาฏยลักษณะโนรา โดยมีการบวนท่ารำหลักจำนวน 28 ท่า ท่าเชื่อมจำนวน 34 ท่า ท่ารำชุดจำนวน 17 ชุด ท่ารำในเชิงสัญลักษณ์จำนวน 1 ภาพ ท่ารำในการใช้อุปกรณ์ 7 ท่า รูปแบบแถว 11 แถว ประกอบด้วย แถวอิสระ แถววงกลม แถวสามเหลี่ยมหงาย แถวสามเหลี่ยมคว่ำ แถวตอน แถวเฉียง แถวหน้ากระดาน แถวเครื่องหมายบวก และแถวเครื่องหมายหาร

-การออกแบบดนตรี ผู้สร้างสรรค์เขียนรายละเอียดเป็นแบบร่างตามความคิดและจินตนาการ โดยการใช้ทำนองเพลงที่ออกแบบขึ้นใหม่ ใช้เครื่องดนตรีโนราผสมผสานกับดนตรีร่วมสมัยให้เกิดรูปแบบที่น่าสนใจ และสร้างความสนุกให้กับการแสดง ประกอบกับมีเพลงบอกแทรกในการแสดงช่วงที่ 1 เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของพิธีบวงสรวงพระแม่โพสพ

-การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้สร้างสรรค์ออกแบบโดยเสื้อเป็นเสื้อลูกไม้ ใช้ผ้าพื้นลายดอกสีเหลืองอ่อน ทรงคอเต่า กระจุดหลัง ระบายที่แขนและชายเสื้อ ผ้านุ่งใช้ผ้าทอเกาะยอสีเขียวเข้ม ทรงหวิต ส่วนของสไบพาดบ่าใช้ผ้าชีฟองสีขาว เครื่องประดับ ประกอบด้วย ดอกไม้ประดิษฐ์ทำมือสร้อยคอเส้นเล็กจี๊เพชร ต่างหู กำไลข้อมือ และเข็มกลัดเพชร ทรงผม ด้านหน้ามีการยกหน้าไปด้านขวาพอประมาณ ด้านหลังเป็นทรงหลังเต่า ติดดอกไม้ประดิษฐ์บริเวณบนมวยผมด้านหลัง และมีการนำดอกไม้มาตัดแปลงตัดหู การแต่งหน้า แต่งหน้าโทนน้ำตาลอ่อน

-การออกแบบอุปกรณ์ ผู้สร้างสรรค์ออกแบบโดยใช้กระบุงพ่นสีทองใส่รวงข้าว นำผ้าชีฟองเย็บลูกไม้ชายผ้ามาเย็บติดกับกระบุง เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพระแม่โพสพ

5. การประกอบสร้าง

5.1 การประกอบสร้างท่ารำ ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำโนราผสมผสานกับท่ารำพื้นบ้านภาคใต้ต่อท่ารำให้กับนักแสดง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำข้อเสนอแนะมาแก้ไข ปรับปรุง

5.2 การประกอบสร้างดนตรี นำแบบร่างชี้แจงรายละเอียดต่อนักดนตรี นำเพลงให้อาจารย์ที่ปรึกษารับฟังและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำข้อเสนอแนะมาแก้ไข ปรับปรุง

5.3 โครงสร้างของเครื่องแต่งกาย ออกแบบเป็นเสื้อลูกไม้ลายดอกสีเหลืองอ่อนทรงคอเต่า การออกแบบผ้านุ่ง เป็นลักษณะของผ้านุ่งสำเร็จรูปทรงจีบสีเขียวเข้มลายในตัวผ้า การออกแบบสไบ เป็นลักษณะของสไบพาดบ่าใช้ผ้าชีฟองสีขาว เครื่องประดับ ประกอบด้วย สร้อยคอเส้นเล็กจี๊เพชร ต่างหู กำไลแขนเล็ก เข็มกลัดเพชร และใช้ดอกไม้ประดิษฐ์มือติดบนศีรษะด้านหลัง ทรงผม เป็นลักษณะผมด้านหน้ายกไปด้านขวา ด้านหลังรวบเป็นทรงหลังเต่า ติดดอกไม้ประดิษฐ์บริเวณบนมวยผมด้านหลัง และมีการติดดอกไม้ที่ตัดหู

5.4 การประกอบสร้างอุปกรณ์ คือ กระบุงใส่รวงข้าวพ่นสีทอง นำผ้าชีฟองเย็บลูกไม้ชายผ้ามาเย็บติดกับกระบุง และล่างของกระบุงจะใช้กระดาษแข็งพันด้วยริบบิ้นสีทองทรงกลมขนาดเหมาะสมกับศีรษะของนักแสดงทรงศีรษะ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพระแม่โพสพ

5.5 การออกแบบแสง แบ่งออกเป็น ช่วงที่ 1 ใช้สีเหลือง สื่อให้เห็นถึงความรู้สึกถึงความศรัทธาต่อพระแม่โพสพ ช่วงที่ 2 ใช้สีเหลือง สีขาว สีส้ม สีฟ้าใส สื่อให้เห็นถึงความรู้สึกความสนุกที่ชาวบ้านได้ผลผลิตตามความต้องการ

5.6 การถ่ายทอดทำร้ายและฝึกซ้อมนักแสดง มีขั้นตอนคือ 1) คัดเลือกนักแสดง 2) การฝึกซ้อมนักแสดง

6. การประเมินผล ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอผลงานต่อสาธารณชน ภายใต้ชื่อโครงการศิลปะการแสดงนิพนธ์ครั้งที่ 10 นาฏกรรมงานศิลป์ วิถีถิ่นเมืองสงขลา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2561 ณ หอประชุมปารีชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานการสร้างสรรคผลงานศิลปะการแสดงนิพนธ์ ชุดบุญลอม หล่องข้าวใหม่ ผู้สร้างสรรค์ได้นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการดำเนินงานในครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การฝึกการกระบวนกรคิดงานและลงมือปฏิบัติในรูปแบบการสร้างสรรคผลงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สร้างสรรค์ และเป็นแนวทางการสร้างสรรคผลงานให้กับผู้ที่มีความสนใจในด้านศิลปะการแสดงในรูปแบบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนบนได้

ไม่ให้นำเสนอในงานประชุมวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลระโนด จัดพิธีสมโภชแม่โพสพและทำขวัญข้าว อนุรักษ์วิถีชาวนา. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2561. จาก <http://www.manager.co.th>
- วิมล คำศรี. (2540). วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) :
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). นาฏยศิลป์ปริทรรศน์. ดุษฎีนิพนธ์ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ต้นสกุล. (2533). ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ : กรณีศึกษาประเพณีการทำขวัญ. ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี.
- อุดม หนูทอง. (2524). วรรณกรรมสดุดี และแหล่งทำขวัญของภาคใต้. โรงพิมพ์สงขลาพาณิชย์.
- อำพน แสงดี. (2546). ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำนาของชาวบ้านในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2504 – 2545).วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ

ไม่ให้นำเสนอในงานประชุมวิชาการ

กระบวนการสร้างสรรค์บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง
กรณีศึกษา : ตำนานเมืองพังงา

The Creative Production of Dramatic Light and Sound Play Entitled
Case Study : The legend of Phang Nga

สายฝน ไผ่เลี้ยง¹

Saifon Faiseng¹

ประเภทของงานสร้างสรรค์

ประเภทศิลปะการละคร (การเขียนบท)

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

การเล่าเรื่องเป็นการบอกเล่าเรื่องราวความรู้ต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวจากตำนาน ประสบการณ์การดำเนินชีวิตเรื่องที่ซาบซึ้ง ประทับใจ หรือได้จากการศึกษาการทำงานที่สั่งสมเป็นทักษะแนวปฏิบัติที่ดีหรือจากพรสวรรค์ ให้บุคคลอื่นฟังเพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานของตนเองได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเริ่มต้นศึกษาในเรื่องนั้นๆ ใหม่โดยกระบวนการเล่าเรื่องนี้จัดเป็นเครื่องมือด้านการจัดการความรู้ที่สามารถจัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สัมผัสไม่ได้ซึ่งการถ่ายทอดเรื่องราวสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเล่าแบบปากต่อปาก (มุขปาฐะ) การเขียนเรื่องเล่าผ่านตัวหนังสือ การเขียนเล่าเรื่องผ่านสื่อต่างๆ เช่น คลิปวิดีโอ สไลด์นำเสนอ และการเล่าผ่านรูปแบบของการแสดงโดยใช้ผู้แสดงเป็นหลักในการถ่ายทอดเรื่องราว ผสมผสานกับเทคนิคแสง สี เสียง และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความคิดและจินตนาการถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต

ผู้สร้างสรรค์ได้รับโจทย์จากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดพังงาเพื่อสร้างบทการแสดงประกอบแสง สี เสียง ในงานเทศกาลลานวัฒนธรรมขึ้นภายใต้ชื่อ พิพิธภัณฑ์เมืองงา ณ ราตรี (Night at the Museum) ในระหว่างวันที่ 13-15 กันยายน 2561 ณ พิพิธภัณฑ์เมืองพังงาหรือศาลากลางจังหวัดพังงา (หลังเก่า) เพื่อต้องการบอกเล่าตำนานประวัติเมืองพังงาโดยแสดงให้เห็นถึงครั้งอดีตในยุคการทำเหมืองแร่ที่เฟื่องฟูและสร้างรายได้อย่างมหาศาล และมาถึงในยุคปัจจุบันถึงแม้จะไม่มีการทำเหมืองแร่แล้วก็ตาม แต่จังหวัดพังงายังคงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม ที่นารายได้เข้าสู่จังหวัดและประเทศอย่างมหาศาลไม่แพ้ในอดีต โดยพิพิธภัณฑ์เมืองพังงานี้แต่เดิมเป็นอาคารศาลากลางจังหวัดพังงา รวมทั้งยังเป็นการเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้ร่วมชมพิพิธภัณฑ์เมืองพังงา ซึ่งออกแบบด้วยสถาปัตยกรรมแบบอาณานิคม (โคโลเนียล) เป็นอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพังงา ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากรให้เป็นโบราณสถานของชาติเมื่อ พ.ศ. 2530 ปัจจุบันได้ปรับปรุงมาเป็นพิพิธภัณฑ์เมืองพังงา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดพังงา เป็นการเพิ่มทางเลือกในการท่องเที่ยวขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่จะเดินทางมายังจังหวัดพังงา ที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์จำนวน 6 ห้อง ได้แก่ ห้องจัดแสดงที่ 1 เรื่องเมืองพังงา ห้องจัดแสดงที่ 2

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
Lecturer, Faculty of Fine Art, Thaksin University, Songkhla Campus

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ห้องจัดแสดงที่ 3 การเมืองการปกครอง ห้องจัดแสดงที่ 4 คนพังกา ห้องจัดแสดงที่ 5 มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และห้องจัดแสดงที่ 6 เอกลักษณ์สถาปัตยกรรม

การสร้างสรรค์บทบาทการแสดงเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของเมืองพังกาในรูปแบบของการแสดงแสง สี เสียง จึงเป็นอีกหนึ่งวิธีการทำให้ทำให้เยาวชน หรือประชาชนทั่วไปได้รับรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงลักษณะสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้มาท่องเที่ยวจังหวัดพังกา

แนวความคิด

งานเทศกาลลานวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานเมืองพังกา ณ ราตรี (Night at the Museum) ที่จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 13-15 กันยายน 2561 เพื่อต้องการบอกเล่าเรื่องราวของเมืองพังกาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันทั้งด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี เชื้อชาติ และลักษณะสถาปัตยกรรม โดยนำข้อมูลจากนิทรรศการที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์เป็นบทบาทการแสดงแสง สี เสียง เล่าขานตำนานเมืองพังกา

กระบวนการออกแบบโครงสร้างการสร้างสรรค์

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารต่างๆ และข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตทั้งในด้านของเนื้อหา และวิถีโอการแสดง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า นำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์และวิเคราะห์มาร่างเป็นโครงร่างบทบาทการแสดง และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์
3. เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ ผู้สร้างสรรค์ได้วางโครงร่างของการแสดงที่จะสอดแทรกลงในบทบาทการแสดงเพื่อให้ผู้ชมเห็นภาพการแสดงบนเวทีได้อย่างชัดเจนขึ้น มีข้อมูลสำคัญๆที่ต้องการสื่อสารเรื่องราว โดยได้นำข้อมูลจากนิทรรศการที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานรวมถึงจากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อมาสร้างสรรค์เป็นบทบาทการแสดงทั้งหมด 3 องค์ ภายในระยะเวลา 40-45 นาที

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์บทบาทการแสดงประกอบแสง สี เสียงในครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์สร้างสรรค์บทบาทการแสดงเพื่อแสดงในงานงานเทศกาลลานวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานเมืองพังกา ณ ราตรี (Night at the Museum) ที่เพื่อต้องการบอกเล่าเรื่องราวของเมืองพังกาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันทั้งด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี เชื้อชาติ และลักษณะสถาปัตยกรรม มีกระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์ดังนี้

1. กระบวนการสร้างสรรค์บทบาทการแสดง ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลที่มีการจัดนิทรรศการไว้ในพิพิธภัณฑสถานเมืองพังกาจำนวน 6 ห้อง (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดพังกา, 2560) คือ

ห้องจัดแสดงที่ 1 รู้เรื่องเมืองพังกา : ห้องแรกนี้ จะให้ความรู้พื้นฐานทางภูมิศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพังกา โดยแบ่งการจัดแสดงเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1 รู้เรื่องเมืองพังกา นำเสนอเรื่องที่ตั้ง อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิ

อากาศ ดิน แร่ธาตุ และรอยเลื่อนคลองมะรุ่ย

ส่วนจัดแสดงที่ 2 มรดกทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว นำเสนอเรื่องราวทรัพยากร ป่าไม้ เขาหินปูน พืชพรรณ และโลกใต้ทะเล รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ทั่วทุกอำเภอ บางแห่งมีชื่อเสียงระดับโลก เช่น เขาตะปู หมูเกาะสุรินทร์ หมูเกาะสิมิลัน ฯลฯ

ห้องจัดแสดงที่ 2 พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ : ห้องนี้ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี และ พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในเมืองพังงา โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1 พังงายุคก่อนประวัติศาสตร์ นำเสนอเรื่องราวการค้นพบแหล่งโบราณคดี ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่กระจายอยู่บริเวณชายฝั่งและเกาะต่างๆ ในอำเภอพังงา และมีหุ่นจำลอง การเขียนภาพสีบนเพิงผาของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ส่วนจัดแสดงที่ 2 พังงายุคประวัติศาสตร์ นำเสนอเรื่องราวความเป็นเมืองท่านานาชาติ อายุนับพันปี มีการแสดงเส้นทางสายไหมทางทะเลของโลกยุคโบราณ และแบบจำลองเมืองโบราณทุ่งตึก ซึ่งเป็นสถานีการค้าโบราณที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งอันดามัน นอกจากนี้ ยังมีห้องฉายวิทัศน์ ชูดย้อนรอยประวัติศาสตร์เมืองพังงา ให้นักท่องเที่ยวได้ชมกันอีกด้วย

ห้องจัดแสดงที่ 3 การเมืองการปกครองและการค้า : แสดงพัฒนาการทางการเมืองการปกครองและการค้าในอดีต โดยแบ่งการจัดแสดงเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1 การเมืองการปกครอง นำเสนอเรื่องราวพัฒนาการของเมืองสำคัญ 3 เมือง ในจังหวัดพังงา ได้แก่ เมืองพังงา เมืองตะกั่วป่า และเมืองตะกั่วทุ่ง

ส่วนจัดแสดงที่ 2 การค้า นำเสนอเรื่องราวความเป็นตลาดการค้านานาชาติที่เจริญรุ่งเรืองในอดีตของจังหวัดพังงา โดยมีสินค้าสำคัญหลายอย่าง เช่น ของป่า เครื่องเทศ ลูกปัดแก้ว-หินสี และแร่ธาตุ เป็นต้น และมีการจัดแสดงพระแสงราชศัสตราประจำเมืองพังงา (จำลอง) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระราชทานแก่เจ้าเมืองพังงา ซึ่งเป็นพระแสงราชศัสตราองค์สุดท้ายในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ห้องจัดแสดงที่ 4 คนพังงา : ห้องนี้จัดแสดงเรื่องราวของผู้คนในจังหวัดพังงา ซึ่งประกอบด้วยคนกลุ่มหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน (บาบ๋า-ย่าหยา) และชาวเล นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงภาษา ตำนานพื้นบ้าน ศาสนาและความเชื่อของกลุ่มคนต่างๆ ตั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงมีการแสดงเครื่องแต่งกายของชนกลุ่มต่างๆ ด้วย

ห้องจัดแสดงที่ 5 มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : ห้องนี้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพังงาที่สืบทอดมาแต่ครั้งอดีต ได้แก่ การประกอบอาชีพประมง การเกษตรกรรม การทำเหมืองแร่ วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล ศิลปะการแสดง และการละเล่นที่สำคัญ เช่น หนังตะลุง โนรา ลิเกป่า รวมถึงมีการจำลองสำหรับอาหารพื้นเมืองทั้งคาวและหวานของท้องถิ่นพังงาด้วย

ห้องจัดแสดงที่ 6 เอกลักษณ์สถาปัตยกรรม : ห้องนี้นำเสนอเกี่ยวกับมรดกทางสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่และทรงคุณค่าของจังหวัดพังงา ได้แก่ ศาลากลาง จังหวัดพังงา (หลังเก่า) จวนผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา ที่ว่าการอำเภอตะกั่วป่า (หลังเก่า) วัดเสนาชูรังสรรค์ นอกจากนี้ยังแสดงเรื่องราวของชุมชนเก่าแก่ในเมืองพังงา ได้แก่ เมืองตะกั่วป่าเก่า และบ้านเรือนแบบดั้งเดิมของชาวพังงา สถาปัตยกรรมเหล่านี้ เป็น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่จะแสดงให้เห็นพัฒนาการของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย และแสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสถาปัตยกรรมของชาวพังงา

ทั้งผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมาจัดกลุ่มรวมเนื้อหาที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกันเพื่อนำเสนอการให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้ภายในระยะเวลา 40-45 นาที สามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ดังนี้

องค์ที่ 1 ก่อเกิดพังงา เล่าถึงประวัติความเป็นมาและการก่อตั้งเป็นเมืองพังงาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคปัจจุบัน การติดต่อค้าขาย และอาชีพที่สำคัญของคนพังงา

องค์ที่ 2 มรดกทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ กล่าวถึงวิถีชีวิต ผู้คน เชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงา

องค์ที่ 3 ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองพังงา กล่าวถึงความความเป็นพังงาในปัจจุบันที่กลายเป็นมรดกสำคัญทางธรรมชาติ และความเจริญรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา

2. กระบวนการพัฒนาบทการแสดง ผู้สร้างสรรค์สร้างสรรค์บทการแสดงดังกล่าวจำนวน 3 องค์ เพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวของจังหวัดพังงาให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเรื่องราวได้มากที่สุด โดยมีกระบวนการในการพัฒนาบทประกอบการแสดงจำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 องค์ที่ 1 ก่อเกิดพังงา สร้างสรรค์บทการแสดงถึงการก่อเกิดเรื่องราวของการขุดพบแหล่งโบราณคดีก่อนยุคประวัติศาสตร์ที่ปรากฏตามถ้ำและเพิงผา และการแต่งตั้งเป็นเมืองพังงาโดยสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รวมถึงการติดต่อค้าขายกับนานาโดยเฉพะสินค้าของป่า เครื่องเทศ ลูกแก้ว ลูกปัด และแร่ธาตุ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทั้งทางน้ำและทางบก จนทำให้คนพังงามีอาชีพสำคัญต่างๆ เช่น ประมง การเกษตร และการทำเหมืองแร่

ครั้งที่ 1 องค์ที่ 2 มรดกทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ สร้างสรรค์บทการแสดงถึงการการอาศัยอยู่ของคนพังงาหลากหลายเชื้อชาติทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน และกลุ่มชาวเล (มอแกน)

ครั้งที่ 1 องค์ที่ 3 ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองพังงา สร้างสรรค์บทการแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองพังงาที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นมรดกทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางบกทางน้ำนำมาซึ่งความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และเชิญชวนให้ชาวพังงาตระหนักถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชาวพังงาสืบไป

ภาพที่ 1 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 1 องค์ที่ 1

ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ลำดับ	ชื่อโครงการ	อาจารย์	มหาวิทยาลัย	
1	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		
2	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		

ภาพที่ 2 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 1 องค์กรที่ 1 และองค์กรที่ 2
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ลำดับ	ชื่อโครงการ	อาจารย์	มหาวิทยาลัย	
1	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		
2	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		

ภาพที่ 3 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 1 องค์กรที่ 2
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ลำดับ	ชื่อโครงการ	อาจารย์	มหาวิทยาลัย	
1	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		
2	<p>ชื่อ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นเพื่อใช้ในการผลิตกระดาษรีไซเคิล</p> <p>ชื่ออาจารย์ : อ.ดร.วิไลวรรณ อ.ดร.วิไลวรรณ</p> <p>ชื่อมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี</p>	อ.ดร.วิไลวรรณ		

ภาพที่ 4 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 1 องค์กรที่ 2 และองค์กรที่ 3
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ชื่อ	ชื่อผลงาน	ประเภท	สาขาวิชา	รางวัล
1	การบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่น	งานออกแบบผลิตภัณฑ์	ศิลปกรรมศาสตร์	
	ชื่อผู้แต่ง: นายสมชาย ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี	งานออกแบบผลิตภัณฑ์		
	ชื่อผู้แต่ง: นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี	งานออกแบบผลิตภัณฑ์		
รวม				

ภาพที่ 5 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 1 องค์ที่ 3
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ครั้งที่ 2 เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้ลงมือเขียนบทประกอบการแสดงในครั้งที่ 1 แล้วนำเสนอไปยังผู้จัดงานพบว่า มีบางประเด็นที่ยังไม่ปรากฏในบทประกอบการแสดง ดังนี้

1. การเมืองการปกครองก่อนที่จะมาเป็นจังหวัดพังงา
2. การเชื่อมโยงเนื้อหาของการแสดงเข้าสู่เรื่องของการทำงานเหมืองแร่ระหว่างตะกั่วป่า ภูเก็ต และพังงา
3. การพระราชทานพระแสงราชศักร์ดีดาประจำเมือง

ผู้สร้างสรรค์ได้เพิ่มข้อมูลดังกล่าวในการแสดงองค์ที่ 1 องค์ที่ 2 คงเดิม และองค์ที่ 3 เพิ่มบทโนราทำบทชมเมืองพังงา เป็นการนำเอาศิลปวัฒนธรรมอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองพังงา

ชื่อ	ชื่อผลงาน	ประเภท	สาขาวิชา	รางวัล
1	การบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่น	งานออกแบบผลิตภัณฑ์	ศิลปกรรมศาสตร์	
	ชื่อผู้แต่ง: นายสมชาย ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี	งานออกแบบผลิตภัณฑ์		
	ชื่อผู้แต่ง: นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี, นางสาวกัญญา ใจดี	งานออกแบบผลิตภัณฑ์		
รวม				

ภาพที่ 6 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 2 องค์ที่ 1
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์	สาขาวิชา	คณะ/ภาควิชา	มหาวิทยาลัย
	บทประพันธ์เรื่องชุดนิทานสำหรับเด็กเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น... (เนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น...)			
	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์			

ภาพที่ 7 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 2 องค์กรที่ 1
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์	สาขาวิชา	คณะ/ภาควิชา	มหาวิทยาลัย
	นิทานสำหรับเด็กเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น... (เนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น...)			
	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์			

ภาพที่ 8 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 2 องค์กรที่ 1
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ชื่อผู้เขียน	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์	สาขาวิชา	คณะ/ภาควิชา	มหาวิทยาลัย
	บทประพันธ์เรื่องชุดนิทานสำหรับเด็กเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น... (เนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตในถิ่นถิ่นถิ่น...)			
	ชื่อเรื่อง/บทประพันธ์			

ภาพที่ 9 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 2 องค์กรที่ 3
ที่มา : สายฝน ไผ่เส็ง

ภาพที่ 10 บทประกอบการแสดงครั้งที่ 2 องค์กรที่ 3
 ที่มา : สายฝน ไฟแสง

3. การกำหนดการแสดงประกอบบท ในการสร้างสรรค์บทประกอบการแสดงในครั้งนี้ได้กำหนดการแสดงประกอบบทออกเป็น 3 องค์กร ได้แก่

องค์กรที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ชุดการแสดง ได้แก่ การแสดงจินตลีลาประกอบคำบรรยายเกริ่นนำเข้าสู่การแสดง เปิดด้วยเสียงธรรมชาติและเสียงเพลงที่ตื่นเต้น จากนั้นเริ่มเล่าถึงเรื่องการค้นพบหลักฐานของมนุษย์ในถ้ำและเพิงผาด้วยการให้นักแสดงสมมติเป็นมนุษย์ถ้ำ แสดงถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในถ้ำ ถัดมาเล่าถึงการสถาปนาก่อตั้งเป็นเมืองพังงาตลอดจนการพระราชทานพระแสงราชศัสตราซึ่งเป็นพระแสงราชศัสตราองค์สุดท้ายในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยนักแสดงแสดงเป็นเจ้าเมืองตามหัวเมืองต่างๆ และจำลองฉากการพระราชทานแสงพระศัสตราให้แก่ชาวพังงา จากนั้นจะเป็นการจำลองภาพการค้าขายของคนพังงา มีตัวละครสำคัญคือหลวงรัตนเศรษฐีซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้เมืองพังงากลายเป็นเมืองโกศกัณฑ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 จวบจนถึงปัจจุบัน และการแสดงชุดสุดท้ายเป็นรูปแบบของระบำร้อนแร่ อันแสดงถึงความเป็นเมืองที่สมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุนานาชนิดโดยเฉพาะแร่ดีบุก

องค์กรที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ชุดการแสดง ได้แก่ การเดินแฟชั่นโชว์โดยสวมใส่เครื่องแต่งกาย 3 เชื้อชาติ ได้แก่ ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน และจำลองการอาศัยอยู่ร่วมกันของชาวไทยทั้ง 3 เชื้อชาติ ถัดมาจะเป็นการแสดงในรูปแบบของระบำบ่าบ่า ยาทยา ชุดเครื่องแต่งกายที่แสดงถึงชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงาเนื่องจากเป็นกลุ่มชนที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจมากที่สุดในจังหวัดพังงา และการแสดงชุดสุดท้ายเป็นการจำลองวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวมอแกนซึ่งเป็นกลุ่มชนชาวเลที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงา

องค์กรที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ชุดการแสดง ได้แก่ การแสดงรำโนราห์ทำบทชมเมืองพังงา โดยมีทั้งการรำโนราห์ตามทำนองเพลงและการรำโนราห์ทำบท และการแสดงชุดสุดท้ายคือการแสดงร่วมสมัยประกอบเพลงมาร์ชจังหวัดพังงาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และให้ชาวพังงาและร่วมกันอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าสืบไป

ภาพที่ 11 ภาพการแสดงจินตลีลาประกอบ บรรยาย
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

ภาพที่ 12 ภาพการแสดงจำลองการพระราชทาน
พระแสงศัสตรา
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

ภาพที่ 13 ภาพการแสดงระบำร้อนแร่
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

ภาพที่ 14 ภาพการแสดงจำลองวิถีชีวิตชาวมอแกน
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

ภาพที่ 15 ภาพการแสดงโนรา
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

ภาพที่ 16 ภาพการแสดงประเพณีมาร์ชจังหวัดพังงา
ที่มา : วิระเดช ทองคำ

บทสรุป ข้อเสนอแนะ และอุปสรรค

การสร้างสรรค้บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง เล่าขานตำนานเมืองพังงาในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการที่สำนักวัฒนธรรมจังหวัดพังงาต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวของเมืองพังงาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี เชื้อชาติ และลักษณะสถาปัตยกรรม และนำเสนอในงานเทศกาลลานวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์เมืองภูเก็ต ภูเก็ตราตรี (Night at the Museum) ซึ่งเป็นการเปิดให้ชาวพังงาเข้าชมนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์เมืองพังงา การนำเอาข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในห้องจัดนิทรรศการทั้ง 6 ห้องมารวบรวมและเล่าเรื่องด้วยวิธีการแบบใหม่การเล่าผ่านรูปแบบของการแสดงโดยใช้ผู้แสดงเป็นหลักในการถ่ายทอดเรื่องราว ผสมผสานกับเทคนิคแสง สี เสียง และการแสดงในรูปแบบต่างๆ เช่น ระบายพื้นบ้าน การแสดงร่วมสมัย การนำเอาศิลปะจำถิ่นอย่างโนราห์มาใช้เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพังงา และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ให้เกิดความคิดและจินตนาการถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

สำนักวัฒนธรรมจังหวัดพังงา. (2560). พิพิธภัณฑ์เมืองพังงา.

นาฏยศรัทธาพหุศิลป์ถิ่นเมืองตรัง The combinations of Trang culture

ธิดา เสวียนชัย¹ รัฐเชก เมฆกล่อม¹
Thida Sawianchai¹ Rattasak Makklom¹

สุรีพร แซ่เอี้ยว¹ เสาวณีย์ บางโรย²
Sureeporn Sae-eiow¹ saowanee Bangroi²

ประเภทของงานสร้างสรรค์

นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

พระพุทธรูปสิงห์

พระท่ามก้งเยี้ย

ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกล่อม, และนางสาวสุรีพร แซ่เอี้ยว

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหัวเมืองอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ชายฝั่งทะเลตะวันตก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีที่ปรากฏในจังหวัดตรังมีอยู่ทั่วไป ล้วนเป็นหลักฐานบอกความเป็นชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ต่อมาจึงมีหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับอาณาจักรโบราณต่างๆทางภาคใต้ในลักษณะที่เป็นเมืองท่าทางผ่าน และมีพัฒนาการมาตามลำดับ

เมื่อสมัยสุโขทัย ตำนานพระพุทธรูปสิงห์ในหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์ กล่าวว่า พระเจ้า-ร่วงแห่งกรุงสุโขทัยร่วมกับพระเจ้าสิริธรรมแห่งสิริธรรมนครส่งทูตไปขอพระพุทธรูปสิงห์จากลังกา และในหลักศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ ที่กล่าวว่า “สังฆราชปราชญ์เรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมือง

¹ นักศึกษาปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Bachelor Student, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

² อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus

ศรีธรรมราชมา” แสดงว่ามีการติดต่อระหว่างเมืองนครศรีธรรมราชกับอินเดียและลังกา ส่วนในตำนานเมืองพัทลุงกล่าวถึงนางเลือดขาวที่ไปอัญเชิญพระพุทธรูปจากลังกา และได้มาสร้างวัดพระศรีสรรเพชญ์พุทธรูปหรือวัดพระพุทธรูปไว้ที่ตรงเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปไว้ให้เป็นที่สักการบูชาแก่ชาวตรังในยุคสมัยนั้น

เมื่อปีพุทธศักราช ๑๔๙๓ มีกษัตริย์ ๓ พระองค์มีนามว่า “พระเจ้าจันทนา” “พระเจ้ากษัตริย์” และ “พระเจ้าศรีนาค” มีพระประสงค์ให้สร้างวัดที่สามารถบูชาได้ในพระพุทธรูป ๔ ประเภท คือ บริโภคเจดีย์ บรมธาตุเจดีย์ พระธรรมเจดีย์ อุทเทสิกเจดีย์ กษัตริย์ ๓ พระองค์จึงตรัสสั่งตั้งพิธีให้มีการหล่อพระพุทธรูปขึ้น โดยมีลักษณะขององค์พระพุทธรูปด้วยสำริดมีทรวดทรงเหมือนดังราชสีห์พระเนตรฝังเพชร พระพักตร์พระเศียรกลมป้อมพระอุระนูน มีพระนามว่า “พระพุทธรูปสิงห์”

เมื่อสมัยสุโขทัย พระนางเลือดขาว (แม่เจ้าอยู่หัว) ซึ่งเป็นผู้เลื่อมใสศรัทธาในองค์พระพุทธรูป จึงได้สร้างศาสนสถานขึ้นจำนวนมากมาย และเมื่อพุทธศักราช ๑๙๐๐ พระนางเลือดขาวจึงได้เดินทางไปยังประเทศลังกาเพื่ออัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์ไปประดิษฐานที่พระบรมธาตุเจดีย์จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเวลาผ่านไปพระนางเลือดขาวได้เดินทางกลับมายังหัวเมืองนครพร้อมด้วยองค์พระพุทธรูปสิงห์แต่เมื่อมาถึงปากอ่าวบ้านพระม่วงอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จึงได้เกิดเหตุเรือล่มเป็นเหตุให้เรือแตกแต่พระพุทธรูปสิงห์ไม่จมและลอยอยู่บนไม้กระดานแผ่นเดียว พระนางเลือดขาวจึงตรัสสั่งให้ต่อเรือขึ้นใหม่แล้วล่องเรือทวนแม่น้ำตรังเข้าสู่คลองนางน้อยอำเภอนาโยงจังหวัดตรัง จนกระทั่งสังเกตเห็นว่ามีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม พระนางจึงได้ลงมือสร้างวัดเพื่อเป็นที่ประดิษฐานให้กับองค์พระพุทธรูปสิงห์ และได้ตั้งชื่อวัดว่า “วัดพระศรีสรรเพชญ์พุทธรูปสิงห์” หรือพระพุทธรูปสิงห์ในปัจจุบัน (๒๕๐๓). กลอน๘ ประวัตินครศรีธรรมราช ตรัง สำนักสังข์ยันต์ นาโยง.

ลักษณะขององค์พระพุทธรูปสิงห์

พระพุทธรูปองค์นี้ หล่อด้วยสำริด ปางมารวิชัย และมีหน้าตักกว้าง ๙ นิ้ว พระบาทขัดสมาธิเพชร พระเศียรพระพักตร์กลมป้อม พระอุระนูน พระเนตรฝังเพชร และมีนิ้วพระหัตถ์ ๙ นิ้ว ซึ่งพระพุทธรูปองค์นี้ จะไม่มีผู้ใดกล้ามองไปที่พระเนตรด้วยหากผู้ใดสบพระเนตรพระพุทธรูป จะมีอาการวิงเวียนศีรษะเนื่องจากแก้วพระเนตรสะท้อนแสงวูบวาบน่าเกรงกลัว ภายหลังทราบว่าเป็นแก้วพระเนตรทั้งคู่มิใช่เพชรฝังไว้ หลังจากนั้นพระพุทธรูปสิงห์ได้มีการสูญหายจึงได้มีการหล่อพระพุทธรูปองค์จำลองขึ้นมาอีกหลายองค์ และนำไปประดิษฐานในสถานที่ต่างๆ เช่น ภายในพระอุโบสถวัดตันตยาภิรม (วัดตันตอ) หรือภายในศาลาริมน้ำสวนสาธารณะ สระกะพังสุรินทร์ ถึงแม้ว่ามีพระพุทธรูปสิงห์องค์จำลองแต่ความงามขององค์พระก็ยังมีรูปลักษณะสวยงามเหมือนกับองค์จริง

พระพุทธรูปสิงห์เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนตรังมาช้านาน ทุกๆบ้านนับถือพระพุทธรูปสิงห์ด้วยความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อองค์พระพุทธรูปสิงห์ซึ่งมีปาฏิหาริย์มากมายที่เกิดขึ้นจนทำให้เป็นสิ่งที่เคารพนับถือบูชาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

และเมื่อสมัยรัตนโกสินทร์ปีพุทธศักราช ๒๔๒๘ มีชาวจีนผู้หนึ่งล่องเรืออพยพเพื่อหนีความยากจน ความยากลำบากจากประเทศจีน โดยยังไม่มีเป้าหมายว่าจะไปที่ไหน ได้ล่องเรือมาจนถึงแม่น้ำตรังจึงได้ตั้งรกรากทำมาหากิน ณ ที่นั้น โดยท่านได้ขอพรจากพระทามกัณฑ์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของตนที่ได้นำติดตัวมาเพื่อ ให้คุ้มครองป้องกันภัยตลอดการเดินทาง และเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ สิ่งที่พักพิงตัวมานั้น คือ

ผ้ายันต์พระและเก้าอี้ขององค์พระท่ามก้งเยี่ย ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเอง

ในที่สุดเรือของท่านมาขึ้นฝั่งที่เมืองตรังบริเวณที่ท่านลงหลักปักฐานครั้งแรก คือ ตำแหน่งศาลเจ้า ในปัจจุบัน ท่านสร้างกระท่อมมุงจากเล็กๆ ปลูกผักขาย พร้อมจัดหาโต๊ะบูชาขึ้นมาพร้อมกระถางธูป เพื่อสักการะผืนผ้ายันต์และเก้าอี้ของพระท่ามก้งเยี่ยที่ท่านได้นำมา ต่อมาได้มีชาวบ้านมาขอร่วมสักการบูชาด้วย จากจุดนี้จึงมีการเลื่องลือถึงความศักดิ์สิทธิ์ทำให้ชาวบ้านใกล้เคียงเมื่อทราบข่าว ต่างหลั่งไหลมาบูชามากขึ้น จึงก่อสร้างเป็นตึกถาวรดังเช่นปัจจุบัน บนตึกกลาง (๒๕๖๒: ออนไลน์)

เรื่องราวดังกล่าวข้างต้นบ่งชี้ว่าท่าเรือเมืองตรังเป็นเส้นทางผ่านของพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและนิกายเถรวาทที่มีการเดินทางมาจากประเทศลังกาและประเทศจีน สะท้อนให้เห็นว่าเมืองตรังเป็นเมืองที่พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่แพร่ห้วงรากฝังลึกให้กับประชาชนในท้องถิ่นของจังหวัดตรังได้เคารพสักการะบูชาอีกทั้งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตกาลมาจนถึงปัจจุบัน ประชากรชาวตรังมีอยู่มากมายต่างนับถือศาสนาที่แตกต่างกันไปทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดตรังได้นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนมากทั้งนิกายมหายานและนิกายเถรวาท และประชากรที่นับถือศาสนาพุทธนั้นมีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ต่างมีวัฒนธรรม การดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันออกไป จึงกล่าวได้ว่าเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกประเพณีและวัฒนธรรม มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้จึงทำให้เห็นได้ว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมของชนชาวตรังนั้นไม่มีการแบ่งแยกวัฒนธรรมและประเพณี ต่างก็ให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมของกันและกัน อีกทั้งมีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระพุทธศาสนาและต้องการที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการดำรงชีวิตมาตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน

แนวความคิด

กระบวนการสร้างสรรค์การแสดง เป็นการนำเสนอเรื่องของความศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่เข้ามามายังเมืองตรัง โดยมีตัวแทนขององค์พระพุทธศาสนาทั้ง ๒ นิกาย นั่นคือองค์พระพุทธสิหิงค์และองค์พระท่ามก้งเยี่ย ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนชาวตรังให้การเคารพสักการะนับถือ ซึ่งทั้ง ๒ องค์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวตรังเป็นอย่างมาก มีทั้งประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอผ่านลีลาท่ารำที่ผสมผสานกันเพื่อให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกและวัฒนธรรมประเพณีได้อย่างชัดเจน อีกทั้งได้สร้างสรรค์ทำนองเพลงให้เป็นตัวดำเนินเรื่องที่จบลงถึงความรู้สึก ทำให้เห็นถึงประวัติขององค์พระพุทธสิหิงค์และองค์พระท่ามก้งเยี่ยที่มีวิถีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันสะท้อนถึงวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในจังหวัดตรัง อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความเชื่อความศรัทธาที่แตกต่างกันแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ตามแนวทางการดำเนินชีวิตแบบการผสมผสานของวัฒนธรรม (พหุวัฒนธรรม) ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแนวความคิดที่จะนำจุดเด่นนี้มานำเสนอผ่านกระบวนการของการแสดงในรูปแบบของนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานให้เป็นเนื้อความเดียวกัน ผ่านลักษณะท่าทางที่กลมกลืนสัมพันธ์กัน เพื่อให้ประชาชนได้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตของตนเอง และเป็นกรณีศึกษาให้กับชุมชนและสังคมอื่นอีกทางหนึ่ง อันจะส่งผลให้การอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างมีความสุข

ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในการออกแบบ

ผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาทฤษฎีของ อริสโตเติล นักปราชญ์ชาวกรีก (๒๕๖๒: ออนไลน์) ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะการแสดงคือการเลียนแบบธรรมชาติ ศิลปะการแสดงคือการแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกและเรื่องราวต่างๆ ประกอบด้วยดนตรี นาฏศิลป์และการแสดงประเภทต่างๆ และ ลีโอ ตอลสตอย (๒๕๖๒: ออนไลน์) ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะการแสดงเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ โดยการใช้อำพุดถ่ายทอดความคิด อารมณ์ความรู้สึกแสดงให้เห็นเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้น ศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่อง และจัดเสนอในรูปแบบของการแสดง โดยมีผู้แสดงเป็นผู้สื่อความหมายและเรื่องราวต่อผู้ชม ศิลปะการแสดงเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ด้วยการใช้อำพุดถ่ายทอดความคิด และศิลปะของการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ศิลปะการแสดงจึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่มนุษย์เราใช้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของตนเพื่อถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้เข้าใจรับรู้ถึงสิ่งที่ตนต้องการจะแสดงออก การแสดงถือเป็นศิลปะของการสื่อสารที่ปรากฏภาพเป็นรูปธรรม ซึ่งผู้ชมสามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ยุ่งยากในการตีความ ส่วนอารมณ์ความรู้สึกแม้จะอยู่ในรูปลักษณะที่เป็นนามธรรมก็จริง แต่ผู้ชมทุกๆ ไปสามารถสื่อสัมผัสได้โดยตรงจากผู้แสดง

กระบวนการออกแบบโครงร่างงานสร้างสรรค์ (design exploration)

1. โครงร่างของการแสดง

แบ่งออกเป็น ๓ ช่วง ดังนี้

การแสดงช่วงที่ ๑ ที่มาแห่งความเชื่อความศรัทธา

เป็นการแสดงถึงประวัติการนำมาของพระพุทธรูปศาสนาทั้ง ๒ นิกาย ซึ่งมีตัวแทน คือ พระพุทธรูปสิงห์และพระท่ามกั๋งเยี่ยโดยพูดถึงการนำมาและระหว่างการเดินทางเรือก็ได้แตกลง แต่สุดท้ายด้วยความศักดิ์สิทธิ์ก็ส่งผลให้พระพุทธรูปสิงห์และท่ามกั๋งเยี่ยได้มาตั้งรกรากที่จังหวัดตรัง

ภาพการแสดง

1. การล่องเรือของกลุ่มชนเพื่อแสวงหาพื้นที่การตั้งถิ่นฐานเพื่อทำมาหากิน ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความเชื่อ มีนิกายเถรวาทและนิกายมหายาน
2. เรือแตกแล้วแยกออกไปเป็นคอมโพสของพระพุทธรูปสิงห์และท่ามกั๋งเยี่ยโดยสร้างเป็นสัญลักษณ์

การแสดงช่วงที่ ๒ วิถีชีวิตพุทธวัฒนธรรม

แสดงกิจกรรมต่างๆของทั้ง ๒ นิกาย โดยยกประเพณีที่โดดเด่นของทั้ง ๒ นิกายออกมา คือ ประเพณีสงกรานต์ของไทยและเทศกาลตรุษจีนของจีน

ภาพการแสดง

1. ประเพณีสงกรานต์
2. เทศกาลตรุษจีน

การแสดงช่วงที่ ๓ รวมกันเป็นหนึ่งเดียว

โดยนำเรื่องราวของการศรัทธาบูชา ตามแนวทางของแต่ละนิกายที่ใกล้เคียงกันมานำเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองนิกายและอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

ภาพการแสดง

1. การฟ้อนรำพร้อมกันในเพลงและจังหวะเดียวกัน
2. คอมโพสจบ โดยเชิดชูทั้งพระพุทธรูปหิงค์และองค์พระท่ามก้งเยี่ย

2. โครงร่างของท่าทางที่นำมาใช้

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบการใช้ท่าทางพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์จีนมาผสมผสานกับนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สื่อให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน โดยสื่อสารท่าทางที่เรียงร้อยขึ้นมาใหม่และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านตัวนักแสดงอีกทั้งคอมโพสและท่าระบำเช่น เรือ การไหว้และอิริยาบถต่างๆโดยยึดหลักของความเชื่อ ความศรัทธามานำเสนอให้เห็นเรื่องราวโดยใช้ลักษณะท่าทางของไทยพุทธและไทยจีน ผสมผสานให้เกิดลักษณะการสื่อสารตามแนวร่วมสมัย ดังนี้

ช่วงที่ ๑ ความเป็นมา

เรือสำเภา

พระพุทธรูปหิงค์

พระท่ามก้งเยี่ย

ช่วงที่ ๒ วิธีชีวิตพหุวัฒนธรรม

ประเพณีสงกรานต์

เทศกาลตรุษจีน

รวมสองประเพณี

ช่วงที่3 รวมกันเป็นหนึ่งเดียว

ผสมผสานระหว่างไทยจีน

ภาพประกอบที่ ๓ - ๓๐ : ทำสัญลักษณ์ต่างๆ ชุดนาฏยศรทททศัลศิลป์ถิ่นเมืองตรัง
ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกล่อม และนางสาวสุริพร แซ่เอี้ยว

3. โครงร่างของเพลงประกอบการแสดง

ใช้ลักษณะเพลงที่นำเอาทำนองและจังหวะทั้งของไทยจีนและของไทยพุทธมาผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะของเพลงประกอบการแสดง ดังนี้

ช่วงที่ ๑ ความเป็นมา โดยดนตรีจะสื่อให้เป็นเสียงลมและเสียงคลื่นเบาๆ เพื่อให้รู้สึกถึงบรรยากาศของการล่องเรือ จากนั้นดนตรีจะค่อยๆ อีกทีก็ขึ้นและเข้าช่วงจังหวะดนตรีเดิม

ช่วงที่ ๒ วิถีชีวิตโดยเป็นดนตรีที่ให้บรรยากาศความสนุกสนาน ครื้นเครง ที่สื่อให้เห็นถึงประเพณีของทั้งสองวัฒนธรรม คือ ประเพณีสงกรานต์และเทศกาลตรุษจีน

ช่วงที่ ๓ การอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว โดยเป็นดนตรีระบำที่มีทั้งจังหวะช้าและจังหวะเร็ว เป็นดนตรีที่สื่อให้อารมณ์ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทั้งสองวัฒนธรรม

4. โครงร่างของเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดง โดยใช้สีเป็นตัวสื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของทั้งสองวัฒนธรรมที่สามารถรวมกันเป็นหนึ่งได้ ซึ่งนำเอาเอกลักษณ์ของไทยและของจีนที่มีความหมายเดียวกันมาสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง โดยมีลักษณะดังนี้

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียดสีต่างๆ ของเครื่องแต่งกาย

สี	ความหมายของไทย	ความหมายของจีน
สีขาว	ความบริสุทธิ์ สันติภาพ ความสุขสงบ	ความสะอาด ความเรียบง่าย ความสุขสงบ
สีเทา	การเดินทาง	ความกล้าหาญ พลังอำนาจ
สีทอง	แสงสว่าง ความเจริญรุ่งเรือง	ความเจริญรุ่งเรืองความเมตตา
สีแดง	ลาภยศ	ความมั่งคั่ง
สีน้ำเงิน	ความราบรื่น	ความศรัทธา

เครื่องแต่งกายชุดการแสดง

เครื่องแต่งกายผู้ชาย

เครื่องแต่งกายผู้หญิง

ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกส่อม และนางสาวสุริพร แซ่เจี้ยว

ตารางที่ ๒ อธิบายส่วนต่างๆของเครื่องแต่งกาย

ลำดับ	ส่วนประกอบ	รายละเอียด
๑	ปิ่นปักผม	นักแสดงผู้หญิง : ปิ่นสีทอง ส่วนของหัวปิ่นประดับด้วยดอกไม้ และมีพู่สีแดงห้อยทั้งสองข้าง นักแสดงผู้ชาย : ปิ่นสีทอง ส่วนของหัวปิ่นประดับด้วยเพชรสีแดง และมีพู่สีแดงห้อยทั้งสองข้าง ซึ่งการปักปิ่นนั้นสื่อให้เห็นว่า การประดับปิ่นลงบนมวยผม นั้น ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอันเคร่งครัดของชาวจีนมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์
๒	ศีรษะ	นักแสดงผู้หญิง : ทรงผมมวยสูงติดโก๊ะและเกี่ยวสีทองอีกทั้งประดับด้วยปิ่นสีทองและดอกไม้ศรีตรัง สื่อให้เห็นถึงความเป็นกุลสตรีของผู้หญิงไทยและผู้หญิงจีน นักแสดงผู้ชาย : ทรงผมติดโก๊ะและเกี่ยวสีทอง
๓	ต่างหู	เป็นต่างหูเม็ดกลมสีทอง ให้กลิ่นไอของความเป็นไทยจีน
๔	เสื้อ	นักแสดงผู้หญิง : เสื้อสีขาวครีมคอตั้ง แขนกุดและตกแต่งแขนทั้งสองข้างด้วยผ้าชีพู่ ประดับด้วยลายสีแดงของวงแขนทั้งสองข้าง นักแสดงผู้ชาย : เสื้อสีขาวครีมคอตั้ง ประดับด้วยลายสีแดงของขอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง สื่อให้เห็นถึงความเรียบง่ายและความสุขสงบของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน
๕	กำไลข้อมือ	ใช้กำไลข้อมือทั้งหมด๓สี ได้แก่ สีเขียว(หมายถึงหยก) สีทอง(หมายถึงแสงสว่าง) และสีแดง (หมายถึงความโชคดีและความสุข) สื่อให้เห็นถึงความเป็นมงคลและความเจริญรุ่งเรือง
๖	ต้นแขน	ใช้เป็นต้นแขนสีทองทั้งนักแสดงผู้หญิงและนักแสดงผู้ชาย เป็นการสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน
๗	เข็มขัด	ใช้เป็นสายเข็มขัดสีทองละหัวเข็มขัดเป็นเม็ดเพชรสีแดง สื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน ที่อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข
๘	ผ้าคาดสะเอว	ผ้าคาดสะเอวของนักแสดงผู้ชาย จะเป็นผ้าแพจิ้นสีน้ำเงิน ซึ่งสื่อถึงสายน้ำที่เป็นเส้นทางมาของพระพุทธสิหิงค์และพระท่ามกงเยี่ย ที่ได้มาตั้งรกรากที่จังหวัดตรัง

๙	กางเกง	นักแสดงผู้หญิง : เป็นกางเกงสีแดงทรงกระบอกตกแต่งข้างกางเกงด้วยลายเป็นสีแดงและสีทอง อีกทั้งประดับด้วยผ้าไทยสีเทาเย็บติดจากกางเกงด้านหลังพันมาทำหางไหลข้างหน้า นักแสดงผู้ชาย : กางเกงสีแดงทรงกระบอก สื่อให้เห็นถึงการเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยก ประเพณีและวัฒนธรรม
๑๐	ผ้าห้อยหน้า	ผ้าห้อยหน้านักแสดงผู้ชายประดับด้วยผ้าลายไทยสีเทาตกแต่งด้วยด้นสีทอง สื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความเชื่อความศรัทธาที่แตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานปริญญาโททางด้านศิลปะการแสดงและการจัดการ ครั้งนี้ได้มีระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานในระหว่าง วันที่ ๑๖มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ถึง วันที่ ๒๙มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ตารางที่ ๓ : ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เดือน มกราคม ๒๕๖๒

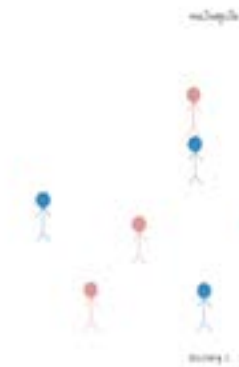
วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติงาน
๑๖ มกราคม ๒๕๖๒	สอบหัวข้อการทำ Senior Project ประกาศหัวข้อที่ได้รับการอนุมัติและสมาชิกในกลุ่ม
๑๗ มกราคม ๒๕๖๒	คิดรูปแบบ องค์ประกอบของผลงานสร้างสรรค์และคิดรูปแบบของเพลงการแสดงและเขียนโครงร่างเพื่อส่งโครงร่างให้กับอาจารย์ประจำรายวิชา
๒๑ มกราคม ๒๕๖๒	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ๖๒ ครั้งที่ ๑
๒๓ มกราคม ๒๕๖๒	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ๖๒ ครั้งที่ ๒
๒๔ มกราคม ๒๕๖๒	ส่งแบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ๖๒ ครั้งที่ ๓
๒๘ มกราคม ๒๕๖๒	เสนอโครงร่างเพลงประกอบการแสดงให้กับอาจารย์ประจำวิชาและปรึกษาเครื่องแต่งกายกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๒๙ มกราคม ๒๕๖๒	ปรับแก้โครงร่างเพลงประกอบการแสดง
๓๐ มกราคม ๒๕๖๒	ส่งโครงร่างเพลงประกอบการแสดงให้กับอาจารย์ประจำวิชา ครั้งที่ ๑
๓๑ มกราคม ๒๕๖๒	ปรับแก้เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง และปรับแก้แบบฟอร์มผลงานเข้าร่วมโครงการ PSUNC ๖๒ ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

ผลงานสร้างสรรค์

ช่วงที่ ๑ ความเป็นมา

แสดงถึงประวัติการนำมาของพระพุทธรูปศาสนาทั้ง ๒ นิกาย ซึ่งมีตัวแทน คือ พระพุทธรูปสีหิงค์และพระท่ามก้งเยี้ย โดยพูดถึงการนำมาและระหว่างการเดินทางเรือก็ได้แตกลงแล้วจึงแยกออกไปเป็นคอมโพสของพระพุทธรูปสีหิงค์และท่ามก้งเยี้ยโดยสร้างเป็นสัญลักษณ์

บล็อกกิ้งที่ ๑: คอมโพสรูปเรือ

บล็อกกิ้งที่ ๒ : แยกออกเป็นไทย - จีน

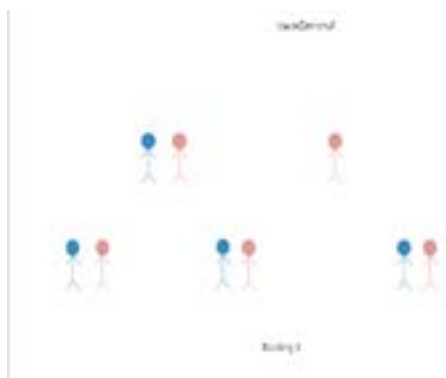
ภาพประกอบ ๑ และ ๒ : ช่วงที่๑ “ความเป็นมา”

ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกล่อม และนางสาว สุรีพร แซ่เอี้ย

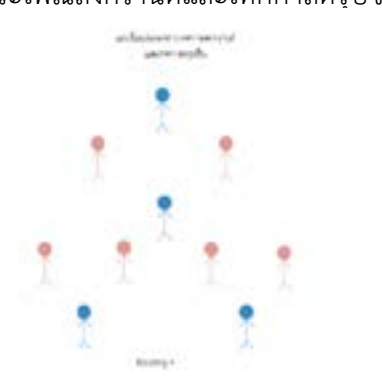
ช่วงที่ ๒ วิธีชีวิต

แสดงโดยยกประเพณีที่โดดเด่นของทั้ง ๒ นิกายออกมา คือ ประเพณีสงกรานต์ของไทยและเทศกาลตรุษจีน

บล็อกกิ้งที่ ๑ : ประเพณีสงกรานต์

บล็อกกิ้งที่ ๒ : แถวเชื่อมระหว่างประเพณีสงกรานต์และเทศกาลตรุษจีน

บล็อกกิ้งที่ ๓ : เทศกาลตรุษจีน

บล็อกกิ้งที่ ๔ : แถวแยกไทย - จีน

ภาพประกอบ ๑, ๒, ๓ และ ๔ : ช่วงที่ ๒ “วิถีชีวิต”

ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกล่อม และนางสาวสุรีพร แซ่เอี้ยว

ช่วงที่ ๓ การอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว

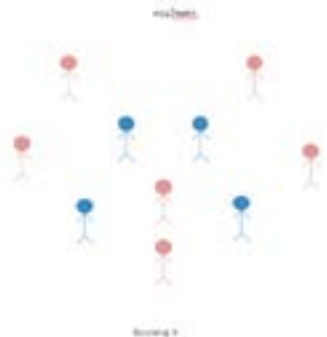
แสดงโดยการพ้องร่าพร้อมกันในเพลงและจังหวะเดียวกัน อีกทั้งการคอมโพสท่า สัญลักษณ์การไหว้ และอริยบทต่างๆ โดยยึดหลักของความเชื่อ ความศรัทธามานำเสนอให้เห็นเรื่องราวโดยใช้ลักษณะท่าทางของไทยพุทธและไทยจีน ผสมผสานให้เกิดลักษณะการสื่อสารตามแนวร่วมสมัย

บล็อกกิ้งที่ ๑ : การอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว

บล็อกกิ้งที่ ๒ : การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

บล็อกกิ้งที่ ๓ : คอมโพสจบ

ภาพประกอบ ๑, ๒ และ ๓ : ช่วงที่ ๓ “การอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว”

ที่มา : นางสาวธิดา เสวียนชัย, นายรัฐเชก เมฆกล่อม และนางสาวสุรีพร แซ่เอี้ยว

บทสรุป ข้อเสนอแนะและอุปสรรค

บทสรุป

จากผลงานสร้างสรรค์ชุดนาฏยศรัทธาพหุศิลป์ถิ่นเมืองตรัง เป็นการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ประเภทนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ที่นำเอาท่ารำนานาฏศิลป์ไทยและท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่มาเรียงร้อยผ่านลีลาอารมณ์ความรู้สึกที่มันักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอด อีกทั้งเพลงประกอบการแสดง และเครื่องแต่งกายที่นำมาประยุกต์ให้เข้ากับการแสดง ผู้สร้างสรรค์ได้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวตรังที่มีประเพณีวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันภายใต้พระพุทธศาสนาเดียวกันของประชาชนชาวจังหวัดตรังทั้งที่นับถือในพระพุทธศาสนา นิกายมหายาน และ .พระพุทธสิหิงค์และองค์พระท่ามก้งเยี่ย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง ๒ พระองค์ เป็นสิ่งที่คนตรังนับถือสักการบูชาและอยู่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองกับจังหวัดตรังมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจนทำให้เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ ที่ผ่านกระบวนการวางแผนงาน การรวบรวมข้อมูลต่างๆ รวมถึงการดำเนินงาน การออกแบบการแสดงทั้งเครื่องแต่งกาย ออกแบบท่ารำ และออกแบบเพลงการแสดง จนกลายเป็นผลงานการสร้างสรรค์ชุด “นาฏยศรัทธาพหุศิลป์ถิ่นเมืองตรัง”

ข้อเสนอแนะ

1. การทำงานเป็นทีมที่ต้องมีความอดทนและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
2. การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย
3. ควรมีสภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อมูลขององค์พระพุทธรูปสิหิงค์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติตั้งแต่ความเป็นมาขององค์พระพุทธรูปสิหิงค์มีเหลือเพียงแค่เล่มเดียวและองค์พระพุทธรูปสิหิงค์องค์ตามประวัติก็ได้หายสาบสูญไปโดยมิทราบสาเหตุอีกทั้งในส่วนขององค์พระท่ามก้งเยี่ยก็มีประวัติเพียงแค่วีปไซค์เดียว และจากการลงพื้นที่หาข้อมูลก็มีผู้ให้ข้อมูลได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- เทพชูทับทอง,ต่วย'ตูน.(๒๕๕๖).พระพุทธรูปสีหิงค์.(๕ มกราคม ๒๕๖๒),<https://th.m.wikipedia.org>
บุญเต็มกลาง (ต๊รัง): (๒๕๕๐). พระท่ามก้งเยี้ย. (๑๐ มกราคม ๒๕๖๒),<https://ploysaiz.wordpress.com>
(๒๕๐๓). กลอน๘ ประวัติพระพุทธรูปสีหิงค์.ต๊รัง.สำนักสัักยันต์นาโยง
(๒๕๕๑). ศิลปะการแสดง.(๒๐ มกราคม ๒๕๖๒), จากเว็ปไซต์: <https://th.m.wikipedia.org>

The Role of Thai and Vietnamese Youth in the Preservation and Promotion of National Intangible Cultural Heritage

NGO Binh Nam Giang and Derek Songkalayanawat¹ Narongchai Pidokrat²

บทคัดย่อ

ไทยและเวียดนามมีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อันทรงคุณค่ามากมาย ปัญหาสำคัญของมรดกวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเหล่านั้นคือ ขาดการสนับสนุนรักษาอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน คงเหลือเพียงในความทรงจำของปวงชน ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายปีที่ผ่านมา การสนับสนุนงบประมาณทางด้านวัฒนธรรม จึงไม่ใช่มาตรการสำคัญอันดับต้นๆ จากภาครัฐและเอกชน ซึ่งสนใจลงทุนด้านอื่นๆ ที่ให้ผลกำไรสูงมากกว่าการลงทุนทางด้านวัฒนธรรม ดังนั้นสถานการณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของไทยและเวียดนาม จึงอยู่ในภาวะอันตราย รัฐบาลไทยและเวียดนามได้กำหนดนโยบายแห่งชาติ รักษาและส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากยูเนสโกเป็นมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ เป็นพลังให้เยาวชนเกิดความรักความ ต้องการรักษาและส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมให้สืบทอดสู่รุ่นต่อไป จากที่เป็นเพียงแค่อยู่นำไปสู่ การลงมือปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: บทบาทเยาวชน, อนุรักษ์และส่งเสริม, มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

Abstract

Thailand and Vietnam have a treasure of valuable intangible cultural heritage. The problem is that the intangible cultural heritage hasn't had much support; it only exists in the human memory so it is very vulnerable. For a long time due to the economic struggle of the country, cultural values were not a priority. Investing in intangible cultural heritage has less direct economic benefit than other investments, so safeguarding it has often not been of importance. Thai and Vietnamese intangible cultural heritage has been under red alert. Thai and Vietnamese government has implemented a national target program on culture to preserve and promote cultural heritage, with emphasis on intangible cultural heritage. The intangible cultural heritages have been recognized by UNESCO, which has propelled the love of young people for their heritage from thought to action. Safeguarding cultural heritages focuses on those cultural elements that concerned communities and countries consider in need of urgent measures to keep them alive.

Keyword: Role of Youth, Preservation and Promotion, Intangible Cultural Heritage

¹ Vietnam National Institute of Culture and Arts Studies, Vietnam and Lopburi College of Dramatic Arts, Thailand. Email: dereks440@gmail.com

² College of Music Mahidol University. Email: narongchai.pid@mahidol.ac.th

Introduction

The intangible cultural heritage in Thailand has been shaped by the definition of “Intangible culture” contained within the UNESCO Convention for the safeguarding of intangible cultural heritage. The intangible cultural heritage is the practices, representations, expression, knowledge, skills as well as the instruments, objects, artifacts and cultural spaces associates with that communities, groups and in some cases, individuals recognize as part of the cultural heritage. The intangible cultural heritage has transmitted from generation to generation, is constantly recreated by groups and communities in response to their environment, interaction with nature and history, as well as provides them a sense of identity and continuity, thus promoting respect for cultural diversity and human creativity.

Vietnam is a country with 54 ethnic groups with thousands of years of history. Each group produces and preserves its traditional cultural values, giving each region its identity, which includes intangible cultural heritage. In 2000, a cultural expert warned that Vietnamese intangible cultural heritage was under red alert. This situation occurred for several reasons. One was that because Vietnam was at war for many years, the economy struggled and the country did not focus on cultural values. Even now, some local managers do not understand the meaning and importance of intangible cultural heritage.

In addition, investing in intangible cultural heritage has less direct economic benefit than other investments, so safeguarding it has often not been of concern. However, the UNESCO’s General Assembly 1989 recommendation on the Safeguarding of Traditional Culture and Folklore raised concerns about the need to preserve intangible aspects of heritage. The document defines the nature of folklore and its forms- language, literature, music, dance, games, mythology, rituals, customs, handicrafts, architecture and other arts- and recommends conservation strategies. However, even now, this concept is still unfamiliar to many people.

The Impacts of Thai and Vietnamese intangible cultural heritages on young people have been recognized by UNESCO

The intangible cultural heritage in Thailand has been shaped by the definition of “Intangible culture” contained within the UNESCO Convention for the safeguarding of intangible cultural heritage. The intangible cultural heritage is the practices, representations, expression, knowledge, skills as well as the instruments, objects, artifacts and cultural spaces associates with that communities, groups and in some cases, individuals recognize as part of the cultural heritage. The intangible cultural heritage has transmitted from generation to generation, is constantly recreated by groups and

communities in response to their environment, interaction with nature and history, as well as provides them a sense of identity and continuity, thus promoting respect for cultural diversity and human creativity.

The Thailand Ministry of Culture is responsible for undertaking cultural research, preservation, promotion, dissemination, restoration, and development, particularly with regard to folk culture, has laid down policies, strategies and organized various projects and activities to fulfill its mission. Since 2005, some programs have been carried out on intangible cultural heritage. Community participation is focused in the identification and inventorying of intangible cultural heritage such as data collection, organization, management..., and hands - on experience in preparing field work. In 2010, the inventory-making of intangible cultural heritage at the provincial level in 4 domains namely performing arts, traditional craftsmanship, folk literature and folk games and sports were taken on as a pilot project.

The establishment of an inventory of intangible cultural heritage is determined to be a major task of the Department of Cultural Promotion to ensure adequate safeguarding and promoting. It must be carried out as primary sources and community participation for the sake of cultural pride. Safeguarding Thai intangible cultural heritage both at the local and national levels will make an essential contribution to knowledge, understanding, appreciation as well as acceptance of cultural diversity and peaceful co-existence. In 2017, the Thailand Ministry of Culture has officially categorized Thai intangible cultural heritage in 7 domains These are Performing arts, Traditional craftsmanship, Folk literature, Folk games and sport, Social practices rituals and festive events, Knowledge and practices concerning in nature and the universe, and Languages.

As of 7th December 2017, Vietnam has 12 intangible cultural heritages recognized by UNESCO. *Hue royal court music* was Vietnam's first recognized site by UNESCO in 2003. *The Cultural Space of Gong* in the Central Highlands was recognized as a Masterpiece of the Oral and Intangible Cultural Heritage of Humanity in 2005. Four years later, *Quan Ho folk singing* was recognized by UNESCO for its rich cultural values, art performances, song techniques, beautiful lyrics and its customs. *Ca Tru ceremonial singing* and *Xoan singing of Phu Tho province* were also recognized in 2009 and 2011 as a World Intangible Cultural Heritage and Oral Masterpiece of Humanity in urgent need of protection. UNESCO also recognized *The Saint Giong festival* in Phu Dong, Soc temple and *Hung Kings Worship Religion* in 2010 and 2012. *The Vi Giam folk songs of Nghe An and Ha Tinh province* became an intangible cultural heritage of humanity in 2014. In December 2015, *tugging rituals and games* of Cambodia, Philippines, South Korea and Vietnam became inscribed

in the Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity of UNESCO. This was the first time that Vietnam submitted a multinational file with other countries. A practice related to the Viet Beliefs in the *Mother Goddesses in Three Realms* was recognized in 2016, and most recently, the *Art of Bai Choi* is in 2017. The recognition of these intangible heritages helped ranking Vietnam at 8th place in the list of nations with the most UNESCO intangible heritage certificates.

These heritages initially ignited the concern and love of their community, especially among young people. Moreover, the list of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent is composed of those cultural elements that concerned communities and countries consider in need of urgent measures to keep them alive. Because of that, in Vietnam there have been many programs that aim to encourage local young generations to participate enthusiastically in the learning and acquisition of skills from old artists. Some local governments provide activities to help their youth understand and learn more about national heritage.

The Hue royal Court Music features music for dance and opera, music used in worship ceremonies and at the national court - organized festivities, and entertainment for Kings and Royal families. This genre of music was played in royal courts for more than 10 centuries and it is a unique form of art performance that receives high appreciation for its artistic and historical values. UNESCO has recognized the Hue royal Court Music as a “Masterpieces of the Oral and Intangible Heritage of Humanity” in November 2003.

Pic.1 A performance team of the Hue royal Court Music (2003)

Source: Vietnam tourism

After that, Vietnam developed a national action plan to preserve, restore and promote its value. That program was selected and funded by UNESCO. The project obtained good results in many respects. The UNESCO office in Hanoi considered it a

success in the region. Through the project, 20 young musicians, between the ages of 16 to 20, were trained. This group included musically talented children and children knowledgeable about court music as well as children from traditional artistic families. Most of them had basic performance skills before they participated in the program. They were taught not only skills but also methodologies. Thus, they understand clearly heritage's values and how to preserve and promote these better.

Quan ho Bac Ninh folk song was recognized by UNESCO in 2009 for its rich cultural values, social customs, art performances, song techniques, beautiful lyrics and its customs. The love duets are among the most well-known social customs, appearing widely in the provinces of Bac Ninh and Bac Giang, in northern Vietnam. "Quan ho" is an art form that combines various elements, including music, lyrics, costumes and a unique style of singing that reflects the close relationship between the singers. Used to reinforce the relationship between villages, the love duets have a long lasting history expressing a zest for life and the distinctive cultural features of people in the region formerly called Kinh Bac. After it was recognized by the UNESCO, the "Bagico" arts club was born because of the necessity and urgency to protect, preserve and develop this national tradition.

Pic.2 The "Phan Dong" Quan ho club

Source: Nguyen Lien

This club has trained a young generation who loves and performs confidently their forefathers' melodies in Viet Yen district, Bac Giang province. Ms. Nguyen Ngoc Tra My, 11 years old, has learned singing at Bagico since kindergarten and now can teach other children in her class. Ms. Nguyen Thi Huong Lien, 22 years old, won first prize at the 2015 Singing Quan ho - Bac Ninh folk song competition. She said that she would try to learn more, and acquire more skills to sing better and better. With Lien, it is too early when asks about the preservation and promotion of intangible cultural heritage. However, her performance and that of other candidates helped the audience see the enthusiasm of young people for traditional values.

Since 2013, Vietnam has been organizing activities to preserve and promote this art form. Many young people have expressed their love for this traditional heritage. In the city, there are 300 Don Ca Tai Tu clubs and groups with more than 3,000 members, most of whom are singers, musicians, composers, and researchers. Some members of a “Don Ca Tai Tu” Club in Tan Phu district said: “We love southern folk music and we love singing. We want to preserve the music of our ancestors. The preservation of this art form requires an effort from everybody”. Many classes that teach “Don ca tai tu singing” have opened in Ho Chi Minh City. It is vital to inspire young people to love this music because they play a key role in its preservation and promotion. Artists of our generation are getting old and will not be able to sing much longer. So we want to teach and inspire young people.

Pic.3 A children performance of Bai Choi Arts

Source: **Dang Trung Hoi**. 2018

Vietnamese heritages were listed in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity as well as List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding also have had the significant support of young people in their preservation and promotion. In short, Vietnamese intangible cultural heritages recognized by UNESCO have helped to inspire national pride in the community, especially among the young. The locals also have developed programs to help young people understand and love traditional heritages.

Conclusion

Intangible cultural heritage is the soul of culture but safeguarding it is more difficult than tangible cultural heritage. Of course, some things must die as time passes, but intangible cultural heritage is a symbol of traditional values. In an era of globalization, what makes each country different from others is its culture.

In recent years, due to the market economy and industrialization, young people have moved from the countryside to big cities and industrial areas. This has led to the weakening of traditional values in these regions. How do young people today understand and love their traditional values when they only know vaguely about their intangible culture heritage? To solve this problem, we need new approaches. In recent years, the national and local television programs have introduced many shows about traditional culture, such as “Cultural Stories” (Vietnam Television - VTV); “Cultural Space”, “Preservation for ever-after”. In some regions, they also regularly teach folk songs on the radio and television. Competitions about cultural heritage are also held. They help young people access and learn about their cultural heritage, but even more importantly, they encourage them to participate in traditional cultural activities. It is important to preserve the tradition. We need to invest in education to help the young understand and love what their ancestors have handed down to them. Only if they understand and appreciate what has been passed on to them will they preserve and promote these values and art forms. The government also must adopt policies and organize practical activities to attract young people to traditional values. We need to encourage young people to join in the preservation and promotion intangible cultural heritage. It is important that traditional art forms continue to be included in the school curriculum and that song-writing competition opportunities be offered to children. The clubs and groups have stressed the importance of teaching young people national traditional values.

This study contributes the knowledge about the role of youth to preserve and promote intangible cultural heritage to the public and creates platform on which people can be show their own culture identity through intangible heritage phenomenon. The findings of this article are documentaries which share the article to help people understand the problem and role of cultural safeguarding and promotion process. Some suggestions are given. Government and community’s efforts are very important and play an important to support the study of intangible culture heritage. The cultural heritage helps to educate young people and is also the symbol to advertise the national traditional value to the world. When youth knows the core values and beauty of intangible culture heritage, they respectfully preserve and promote the national intangible culture heritage.

References

- Dang Trung Hoi.** (2018). Bai Choi art. Hoi an: Petro Times.
- Fine Arts Department. (1993). Development of Thai Civilization. Bangkok: Rungsilp.
- Huyen Thuong, (2015). Propelling the love of young people for the traditional music [Khơi gợi tình yêu với âm nhạc truyền thống trong lòng giới trẻ]. Cong An: Nghe An.
- Le Thi Hoa An. (2017). History of Royal Court Music [Lịch sử hình thành và phát triển Nhã nhạc Cung đình Huế]. March.
- Minh Hieu-Thai Binh. (2017). Vietnam’s Don ca tai tu–Safeguarding and Promoting [Đờn ca tài tử Nam bộ-Bảo tồn và phát triển], Binh Duong Magazine. March.
- Misnistry of Culture Thailand. (2017). What is Intangible Cultural Heritage in Thailand. Bangkok: Misnistry of Culture Thailand.
- Nguyen Lien. (2013). “The Phan Dong” Quan ho club [Câu lạc bộ Quan họ măng non Phần Động], Bac Ninh,
- Thu Giang. (2013). Visiting Hue to enjoy Nha Nhạc-Vietnamese Court Music. March.
- Tran Le Tuy Phuong. (2015). Vietnamese Folksong - Hue Royal Court Music [Dân ca nhạc Việt Nam Nhã nhạc cung đình Huế], Feb 03.
- UNESCO. (2015). Sharing information to encourage multinational files, UNESCO. website, <http://www.unesco.org/culture/ich/en/mechanism-to-encourage-multinational-files-00560>
- Vietnam tourism. (2015). The Court Music Vietnamese royal Music [Nhã Nhạc-âm nhạc cung đình Việt Nam], Feb.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
โทร: 075 201712 www.trang.psu.ac.th

www.psunc.trang.psu.ac.th